

WYGRAŁO
ŻYCIE s. 4

NIE TYLKO
COVID-19 s. 12

KATOLICY
U WŁADZY? s. 20

HIP-HOP
POŚWIĘCONY s. 34

7.02.2021

nr 06 (797)

cena 5 zł
(w tym 8% VAT)

NR INDEKSU 205 109

ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

*Spółeczeństwo
jest bardziej ludzkie,
jeśli potrafi zatroszczyć
się o słabych
i cierpiących.*

Papież Franciszek

Solidarni z chorymi

s. 10

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2021

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach. Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej. Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2021: **cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.**

Zniżka! Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

wplata gotówkowa	nazwa odbiorcy	W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7																									
	nazwa odbiorcy cd.	W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6																									
	i.k.	nr rachunku odbiorcy																									
	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5										1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3																
											W		P L N		kwota												
	kwota słownie																										
	nazwa zleceniodawcy																										
	nazwa zleceniodawcy cd.																										
	tytułem																										
	P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a																										
tytułem cd.																											
I d z i e m y n a o k r e s																											
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy Opłata:																											
wplata gotówkowa	nazwa odbiorcy	W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7																									
	nazwa odbiorcy cd.	W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6																									
	i.k.	nr rachunku odbiorcy																									
	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5										1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3																
											W		P L N		kwota												
	kwota słownie																										
	nazwa zleceniodawcy																										
	nazwa zleceniodawcy cd.																										
	tytułem																										
	P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a																										
tytułem cd.																											
I d z i e m y n a o k r e s																											
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy Opłata:																											
odcinek dla odbiorcy																											

ks. Henryk Zieliński

Nie tylko z chorymi

Odwolałam się już po raz kolejny do książki papieża Franciszka: „Powróćmy do marzeń”. A konkretnie do fragmentu, w którym Ojciec Święty dzieli się swoim doświadczeniem pobytu w szpitalu, gdy jako dwudziestolatek nabawił się ciężkiej infekcji. Był prawie umierający. Usunięto mu górny płat jednego płuca. W powodzenie terapii nie wierzyli nawet prowadzący ją lekarze. Z tego czasu papież wspomina mądre i dobre pielęgniarki, które nie bacząc na zalecenia lekarskie, aplikowały mu podwójne dawki antybiotyków i środków przeciwbólowych. Píše o seminarzystach kolegach, którzy oddawali dla niego krew. Przywołuje na pamięć tych, którzy go odwiedzali w szpitalu i próbowali pocieszać, że wszystko będzie dobrze. Ale z największą atencją odnosi się do siostry zakonnej, która w dzieciństwie przygotowała go do Pierwszej Komunii. Kiedy przyszła w odwiedziny, pocałowała go i wzięła za rękę, nic nie mówiąc. Po jakimś czasie wyszeptała tylko dwa słowa: „Naśladujesz Jezusa”. „Nie musiała mówić nic więcej. Jej obecność, jej milczenie były głęboko pocieszające” – píše Franciszek.

Warto sobie wziąć tę papieską refleksję do serca. Często bowiem w kontaktach z chorymi jesteśmy zakłopotani, nie wiemy, jak się zachować. Uciekamy się do wielkiej teologii cierpienia albo do płytkiego „będzie dobrze”. Przeżywamy wówczas te same problemy, które mieli przyjaciele cierpiącego Hioba, próbujący po ludzku racjonalizować to, co dla nas pozostaje niepojęte. Nad łóżkiem człowieka, dla którego cierpienie nie jest teoretycznym wyzwaniem, ale realnym doświadczeniem jego ciała i duszy, każde słowo zdrowego mądrała może być tym jednym słowem za dużo. Może zadawać ból. Ważniejsza jest wtedy solidarna obecność przy chorym: nie w pojedynkę, tylko w jedności z Chrystusem, jak ta mądra siostra, która uczyla wiary przyszłego papieża.

Szczegółowej solidarności z chorymi wymaga od nas trwająca pandemia. Nie wyjdziemy z niej, nie troszcząc się o siebie nawzajem. Zaraza dopada nie tylko ludzi starych i schorowanych, ale również tych w pełni sił. Nikt nie wie, czy jutro nie bę-

dzie potrzebował, aby ktoś mu przyniósł pod drzwi najpotrzebniejsze lekarstwa i coś do jedzenia. Nie wszyscy przecież chorują w szpitalach, gdzie mają zapewnioną opiekę. Ale ta solidarność musi się przejawiać już na poziomie zapobiegania nieszczęściu. Chrońmy osoby starsze i schorowane przed niepotrzebnym ryzykiem, zróbmy im zakupy, pomóżmy zała-

twić coś przez internet, z którym może sobie nie radzą. Relacje o seniorach, którzy czekali po cztery godziny na mrozie przed przychodnią, aby się zapisać na szczepienie, powinny poruszyć nasze sumienia. Dla nas to przecież dwa stuknięcia w klawiaturę. Wreszcie: nie roznośmy bez sensu wirusa, aby nie brać na swoje sumienie czyjeś choroby lub śmierci.

Aktualna sytuacja rodzi szczególną potrzebę solidarności z chorymi dziećmi i ich rodzicami. Szczególnie chodzi o matki, które noszą pod sercem dzieci nieuleczalnie chore bądź już takie dzieci wychowują. Dobrze, że Trybunał Konstytucyjny stanął w końcu po stronie zapisanego w Konstytucji prawa do życia również tych dzieci. Brak publikacji orzeczenia w tej sprawie byłby przejawem głębokiej schizofrenii państwa, które upomina się o życie jednego ze swoich emigrantów w brytyjskim szpitalu, a milczy wobec ponad tysiąca zabijanych corocznie dzieci, zdolnych do samodzielnego życia. Nie można jednak ludzi dotkniętych niepełnosprawnością dziecka zostawiać samym sobie. Państwo nie gwarantuje im jeszcze odpowiedniego wsparcia. Zanim to zrobi, potrzeba naszej solidarności z nimi. Najprościej za pośrednictwem którejs z działających instytucji kościelnych czy społecznych. Ich przykładowy wykaz podajemy na III stronie okładki.

Na koniec jeszcze jeden przykład solidarności. Dał go ostatnio bp Jan Wątroba z Rzeszowa. Kiedy środowiska antykościelne wyszczyły nagonkę na proboszcza z Ropicy Polskiej za to, że od trojga kandydatów do bierzmowania zażądał – nie bez powodu – odcięcia się od „Strajku Kobiet”, kuria biskupia nie tylko nie zostawiła księdza „na spalonym”, ale jeszcze w specjalnym komunikacie napisała, że postawa proboszcza „zasługuje na uznanie”. Ksiądz zrobił przecież to, co do niego należało. Za kilka dni miał stanąć przed biskupem i zapewnić go, że młodzież ta jest przygotowana do bierzmowania. Nie chciał oszukiwać swojego biskupa. A biskup nie zawahał się stanąć po jego stronie. Biskupowi Wątrobie wysłę za to koszyk róż. Chyba nie tylko ja.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

7.02.2021 **idziemy** w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Solidarni z chorymi s. 10

Nie tylko COVID-19 s. 12

Papieska apteka s. 18

NA CZASIE

Wygrało życie s. 4

Chorzy naszym skarbem s. 8

Katolicy u władzy? s. 20

Spotkanie z Miłością s. 54

NASZE SPRAWY

Skarb wielodzietności s. 23

Rozwój dzieci z zespołem Downa s. 43

Ulg dla krwiodawców s. 44

Program TV s. 47

MOJA WIARA

Hip-hop poświęcony s. 34

Świadek na dziś s. 42

Oreddie dla św. Józefa s. 38

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

fot. Piotr Łyskowski

wsparcie, wzmocnienie opieki paliatywnej dla dziecka oraz wsparcie psychologiczne dla jego rodziny, wreszcie osobny pokój dla mamy i chorego noworodka na oddziale położniczym.

Wychowywanie dziecka niepełnosprawnego łączy się z kolei z ogromnymi kosztami rehabilitacji, turnusów rehabilitacyjnych, leków, specjalistycznej opieki. Postulujemy więc podniesienie jednorazowego zasiłku z 4,5 tys. zł do 20 tys. zł i proponujemy 1,5 tys. zł miesięcznie jako rozbudowę programu 500+ w przypadku dzieci niepełnosprawnych. Alternatywą dla tej kwoty jest ok. 2 tys. zł zasiłku pielęgnacyjnego. Teraz to nieco ponad 215 zł.

ko rozwiązują pieniądze, potrzebna jest jeszcze empatia. Społeczna świadomość istnienia hospicjów będzie postępować ze wzrostem działań państwa i niepublicznych instytucji zajmujących się letalnie chorymi dziećmi.

Opublikowany wyrok zawiera nieszczelny zapis dopuszczający aborcję, gdy ciąży zagraża zdrowiu lub życiu matki. Już pojawiły się podpowiedzi, by do psychiatry zgłaszać się po oświadczenia, że pacjentka tak bardzo obawia się ciąży i porodu, że zagraża to jej zdrowiu. Co można zrobić, by tego przepisu nie nadużywać?

Przepis ten jest nieodczony. Nigdy nie kwestionowaliśmy pierwszeństwa ratowania

WYGRAŁO ŻYCIE

Z posłem PiS i konstytucjonalistą **Bartłomiejem Wróblewskim** rozmawia Monika Odrobińska

Trybunał Konstytucyjny opublikował wyrok z 22 października 2020 r. stwierdzający niekonstytucyjność aborcji eugenicznej. Czy prócz satysfakcji ma Pan poczucie zamknięcia pewnego rozdziału?

Przeciwnie – ten temat za naszego życia się nie zamknie. Zabiegi o poszerzenie ochrony życia trwały ćwierć wieku, na drodze ustawodawczej bezowocnie, dlatego dyskusję przenieśliśmy na grunt konstytucyjny. Wniosek o stwierdzenie niekonstytucyjności zapisu dopuszczającego aborcję eugeniczną składałem dwukrotnie, o niuansach można mówić dużo; najważniejsze, że nie będzie więcej selekcji dzieci chorych i niepełnosprawnych. Wygrało życie.

Udało się prawnie wzmocnić życie. Co dalej?

Teraz, zgodnie z tym, co mówiliśmy, składając wniosek w 2017 r., musimy skoncentrować się na zabiegach o godne życie. Potrzeba kompleksowego wsparcia matek w trudnych ciążach, dzieci i dorosłych niepełnosprawnych oraz ich rodzin. Konieczność ta wynika z tej samej aksjologii konstytucyjnej co konieczność ochrony życia.

Jako parlamentarny Zespół na rzecz Życia i Rodziny przedłożyliśmy stanowisko z postulatami dotyczącymi pomocy dla matek i rodzin, w których mają urodzić się dzieci z wadami, w szczególności z wadami letalnymi. Chodzi o budowę hospicjów perinatalnych, stworzenie wyspecjalizowanych konsyliów lekarskich, zapewnających ciężarnej kompleksowe

Należy też dążyć do tego, by osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne nie musiały rezygnować z pracy zarobkowej, ale mogły łączyć ją z opieką nad dzieckiem. Ministerstwo Rodziny rozważa tę sprawę i są już pewne konkretne pomysły.

To realne z punktu widzenia budżetu państwa?

Na pewno sprawę komplikuje sytuacja związana z pandemią, niemniej budżetowanie opieki perinatalnej i okołoporodowej musi mieć charakter priorytetu. Nie da się wszystkich innych rozwiązań wprowadzić jednocześnie. Jeśli chodzi o kolejne elementy, nawet jeśli nie byłoby możliwe wprowadzenie wszystkiego od razu, a wiemy, że nie będzie, powinna powstać mapa kolejnych działań, m.in. świadczeń socjalnych. By nie powstało wrażenie, że odkładamy sprawę ad acta.

Liczba działających w Polsce 16 hospicjów perinatalnych nie oszalała, w dodatku nie są powszechnie znane. Jak to zmienić?

Hospicja perinatalne powinny funkcjonować w każdym województwie, ale punktów opieki musi być więcej. Istotną rolę mają odgrywać wspomniane koncylia lekarskie. Ważną sprawą jest teraz przekonanie lekarzy ginekologów i położników do włączenia się we wspomniane prace, by pomoc kobiecie, dziecku, całej rodzinie była pełna i profesjonalna. Nie wszyst-

wania matki, gdy zagrożone jest życie jej i dziecka, nawet kosztem dziecka. Należy się z tym pogodzić. Nie należy jednak godzić się na uśmiercanie dziecka, gdy zagrożenie dla matki nie jest realne i poważne. Lekarz diagnozujący nieprawdziwe bądź niepoważne zagrożenie i kierujący na aborcję łamałby prawo.

TK zwlekał z publikacją wyroku trzy miesiące. Opozycja twierdzi, że sprawą aborcji rząd zastąpił nieudolną walkę z pandemią...

Opozycja na różne sposoby próbuje zdestabilizować rząd, a sprawę ochrony życia instrumentalizuje. Wcześniej narzędziem były sądy, innym razem polityka międzynarodowa, od roku pandemia.

Sam miałem nadzieję na szybszą publikację wyroku i zwłokę tę należy określić jako niefortunną, choć argumenty dotyczące emocji społecznych i pandemii łagodzą ocenę. Co do uzasadnienia: nie jest ono wymagane natychmiast. Nieco dłuższy czas związany był ze zwłoką w przedstawieniu zdań odrębnych przez kilku sędziów. Jednak nie ma już potrzeby ogłaszania się na niedoskonałości, skoro mamy wyrok i został on opublikowany. Teraz należy skupić się na projektach osłonowych wspierających dzieci niepełnosprawne, ich matki i całe rodziny. I to jest plan na najbliższy czas.

Beatyfikacja w tym roku

– Wyrażam nadzieję graniczącą z pewnością, że w Roku Prymasa Stefana Wyszyńskiego nastąpi beatyfikacja patrona UKSW – powiedział kard. Kazimierz Nycz, który uczestniczył w posiedzeniu on-line Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

W styczniu każdego roku tradycyjnie senatorowie UKSW gościli w siedzibie arcybiskupa warszawskiego,

Wielkiego Kanclerza czterech wydziałów kościelnych uniwersytetu. W tym roku, z powodu pandemii, nastąpiła zmiana. Na zaproszenie rektora, ks. prof. dr. hab. Ryszarda Czekalskiego, spotkanie odbyło się w formie zdalnej i miało bardziej roboczy charakter – kard. Kazimierz Nycz był gościem posiedzenia Senatu UKSW.

– Dzięki waszej inicjatywie – rektora, Senatu – do której się przyłączyłem, Sejm ogłosił Rok Prymasa Stefana Wyszyńskiego – powiedział kard. Nycz. Przyznał, że prowadzi rozmowy z papieżem Franciszkiem i z prefektem Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, by beatyfikacja prymasa Stefana Wyszyńskiego nastąpiła w tym roku. – Gdyby przyjazd delegata z Watykanu nie był możliwy, gdyż sesje wyjazdowe są wstrzymane, będziemy prosić papieża Franciszka o wskazanie delegata z Polski – zapowiedział kardynał Nycz.

Gdzie szukać pomocy

Jest wiele instytucji, na których wsparcie może liczyć każda ofiara pedofilii, bez względu na osobę sprawcy. Jedną z nich jest Instytut Ordo Iuris, który uruchomił w tym celu Zespół ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży. O działalności zespołu mówiła u nas mec. Magdalena Majkowska (numer z 21 czerwca 2020 r.). Rozmowę można przeczytać pod adresem: <http://idziemy.pl/spoleczenstwo/pomoc-ofiarom-pedofilii/64654>.

Prawnicy Ordo Iuris udzielają pomocy ofiarom pedofilii, a także każdemu, kto posiada wiedzę na temat przestępstwa na tle seksualnym na szkodę dziecka. Kontakt z Zespołem ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży jest możliwy w piątki w godz. 12.00-18.00, tel. 690 070 150 lub e-mail: zgloszenie@ordoiuris.pl.

Na mocy ustawy z dnia 30 sierpnia 2019 r. od jesieni ubiegłego roku działa również Państwowa Komisja do spraw Pedofilii. Na jej czele stoi dr hab. Błażej Kmiecik, prawnik i bioetyk, nasz wieloletni publicysta. Komisja wyjaśnia przypadki

czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletnich poniżej lat 15. Siedziba komisji mieści się w Warszawie przy ul. Twardej 18. Zgłoszenia można składać pod nr. tel. 22 699 60 52, przez e-mail: zgloszenie@pkdp.gov.pl lub osobiście. Więcej informacji na stronie <https://www.gov.pl/web/pkdp/przestepstwo>.

Działa też Biuro Delegata KEP ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, z którym można kontaktować się pod nr. tel. 726 888 112 lub pod adresem e-mail: ochrona@episkopat.pl. We wszystkich diecezjach działają delegaci ds. Ochrony Dzieci i Młodzieży, a możliwości kontaktu z nimi są opisane na stronach internetowych poszczególnych diecezji. Często działają też całe zespoły ds. ochrony dzieci i młodzieży. Przykładowo w diecezji warszawsko-praskiej w skład takiego zespołu wchodzi psycholog – terapeutę, i adwokat – świecki prawnik. Można się do nich zgłaszać pod nr. tel. 22 518 15 01 oraz 22 518 15 03.

Krzysztof Ziemiec

W poszukiwaniu kultury

Zarówno o śmierci Polaka w szpitalu w Plymouth, jak i o manifestacjach powiedziano i napisano już sporo. Ja chciałbym – bo to chyba nieco umyka – zwrócić uwagę na niedopuszczalne obniżenie obyczajów, kultury i języka przy komentowaniu tych wydarzeń.

Kiedy w Wielkiej Brytanii powolnie umierał pacjent, bo za zgodą części rodziny i sądu

tamtejsi lekarze odcięli go od pożywienia i wody, w kraju toczył się bój. Z jednej strony etyczny o sprowadzenie Polaka do kraju, a z drugiej polityczny. Niektórzy wypowiadali słowa, które dowodzą absolutnego braku wrażliwości. Słowa będące próbą odczłowieczenia bardzo chorego pacjenta, ale

wciąż zasługującego na godność człowieka. Słowa, które zadziwiły nawet tych, którzy ewentualną eutanazję uznają za normalność dzisiejszych czasów. Próba uśmiercenia przez zagłodzenie i odcięcie wody ich jednak przeraziła...

Jeszcze gorzej było na tak zwanym Strajku Kobiet. Wulgarny język, agresja wobec inaczej myślących czy polityków i obserwujących ma-

nifestacje dziennikarzy, akty wandalizmu w postaci niszczenia witryn czy zamalowywania ścian i chodników pokazują, jak wielką gorycz drzemie w duszach protestujących i jak bardzo ich serca karmią się nienawiścią do ludzi wyznających zasady pro-life czy po prostu inaczej żyjących.

Trudno nie zwrócić uwagi na obecność na strajkach małych dzieci, krzyczących „Hej, hej, hej! Aborcja jest okej”. Ktoś je przecież przeprowadził? Zapewne byli to rodzice. Tylko po co i dlaczego? Socjologowie powiedzą, że to normalny proces socjalizacji, gdzie starsi pokazują młodym rzeczywistość im bliską, świat, o jaki walczą. Tylko czy to nie jest dramat całej tej

sytuacji, że dzieci idą manifestować, by domagać się prawa do zabijania nienarodzonych dzieci?! To bez wątpienia pogłębi za jakiś czas i tak już wielkie społeczne podziały.

Dramat polega na tym, że dzieci idą domagać się prawa do zabijania nienarodzonych dzieci.

Niszczy to fundament normalności, nawet tych, którzy są dalecy od religii, ale którzy wyznają pewne ugruntowane europejskie właśnie normy i wartości! Czy takiego świata chcemy dla młodych? Jeśli ktoś uzna, że

tak, to niech się nie zdziwi, kiedy za jakiś czas, kiedy wejdą oni w dorosłość, uznają, że nasze życie zasługuje już tylko na... eutanazję. Dlaczego nie?! Przecież sami ich tego dziś uczymy!

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Dialog USA–Rosja.** Nowy prezydent USA Joe Biden rozmawiał telefonicznie z prezydentem Rosji Władimirem Putinem. Wśród tematów poruszane były m.in. układ rozbrojeniowy nowy START, Ukraina oraz cyberatak na amerykańskie instytucje. Biden wyraził również zaniepokojenie aresztowaniem w Moskwie rosyjskiego opozycjonisty Aleksieja Nawalnego.

■ **Papież z ajatollahem.** Podczas marcowej podróży do Iraku papież Franciszek spotka się z ajatollahem Alim al-Sistanim. Potwierdził to patriarcha chaldejski Babilonu kard. Louis Raphaël Sako. Do rozmowy Franciszka z najwyższym autorytetem irackich szyitów dojdzie 6 marca w Nadżafie.

■ **Nie doczekał pomocy.** Zmarł Polak, który od listopada 2020 r. przebywał w stanie wegetatywnym w szpitalu w Plymouth. Sprawa jego podłączenia do aparatury podtrzymującej życie była przedmiotem sporu sądowego, a nawet dyplomatycznego. Władze polskie próbowały sprowadzić go do Polski w celu kontynuacji leczenia. „Wyrażam głęboki smutek z powodu śmierci Polaka w Plymouth. Modłę się o niebo dla niego i pociechę dla rodziny. Mówmy odważnie nie barbarzyńskiej cywilizacji śmierci” – napisał na Twitterze przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski abp Stanisław Gądecki.

■ **Muzea watykańskie otwarte.** Od 1 lutego 2021 r., po 88 dniach zamknięcia z powodu pandemii COVID-19, można ponownie zwiedzać Muzea Watykańskie: codziennie od poniedziałku do soboty, w godzinach od 8.30 do 18.30, z ostatnim wejściem o 16.30, obowiązuje rejestracja on-line. Muzea Watykańskie prezentują najbogatszą kolekcję dzieł sztuki z całego świata zgromadzonych przez poszczególnych papieży. Co roku odwiedzane są przez miliony turystów.

■ **Hotele tracą.** W Rzymie zamkniętych jest 95 proc. hoteli; ponad jedna czwarta z nich nie wznowi już nigdy działalności – taki bilans roku pandemii i restrykcji przedstawił prezes federacji hotelarzy Giuseppe Roscioli. Dodał, że część branży ma zerowe przychody.

■ **Odparł atak krokodyla.** 44-letni mieszkaniec Queensland został zaatakowany przez krokodyla, kiedy pływał w Lake Placid. Gdy na miejsce przybyli ratownicy, mężczyzna miał rany klute po obu stronach twarzy, ale był bardzo spokojny. Australijczyk po ataku samodzielnie dopłynął do brzegu.

fol. PAP/EPA/Vatican Media Handout

O WIERNOŚĆ SOBOROWI

Podczas spotkania z przedstawicielami sekcji katechetycznej Konferencji Episkopatu Włoch Franciszek podkreślił, że „Sobór to nauczanie Kościoła”. Papież przypomniał, że kto nie podąża za nauczaniem Soboru Watykańskiego II, jest „poza Kościołem”. Podkreślił, że nie można iść na żadne ustępstwa wobec tych, którzy od tego nauczania od-

chodzą. – Musimy być w tej kwestii wymagający, surowi. Sobór nie podlega negocjacjom – dodał. Zdaniem papieża problemem jest „selektywny” wybór z nauczania Soboru Watykańskiego II oraz poprzednich. – Bardziej surowa postawa, by stać na straży wiary bez nauczania Kościoła, prowadzi do ruiny – mówił Franciszek.

SZEFE DYPLOMACJI USA

fol. PAP/EPA/Stefan Reynolds

Antony Blinken został zatwierdzony przez Senat Stanów Zjednoczonych na stanowisko szefa amerykańskiej dyplomacji. Za kadencji prezydenta Baracka Obamy był zastępcą sekretarza stanu USA. Urodzony w Nowym Jorku 58-latek ma opinię wytrawnego mówcy, jest absolwentem Uniwersytetu Harvarda, przez lata pracował na Kapitolu.

CYWILIZACJA ŚMIERCI

Jednoizbowy parlament Portugalii zaakceptował legalizację eutanazji. Zgodnie z ustawą, którą poparło 136 posłów w 230-osobowej izbie, eutanazji będzie się mogła poddać osoba dorosła po wcześniejszej konsultacji lekarskiej. Konieczne

będzie potwierdzenie, że cierpi ona w sposób chroniczny lub jest nieuleczalnie chora. W ostatnich miesiącach częstą krytykę wobec forsowania przez polityków legalizacji eutanazji prezentowali portugalscy biskupi, a także duchowni innych wyznań.

fol. PAP/EPA/Miguel A. Lopes

POGRZEB PAPIESKIEGO LEKARZA

fot. PAPA/VAICAN Media Handout

Papież Franciszek wziął udział w kościele Gubernatoratu Państwa Watykańskiego w Mszy świętej pogrzebowej swego osobistego lekarza, profesora Fabrizio Soccorsiego, który zmarł w wyniku komplikacji spowodowanych przez COVID-19 w trakcie choroby onkologicznej. Mszę odprawił kardynał

Pietro Parolin. Prof. Soccorsi był papieskim lekarzem od 2015 r. Zmarł w wieku 78 lat. Zasiadał w komisji lekarskiej Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, która bada niewytłumaczalne z medycznego punktu widzenia przypadki uzdrowień, wybrane do procesów beatyfikacyjnych i kanonizacji.

OCHRONA FUNKCJONARIUSZY

Na placu Republiki w Paryżu policja użyła armatek wodnych przeciwko demonstrantom, którzy protestowali przeciwko nowemu prawu we Francji. Uchwalona przez parlament ustawa zakazuje fotografowania i rozpowszechniania zdjęć policjantów w trakcie wykonywania przez nich czynności związanych ze służbą. Obecnie prawo zapewnia funkcjonariuszom pełną ochronę ich wizerunku.

fot. PAPA/Mohammed Badra

CHORYM NA TRĄD

„Obchodzimy Światowy Dzień Chorych na Trąd, zapoczątkowany ponad sześćdziesiąt lat temu przez Raoula Follereau i realizowany zwłaszcza przez stowarzyszenia zainspirowane jego działalnością humanitarną. Wyrażam moją bliskość z tymi, którzy cierpią z powodu tej choroby, i wspieram misjonarzy, pracowników służby zdrowia i wolontariuszy zaangażowanych w posługę na ich rzecz. Pandemia potwierdziła,

jak bardzo konieczna jest obrona prawa do zdrowia osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji; chciałbym, aby przywódcy narodów zjednoczyli swoje wysiłki na rzecz leczenia osób cierpiących na chorobę Hansena i ich integracji społecznej” – powiedział papież Franciszek w ostatnią niedzielę stycznia. W przeddzień obchodów rzymskie Koloseum zostało podświetlone na kolor pomarańczowy.

fot. PAPA/Fabrizio Frustaci

■ **Ostatni pomnik Lenina.** We wsi Stari Trojan w obwodzie odeskim, na południu Ukrainy, usunięto najprawdopodobniej ostatni pomnik Włodzimierza Lenina w kontrolowanej przez Kijów części Ukrainy. Pomnik zdemontowali potajemnie nocą działacze społeczni.

■ **W Wietnamie bez zmian.** Sekretarz generalny Komunistycznej Partii Wietnamu Nguyen Phu Trong otrzymał nominację na trzecią kadencję. 76-letni Trong prawdopodobnie zostanie drugim najdłużej urzędującym partyjnym liderem.

■ **Za atak na Kapitol.** Ponad 150 osób zostało dotychczas oskarżonych przez federalny wymiar sprawiedliwości w USA o udział w aktach przemocy na Kapitolu 6 stycznia. Niektórym grozi do 20 lat pozbawienia wolności.

■ **Oskarżony prezydent Brazylii.** 379 podpisów liderów religijnych należących do różnych wyznań chrześcijańskich, 17 organizacji i ruchów widnieje na przedstawionej w Izbie Deputowanych petycji w sprawie impeachmentu prezydenta Brazylii Jaira Bolsonaro. Oskarżenie dotyczy postępowania Bolsonaro w czasie pandemii, które zostało określone mianem kryminalnego i sprzecznego z brazylijską konstytucją. Wskazuje na demontaż publicznego systemu ochrony zdrowia, dezinformowanie społeczeństwa, minimalizację znaczenia i demonizację instytucji naukowych, niebranie pod uwagę rdzennej ludności w organizowaniu szczepień, a także negacjonistyczne wypowiedzi na temat pandemii, często słyszane z ust głowy państwa.

■ **Śmierć biskupa połowego Hiszpanii.** Zmarł arcybiskup połowy Hiszpanii Juan del Río Martín. Przyczyną zgonu 73-letniego hierarchy był COVID-19. Od tygodnia arcybiskup przebywał w szpitalu wojskowym w Madrycie.

■ **Egzekucja terrorystów.** W więzieniu w Nasirii w Iraku wykonano wyroki śmierci na trzech dżihadystach z tzw. Państwa Islamskiego.

■ **UNICEF alarmuje.** W Syrii konflikt trwa już prawie 10 lat, przez co ponad połowa dzieci nie ma dostępu do edukacji. Jedna szkoła na trzy nie nadaje się do użytku. Biorąc pod uwagę znaczenie edukacji w życiu człowieka, jak i dla jego funkcjonowania w społeczeństwie, Syria może popaść w skrajny analfabetyzm i niezdolność do rozwoju, a z takiej sytuacji może się już nigdy nie podnieść. Organizacje międzynarodowe muszą zareagować natychmiast – alarmuje UNICEF.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Chorzy naszym skarbem

Osoby chore są skarbem dla społeczeństwa, choć ono coraz częściej postrzega je jako ciężar

Tegoroczny Dzień Chorego, obchodzony we wspomnienie Matki Bożej z Lourdes, przypadające 11 lutego, będzie chyba jednym z najsmutniejszych. Ale nie dlatego, że choroby, ból, cierpienie napawają smutkiem – chociaż i tak się dzieje – ale dlatego, że kilkanaście dni temu w cywilizowanym kraju, jakim jest Wielka Brytania, zagłodzono na śmierć polskiego pacjenta w szpitalu w Plymouth. Po śmierci Polaka przewodniczący episkopatu abp Gądecki napisał, abyśmy „mówili odważnie NIE barbarzyńskiej cywilizacji śmierci”.

Dzień Chorego to smutny dzień nie dlatego, że na świecie żyją chorzy, którzy zmagają się z cierpieniem, ale dlatego, że nie ma dla nich we współczesnym świecie miejsca. Coraz więcej krajów wprowadza eutanazję, coraz bardziej obniżając wiek, w którym można jej dokonać. Przed kilkoma dniami wspomniane samobójstwo zalegalizował parlament Portugalii, który argumentował je jako „prawo obywateli do godnej śmierci”. Ale śmierć tylko wtedy jest godna, kiedy człowiek jej

nie przyspiesza i nie doprowadza do jej nadejścia.

Tegoroczny Dzień Chorego będzie smutny także z powodu pandemii, która w ubiegłym roku zebrała ogromne żniwo w postaci ofiar śmiertelnych, ale również chorych, wśród których znaleźli się często nasi bli-

scy. W sumie na świecie na COVID-19 zachorowało już 98 mln ludzi. Wielu zmarło, posługując chorym i tym samym dając świadectwo, że choremu należy pomagać zawsze, wszędzie i do końca.

Wspaniałe świadectwo dali w ubiegłym roku kapelani we włoskich szpitalach, domach opieki czy więzieniach, którzy za pomoc chorym zapłacili najwyższą cenę. Ale również kapłani i misjonarze w innych krajach, którzy nie opuścili chorych w kolejnych falach pandemii. Zresztą, nie tylko oni. Lekarzy i pielęgniarek, którzy bez wahania poszli na oddziały covidowe zajmować się zarażonymi pacjentami, też było i nadal jest wielu.

Sytuacje ekstremalne, takie jak panująca epidemia, weryfikują nasze postawy i ukazują siłę życiodajną lub śmiercionośną społeczeństw. Są pewnego rodzaju egzaminem, który społeczeństwo zdaje albo nie. I tu występuje ogromny dysonans, jako że tak bardzo jak społeczeństwo społeczność ratują cho-

rych na COVID-19, tak nie dbają o chorych terminalnie czy też o dzieci poczęte.

W 2020 r. najczęstszą przyczyną śmierci w skali całego globu nie był wcale COVID-19, ale tzw. aborcja. Według raportu Worldometers w ubiegłym roku życie z powodu aborcji straciło 42,6 mln nienarodzonych dzieci. Kolejnymi przyczynami śmierci były nowotwory (8,7 mln ludzi), nikotyna (5 mln), COVID-19 (1,8 mln), HIV/AIDS (1,7 mln) i inne choroby (13 mln). Ergo: aborcja pochłonęła aż 23,2 razy więcej istnień ludzkich niż koronawirus. To daje do myślenia.

W związku z Marszem dla Życia, który co roku pod koniec stycznia przechodził ulicami Waszyngtonu, a który w tym roku odbył się on-line, papież Franciszek napisał na Twitterze, że „kultura życia jest dziedzictwem, które chrześcijanie pragną dzielić ze wszystkimi. Każde ludzkie życie, jedyne i niepowtarzalne, stanowi niezbywalną wartość. To powinno być głoszone ciągle na nowo, z odwagą w słowach i w czynach”.

Aborcja w 2020 r. pochłonęła 23,2 razy więcej istnień ludzkich niż koronawirus.

Słowa papieża odnieść można do każdego życia: tego pozostającego jeszcze w łonie matki, tego cierpiącego na nieuleczalną chorobę, tego przykutego do łóżka i wspomaganego odżywianiem i nawadnianiem.

Osoby chore są skarbem dla społeczeństwa, choć ono postrzega je coraz częściej jako ciężar. Dlaczego skarbem? Jan Paweł II w przemówieniu wygłoszonym w Wiedniu w 1983 r. powiedział: „W każdym przypadku choroba i cierpienie są ciężką próbą. Ale świat bez ludzi chorych – choć to zabrzmieć może paradoksalnie, byłby światem uboższym o przeżycie ludzkiego współczucia, uboższym o doświadczenie nieegoistycznej, niekiedy wręcz heroicznej miłości”.

To, czy kultura życia przeważa nad kulturą śmierci, zależy od każdego z nas.

Sędziowie i duszpasterze

Tematowi stwierdzenia nieważności małżeństwa i problemom, które się z nim wiążą, papież poświęcił przemówienie skierowane do członków Roty Rzymskiej.

Franciszek zaapelował do sędziów, aby w swoich orzeczeniach nie zaniedbywali nie tylko litery prawa, ale i świa-

fol. PAP/EPN Vatican Media Handout

dectwa apostolskiej troski Kościoła. „Integralne dobro osób wymaga, abyśmy nie pozostawiali bierni wobec katastrofalnych skutków, jakie może przynieść stwierdzenie nieważności małżeństwa. Kościół jest matką, a wy, którzy pełnicie posługę kościelną w tak żywotnej dziedzinie, jaką jest działalność sądownicza, jesteście wezwani do otwarcia się na horyzonty tej trudnej, ale nie niemożliwej pracy duszpasterskiej, która dotyczy troski o dzieci, jako niewinne ofiary tak wielu sytuacji rozpadu rodzin, rozwodów i nowych związków cywilnych. Jest to kwestia wykonywania waszej posługi jako misji sędziowskiej, ale nacechowanej zmysłem duszpasterskim, którego nigdy nie może zabraknąć w delikatnej decyzji o uznaniu nieważności związku małżeńskiego” – powiedział papież. **f**

Hymn ŚDM

Dokładnie w drugą rocznicę Mszy świętej kończącej spotkanie młodych w Panamie organizatorzy ŚDM Lizbona 2023 zaprezentowali oficjalny hymn spotkania. Utwór zatytułowany „Há Pressa no Ar” („W pośpiechu czuć pośpiech”) jest inspirowany tematem najbliższych ŚDM: „Maryja wstała i poszła z pośpiechem” (Łk 1, 39). **f**

Dariusz Kowalczyk SJ

Diabeł używa dzieci

Było do przewidzenia, że opublikowanie wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie tzw. aborcji eugenicznej rozwścieczy demony. Strajk Kobiet jest przykładem, że złe duchy znajdują szczególną satysfakcję w demoralizowaniu dzieci. Na proaborcyjnych protestach można zobaczyć właśnie dzieci, które razem z Lempart wrzeszczą: „Hej, hej, hej, aborcja jest okej!”. Takie skandowanie nie jest duchowo neutralne. To zapraszanie Złego do swej duszy. Całe to towarzystwo pt. „aborcja bez granic” nie potrafi walczyć w sposób przyzwoity przy wykorzystaniu demokratycznych procedur. Ci „szczerzy demokraci” chcą robić neomarksistowską rewolucję. I robią! W coraz bardziej wulgarny, a nawet bluźnierczy sposób.

Ci, którzy sami nazwali się totalną opozycją, rozdierają szaty i wspierają Strajk Kobiet, nawet jeśli kiedyś deklarowali konserwatywno-ludowe poglądy. Z ich retoryki wynika, że to nie lewacko-liberalne bojówki robią uliczne burdy, ale że – jakżeby inaczej – PiS, w tym szczególnie Jarosław Kaczyński, chce podpalić Polskę. A przecież partia ta ma w swoim programie obrońcę życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci. I jeśli można ją było tutaj za coś krytykować, to za zwleknięcie z wypełnieniem tego punktu swego programu.

I tak Konfederacja bardzo mocno atakowała PiS i prezydenta Dudę, że nie zrobili w sprawie obrońcy nienarodzonych. Tyle że konfederacy internauci, którzy swego czasu wypisywali gorliwie, że Duda ma krew nienarodzonych

na rękach, teraz jakby przycichli w walce o prawa nienarodzonych. Ciekawe dlaczego...

Na marginesie nasuwa się refleksja co do tzw. kompromisu. Dziś lewicowo-liberalni ideolodzy mówią o kompromisie tylko wtedy, kiedy widzą w nim krok w kierunku całkowitego zaprowadzenia porządków po ich myśli. To znaczy, kiedy nie są u władzy. Ale kiedy sprawują władzę, to nie mają żadnych hamulców, czego przykładem był prezydent Biden, zwany „drugim katolikiem”, który objął najwyższy urząd w USA. Wśród pierwszych podpisanych przez niego dekrety jest przywrócenie możliwości finansowania propagandy aborcyjnej z pieniędzy federalnych. Ten proceder ukrócił tak znienawidzony przez Facebooka, Twittera etc. Trump. Polska na tym tle jest ewenementem. Bo w Polsce wciąż można demokratycznie zmniejszać rzeczywistość, w duchu konserwatywnym, chrześcijańskim.

Orzeczeniu Trybunału w sprawie aborcji eugenicznej muszą towarzyszyć inne działania władzy, a mianowicie rozbudowanie systemu opieki nad matkami i rodzinami wychowującymi dzieci nie-

pełnosprawne. Potrzeba konkretnej Karty Rodziny Dziecka Niepełnosprawnego, która zapewniałaby wieloraką pomoc takim rodzinom. Potrzeba też więcej ośrodków, które mogłyby opiekować się osobami niepełnospraw-

nymi, jeśli nie mogą one liczyć na rodzinę. To też pole działania dla Kościoła. Współczesny świat chciałby zrobić ikonę ubogich i potrzebujących z bogatych gejów chcących mieć dziecko. To kłamstwo! Ikoną

ubogich i potrzebujących są osoby niepełnosprawne. Warto odnotować słowa papieża Franciszka na Twitterze: „Kultura życia jest dziedzictwem, które chrześcijanie pragną dzielić ze wszystkimi. Każde ludzkie życie, jedyne i niepowtarzalne, stanowi niezbywalną wartość. To powinno być głoszone ciągle na nowo, z odwagą w słowach i w czynach”.

W obecnej sytuacji nie brakuje „centrystów”, którzy kręcą nosem, że to, czego nam najbardziej potrzeba, to zgoda, a wszelkie ruszanie tzw. kompromisu aborcyjnego burzy dobrą atmosferę. Ciekawe, co by mówili, gdyby wybory wygrali ci, którzy zaraz zaczęliby liberalizować aborcję. Pewno też mówiliby o zgodzie, tyle że wtedy chodziłoby o zgodę na liberalizację aborcji przez „demokratycznie wybraną władzę”. Michał Szuldrzyński, wicenaczelnik „Rz”, pisze o cynizmie i braku odpowiedzialności. I nie chodzi mu o panie od Lempart, które wyprowadzają na ulice

dzieci, ale o rządzących. Przy czym dziennikarz reprezentuje logikę mamusi Jasia, która jest zła na okładaną pięściami przez synka koleżankę, bo przecież Jaś może się spocić. Wygląda na to, że według Szuldrzyńskiego prawna obrona m.in. dzieci z zespołem Downa przed aborcją to „prerażający cynizm i przekuwanie religii w narzędzie politycznej wojny”. No cóż! „Dla triumfu zła potrzeba tylko, żeby dobrzy ludzie nic nie robili”. Nie robili oczywiście w imię zgody.

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem
Wydziału Teologicznego
Papieskiego Uniwersytetu
Gregorianum w Rzymie

REKLAMA

NOWA KSIĄŻKA!

Artur L. Kieślowski
**JESI WIERZYSZ.
MOŻESZ BYĆ UZDROWIONY**

- Dlaczego Święty w chorobie?
- Modlitwy do Patronów w chorobie i daty ich wspomnień liturgicznych;
- Ponad 280 stron krótkich opowieści z życia Świętych Orędowników wraz z opisem cudów i otrzymanych łask za ich wstawianiem;
- Blisko 200 wizerunków Świętych i Błogosławionych Patronów.

WYDAWCA: WYDZIAŁ TEOLOGICZNY PAPIESKIEGO UNIWERSYTETU GREGORIANUM W RZYMIE
ISBN 978-83-7615-111-1
www.wydawnictwojezuickie.pl

wytucznych, jak w danych warunkach powinien zachowywać się kapelan, do czego ma uprawnienia. W poszczególnych placówkach leczniczych o warunkach dotyczących zasad bezpieczeństwa i współpracy z kapłanem decydują władze szpitala.

Na oddziałach covidowych wskazane jest, by kapelan był przeszkolony w profesjonalnym stosowaniu akcesoriów ochronnych. Już samo przebieganie się w strój ochronny zabiera sporo czasu. Toteż kiedy wchodzi na salę chorych, by udzielić sakramentów jakiemuś pacjentowi, to stara się ten czas wykorzystać również na bycie z pacjentami: chwilę porozmawiać, cierpliwie posłuchać. Na oddziałach covidowych, zależnie od fazy choroby, niemożliwy bywa kontakt telefoniczny z bliskimi i rodziną, szczególnie gdy pacjent jest zaintubowany czy przebywa pod tlenem wspomagającym oddychanie. Pacjenci mają trudności z oddychaniem i łatwo się męczą. Widok kapłana, wsparcie słowem – nawet tym cicho wyszeptanym – są bardzo ważne.

Cieszę się, że ruszyła nowa inicjatywa mobilnego wsparcia dla osób chorych na COVID-19, która ma wnieść nową jakość w opiece duszpasterskiej.

Na czym polega to mobilne wsparcie?

Wczoraj uczestniczyłem w webinarium z udziałem m.in. kapłanów i medyków. To pierwsze z comiesięcznych webinarium, w którym brali udział

for. strz

Solidarni z chorymi

Z bp. **Romualdem Kamińskim**,
przewodniczącym Zespołu ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia KEP,
rozmawia Irena Świerdzewska

Jak obecnie wygląda opieka duchowa nad chorymi w szpitalach?

Pandemia pokazała, jak bardzo wielu chorych sygnalizuje ogromną potrzebę posługi duchowej. Doświadczają, że wszystkie sprawy doczesne przemijają, brakuje kontaktu z najbliższymi. Kiedy do tego dołącza brak możliwości skorzystania z sakramentów, z posługi kapłana, to sytuacja staje się dramatyczna.

Dzisiaj wielu kapłanów ma utrudniony wstęp na oddziały szpitalne. Jed-

ne z nich stały się oddziałami covidowymi, na innych są obostrzenia sanitarne, mające ograniczać zakażenia koronawirusem. Ta sytuacja nie zwalnia kapłanów z tego, by się modlili i byli w gotowości do pójścia tam, gdzie jest to możliwe. Spełniając warunki nakładane przez wymogi sanitarne, mają być zawsze dostępni dla chorych.

Obchodów zasadniczo nie ma, kapłani chodzą do chorych na wezwanie. Robią to w porozumieniu z personelem szpitala. Nie ma jednolitej strategii czy

nie tylko kapłani katoliccy, ale także prawosławni i protestanci. Zaproszeni prelegenci służyli instruktażem, jak kapłani mają poruszać się na oddziałach intensywnej opieki medycznej, uwzględniając stan chorego. Webinarium wpisuje się w akcję o nazwie „Bądź przy mnie”, przygotowaną przez Polskie Towarzystwo Opieki Duchowej w Medycynie i Polkomtel, przy współudziale Centrum Monitorowania Jakości w Medycynie i Rzecznika Praw Pacjenta oraz pod patronatem Ze-

społu KEP ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia. Ta akcja ma pomóc chorym, zwłaszcza niesamodzielnym, w stanie ciężkim lub w stanie zagrożenia życia, umożliwić im skontaktowanie się z bliskimi oraz z kapłanem.

Firma Polkomtel przekazuje nieodpłatnie telefony i karty telefoniczne do szpitali, w których wyznaczono koordynatorów. Koordynator będzie odpowiadać za akcję na terenie danego szpitala. Pacjenci będą przez sieć Polkomtela kontaktowani z rodziną bądź kapłanem szpitalnym. Zgłosiło się już 118 szpitali, czyli jedna szósta spośród istniejących na terenie całej Polski, z małych i dużych miast. W diecezji warszawsko-praskiej są to np. szpital w Radzyminie i w Otwocku. W całej Polsce zachęcane są kolejne placówki.

Przed świętami Bożego Narodzenia zaczęła działać już taka forma kontaktów. W projekcie uczestniczą nie tylko kapłani katoliccy, ale także prawosławni i protestanci, którzy będą nieść wsparcie wiernym ze swoich wspólnot. Uczestniczący w webinarium bp Jerzy Samiec, zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, mówił, że chory na COVID-19 bp Jan Szarek był w ten sposób wspierany. Kiedy lekarze poinformowali, że jego życie jest zagrożone, mógł pożegnać się ze swoimi bliskimi.

W szpitalu rozgrywa się często ostatni bój o duszę człowieka. Mamy tam wystarczającą obsadę kapłanów?

Posługa przy chorych to wrażliwa przestrzeń, gdzie powinien być posłany kapłan odpowiedzialny i dobrze przygotowany, ponieważ pracuje z ludźmi w wyjątkowym stanie. Człowiek chory, a tym bardziej, kiedy jest duże zagrożenie jego życia, wymaga w kontakcie dużej delikatności i wrażliwości. Kapłani muszą te cechy prezentować. Powodzenie misji kapłana zależy w dużej mierze od tego, jakie ma on relacje z całym zespołem szpitalnym. Nie chodzi tylko o lekarzy, ważna jest pozycja kapłana wśród całego personelu. Nie może on być postrzegany jako ktoś dany „z łaski na polecie”, bez różnicy, czy „jest czy go nie ma”. Kapłan ma być postrzegany jako ktoś ważny, jako „jeden z nas”. Dla takiej postawy potrzebne jest wzajemne zrozumienie. Dlatego też kapłan musi dbać o swój wizerunek, o powagę w sprawowa-

niu tej posługi. Nie może zapomnieć, że obejmuje nią nie tylko chorych, ale także personel szpitala. Dobrze, gdy personel ma poczucie wagi spraw duchowych.

Polskie Towarzystwo Opieki Duchowej w Medycynie już działa na rzecz wprowadzenia na studiach medycznych wykładów przygotowujących do rozumienia wagi posługi duchowej, co wybrzmiało podczas pierwszego webinarium. Istotne jest, by medycy nie tylko umieli podać lek czy wykonać zabieg, ale także docenić opiekę duchową. Musi się ona znaleźć w standardzie opieki nad chorym.

Pandemia przybliżyła doświadczenie choroby wielu osobom. Czy przekłada się na większą religijność?

Są przypadki, gdzie wielu ludzi spojrzało poważnie na życie duchowe, na odpowiedzialność za swoje życie, relację z Bogiem i człowiekiem. W innych przypadkach doświadczenie choroby nie miało wpływu na relację z Panem Bogiem albo wręcz je pogorszyło. Można jednak zaryzykować ogólną ocenę, że obecnie zwraca się większą uwagę na sprawy duchowe. W samotności i odosobnieniu człowiek widzi, że z dnia na dzień pozostał sam. Jeśli ma właściwą relację z Panem Bogiem, to wszystko inne jest do nadrobienia, a jeśli jej brakuje, niełatwo zgadnąć, jaka wizja przyszłości stoi przed tymi osobami.

W jaki więc sposób bezradność, choroba doprowadzają człowieka do Boga?

Pewne sprawy są tajemnicą. Jeśli człowiek rozumie swój stan, niech korzysta z tego i jak najrychlej ucieka się do Pana Boga. Są i takie sytuacje, kiedy to, co człowiek przeżywa, nie przygotowuje go do otwarcia się na Boga, a on sam nie ma pojęcia, jak to może zrobić. Takiemu człowiekowi trzeba pomóc, poprowadzić: „Słuchaj, w tym, co przeżywasz, jest miejsce na zaufanie Bogu, działanie wszechmocnego Boga i Boże Miłosierdzie”. Kiedy człowiek nam mówi: „Ale ja nic z tego nie rozumiem”, to odpowiedź: „Daj się ogarnąć Panu Bogu”. Nie tylko kapłan szpitalny może tak powiedzieć, ale każda inna osoba. W tak ekstremalnych sytuacjach Bóg daje wyjątkowe łaski. Zrozumienie tego, co najważniejsze, i potrzeba otwarcia się na Boga przychodzą wówczas łatwiej niż wtedy,

kiedy ma się przysłowiowy pełen talerz i czekające awanse.

Co można powiedzieć lekarzom i pielęgniarkom, którzy doświadczają, że nie wszystkim pacjentom mogą pomóc – ze względu na braki kadrowe, sprzętowe czy obowiązujące procedury?

Pan Bóg nie wymaga od nas rzeczy niemożliwych. W takich sytuacjach trzeba zachować pokój serca, wykonywać to, co jest w zakresie naszych możliwości. Resztę zostawmy Panu Bogu. Pewnych granic nie jesteśmy w stanie przekroczyć. Istotne jest, by mieć wysokie poczucie odpowiedzialności także za innych. Niektórzy będą mogli zaangażować się bardziej, więcej udźwignąć w tym szczególnym momencie, który przecież nie będzie naszą codziennością na zawsze. Trzeba podkreślić, że więcej sił mają ci, którzy pokładają ufność w Panu Bogu. Jak mówi św. Paweł: „Wszystko mogę w Tym, który mnie umacnia” (por. Flp 4, 13).

Jak przebiegała nowenna za pacjentów, chorych i za personel medyczny, której Ksiądz Biskup przewodniczył?

Przez dziewięć tygodni w środy sprawowana była Eucharystia. Z różnych stron Polski napływały intencje. Modlitwa była w różnych parafiach, kaplicach szpitalnych, zakonnych – tak, by za każdym razem włączyć w nią inne środowisko. Nazwalimy ten czas „Terapią duchową”, myślimy nad jej kontynuacją w innej formie.

W orędziu na tegoroczny XXIX Dzień Chorego Ojciec Święty Franciszek zachęca do braterskiej solidarności w służbie chorym. Jak ma się ona dzisiaj wyrażać?

W zasięgu każdego z nas znajdziemy ogromną liczbę ludzi niedomagających. Starzejemy się, jako społeczeństwo, wiele osób choruje, a nie wszyscy żyjemy w rodzinach wielopokoleniowych czy wielodzietnych, gdzie można myśleć, że ktoś nas odwiedzi, przyjdzie z pomocą. Stąd rodzą się nowe zadania. Ważne, byśmy interesowali się żyjącymi wokół nas ludźmi, przygotowywali siebie i innych do niesienia pomocy materialnej czy duchowej, ale także do jej przyjmowania. Nie chciałbym, by mówienie o wyobraźni miłosierdzia, otwartych szeroko oczach i wrażliwym sercu było tylko powtarzaniem kolejnych haseł.

Rosnąca liczba zgonów z powodu udaru czy zawału nie zostawia wątpliwości: pacjenci „necovidowi” w większości zostali odstawieni na boczny tor. Od rozpoczęcia szczepień służby zdrowia pacjenci pytają: czy wreszcie będzie można pójść na wizytę stacjonarną do przychodni, także specjalistycznej?

W 2020 r. zmarło 461 tys. osób – to o 60 tys. więcej niż w roku 2019. Gorsze statystyki w powojennej Polsce wystąpiły jedynie w 1951 r. Wśród zmarłych są ofiary nie tylko COVID-19, ale także powikłań wskutek nieleczonych chorób przewlekłych. Łatwo uzmysłowi to sobie każdy, kto od marca 2020 r. próbował się dostać do internisty lub specjalisty. A ilu nowych chorób w tym czasie nie zdiagnozowano, uniemożliwiając wszczęcie terapii w początkowych ich fazach?

CIERPIĄCY CZY CIERPLIWY?

Już w kwietniu 2020 r. Rzecznik Praw Pacjenta odbierał cztery razy więcej telefonów niż zwykle. – W listopadzie liczba zgłoszeń przekroczyła 11 tys., ponad dwa razy więcej niż w listopadzie 2019 r. Wszystkich połączeń w czasie trwania epidemii pracownicy biura odebrali prawie 100 tys. – mówi Bartłomiej Chmielowiec z Biura RPP. – W listopadzie wpłynęło do Biura Rzecznika Praw Pacjenta 1430 wniosków pisemnych, w grudniu – 1990. W porównaniu z rokiem ubiegłym stanowi to wzrost o 446 proc. Przeważającą liczbę zgłoszeń TIP [Telefoniczna Informacja Pacjenta] stanowią zagadnienia związane z naruszaniem prawa do świadczeń zdrowotnych – dodaje. – Od początku epidemii ponad 71,37 proc. zgłoszeń w ramach TIP dotyczyło tego najważniejszego prawa pacjenta. W następnej kolejności chodziło o: prawo dostępu do dokumentacji medycznej (7,87 proc.), dostęp do informacji o przebiegu leczenia (3,43 proc.), kwestie związane z ochroną zdrowia psychicznego (2,65 proc.) oraz poszanowanie życia rodzinnego i prywatnego (1,63 proc.) – wylicza.

Pacjenci skarżyli się na niedostępność lekarzy rodzinnych i specjalistów oraz odmowy szpitali dotyczące wykonywania zabiegów, nawet onkologicznych. Na uruchomione przez NFZ telefoniczne wsparcie psycho-

logiczne liczyć mogli tylko uskarżający się na epidemię.

Co piąty pacjent zgłaszający się do RPP miał trudności z dozwonieniem się do podmiotu leczniczego – telefony były zajęte lub nieodbierane, placówki bywały zamknięte z tytułu kwarantanny. Odmawiano nawet teleporad, a i te odbyte nie cieszą się pochlebną opinią pacjentów. Występują problemy z realizacją zleconych badań laboratoryjnych, nie są dotrzymywane terminy przybycia lekarza na wizytę domową i zdarzają się odmowy wizyty domowej z powodu epidemii, a także odsyłanie pacjentów do SOR i NPL. Tylko w czerwcu 2020 r. liczba przyjętych tam pacjentów była dwa razy wyższa niż rok wcześniej. Pacjenci zgłaszali się tam po poradę lekarską, na podstawowe badania diagnostyczne czy po opiekę pielęgniarską.

Takiego wzrostu frekwencji nie zauważono z kolei wśród pacjentów w stanie ciężkim, dla których te miejsca są przeznaczone.

– Od 1 marca do 31 grudnia Biuro RPP podjęło 7285 interwencji w placówkach medycznych, najwięcej w POZ, bo ich dotyczyło 3237 interwencji telefonicznych oraz 1300 pisemnych – mówi Bartłomiej Chmielowiec. – Gdy zgłaszany problem zagraża życiu lub zdrowiu pacjenta, pracownicy biura natychmiast podejmują działania telefoniczne lub pisemne. Pozwalają one na szybkie rozwiązanie problemu pacjenta, który w innej sytuacji musiałby czekać na pomoc, ze szkodą dla swojego zdrowia. Szczęólnego wsparcia wymagają od nas osoby starsze, z niepełnosprawnościami, dzieci czy kobiety w ciąży. Interwencje dotyczą wszystkich rodzajów placówek medycznych. – Od września, we

Nie tylko COVID-19

Monika Odrobińska

Pacjenci alarmują o odwoływaniu planowych operacji, wizyt kontrolnych, i zabiegów kardiochirurgicznych.

foto: PAP/EPA/Giuseppe Lami

współpracy z NFZ, intensywnie weryfikujemy dostępność przychodni POZ dla pacjentów i dzięki tym działaniom nastąpiła poprawa, jest jednak jeszcze wiele do zrobienia – przyznaje. – Wciąż odnotowujemy skargi, np. w zakresie odwołania planowych operacji. 5 stycznia 2021 r. NFZ wydał komunikat dotyczący przywracania planowych świadczeń, tam gdzie jest to możliwe.

ZABIEG POCZEKA, A PACJENT?

Jak mówi pracownik Biura RPP, inną formą wsparcia pacjentów są działania systemowe. Mają one na celu wskazanie problemu określonej grupy pacjentów i zaproponowanie konkretnych zmian prawnych lub organizacyjnych. – W każdym tygodniu epidemii dotyczą one innych obszarów – tłumaczy Bartłomiej Chmielowiec. – Na przykład dokonując analizy skarg indywidualnych, zauważyliśmy, że w zasadzie wprowadzono całkowity zakaz odwiedzin w wielu podmiotach leczniczych. Odnotowaliśmy również sygnały rodzin pacjentów, którym uniemożliwiono pożegnanie się z umierającym przebywającym w szpitalu, pomimo że przyczyna śmierci pozostawała bez związku z chorobą COVID-19, a podmiot leczniczy nie był tzw. szpitalem zakaźnym jednoimiennym. W tej sprawie wystąpiliśmy do konsultanta krajowego w dziedzinie epidemiologii oraz w dziedzinie medycyny paliatywnej o wydanie wytycz-

nych uprawniających rodzinę do kontaktu z pacjentem i takie wytyczne powstały.

Biuro interweniuje także w sprawie porodów rodzinnych czy rutynowego separowania od matek po porodzie dzieci urodzonych drogą cesarskiego cięcia.

W listopadzie 2020 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do MZ pytania bazujące na skargach pacjentów, także „necovidowych”. Pojawiło się bowiem wiele zastrzeżeń co do opieki nad osobami w stanie nagłym w przypadku problemów kardiologicznych, nadciśnienia, stomatologicznych, a także osób mających choroby przewlekłe i cierpiących onkologicznie oraz wymagających niezwłocznie rehabilitacji, np. po wypadku samochodowym.

Pacjenci alarmują także o odwoływaniu planowych wizyt i operacji, wizyt kontrolnych, zabiegów kardiologicznych – przy niewyznaczeniu nowych terminów, co w przyszłości może spowodować drastyczne wydłużenie kolejek do zabiegów. A te odwoływane są m.in. w związku z przekształcaniem kolejnych łóżek w łóżka covidowe. Następny problem to brak lekarzy, powoływanych z najróżniejszych oddziałów do pracy przy zwalczaniu epidemii.

Na te pytania RPO od listopada nie otrzymał odpowiedzi. Zapytaliśmy MZ, jaki procent łóżek wykorzystywany jest w budowanych w stachanowskim tempie szpitalach tymczasowych. Jeśli wierzyć doniesieniom medialnym, niektóre zapełnione są zaledwie w kilku-kilkunastu procentach. Z kolei przekształcone w jednoimienne oddziały czy całe szpitale hospitalizujące pacjentów „covidowych” mają płacone „od sztuki”, dlatego zdarza się, że łóżka zajmują pacjenci przechodzący chorobę lekko i tak naprawdę niewymagający hospitalizacji.

Zapytaliśmy także Ministerstwo Zdrowia, czy w związku z działaniem szpitali tymczasowych w szpitalach specjalistycznych zwolniły się miejsca dla pacjentów „necovidowych”. Podobnie jak z poprzednim pytaniem MZ odesłało nas do NFZ, a tam z odpowiedzią kazano czekać, bo „teraz są ważniejsze sprawy niż wizyty stacjonarne i planowe zabiegi”. Przez tydzień nie doczekaliśmy się odpowiedzi na nasze pytania. Taka postawa organu pokrywa się z odczuciami pacjentów „necovidowych”, którzy, zdaje się, mogą poczekać.

SŁUŻBA, NIE KASYNO

Oczywiście, szczepienia są teraz tematem numer jeden, ale nie znaczy to, że inne choroby zrobiły sobie wolne. Wzrastającą

liczbę zgonów na skutek zawałów i udarów za kilka miesięcy dopełnią zgony nie dość zaopiekowanych pacjentów onkologicznych. Organizacje ich zrzeszające zwracają uwagę na utrudniony dostęp do niektórych świadczeń. Oficjalnie placówki onkologiczne miały nie zawieszać planowych zabiegów, ale wiele z nich musiało, bo z powodu zachorowań medyków i kwarantanny pozostałych

zwyczajnie zabrakło rąk do pracy. A na pacjentach onkologicznych nie koniec.

Kobiety w ciąży skarżą się na brak badań diagnostycznych, w tym USG, a młode matki – na brak opieki pielęgniarki środowiskowej. Utrudniony dostęp do rehabilitacji mają osoby z chorobami neuro-

logicznymi, jak stwardnienie rozsiane, co pogarsza ich stan zdrowia, a być może prowadzi do nieodwracalnych skutków i może zwiększać wydatki na ten cel w późniejszym okresie.

Wizyt boją się też sami pacjenci. W obawie przed zakażeniami nie zgłaszają się nawet z udarem czy zawałem. Lekarze mówią o wielu przypadkach „przechodzonych” wyrostków czy gnijących pęcherzyków żółciowych, leczonych wcześniej przez telefon. W przypadku zawału im późniejsza interwencja, tym mniejsze szanse na uratowanie pacjenta.

Pacjenci odwołują też konsultacje urologiczne, neurologiczne czy rehabilitację, na które czeka się bardzo długo. Ale do wyjątków nie należy także postawa lekarza, który na wizytę stałego pacjenta kardiologicznego, który przeszedł COVID-19, zareagował słowami: „Po co pan przychodzi? Chce mnie pan zarazić?”. Jest też oczywiście wielu wspaniałych, poświęcających się pracy medyków. Ale służba zdrowia nie powinna przypominać kasyna – lekarz mnie przyjmie czy wyprosi? – a od marca 2020 r. państwo miało dość czasu, by przygotować się do walki z pandemią bez zaniedbywania pacjentów „necovidowych”. To, że poza systemem są pacjenci przechodzący COVID-19 łagodnie, a wymagający nagłej pomocy, np. w zapaleniu spojówek, to materiał na odrębny artykuł.

Nowy plan budżetowy na 2021 r. zakłada wzrost wydatków na leczenie o 7,85 proc.; to o 7,5 mld zł więcej niż w 2020 r. Doświadczenie polskiej służby zdrowia pokazuje jednak, że można w nią wpompować wszystkie pieniądze, a będzie to nieefektywne, bo szwankuje organizacja.

Telefoniczna Informacja Pacjenta Biura Rzecznika Praw Pacjenta – tel. 800 190 590.

W SKRÓCIE

■ **Po pożarze.** W pierwszych dniach lutego w katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Gorzowie Wielkopolskim zostały odprawione pierwsze Msze św. od pożaru kościoła w lipcu 2017 r.

foto: PAP/Lech Muszyński

■ **Dzień Islamu.** Pod hasłem „Chrześcijanie i muzułmanie: wspólnie chronić miejsca kultu” obchodzono XXI Dzień Islamu w Kościele katolickim w Polsce. Podczas centralnych obchodów on-line przedstawiciele obu religii czytali Biblię i Koran, modlili się i dyskutowali. Inicjatywa polskiego Episkopatu o ustanowieniu Dnia Islamu jest pionierska w skali światowej.

■ **Sto lat michalitów.** Od 27 września 2020 r. do 29 września 2021 r. trwa rok jubileuszowy Zgromadzenia św. Michała Archaniola, ustanowiony z okazji stulecia michalitów. Z tej okazji we wspomnienie założyciela zgromadzenia, bł. Bronisława Markiewicza, toruńska parafia michalicka świętowała w sobotę 30 stycznia odpust, stulecie zgromadzenia oraz 50 lat istnienia ośrodka duszpasterskiego w Toruniu.

■ **Alternatywa dla aborcji.** Tylko w 2019 r. wykonano w Polsce 1116 prawnie dopuszczalnych aborcji. Mamy w trudnej ciąży pomocy szukać mogą w organizacjach kościelnych: Fundacji Małych Stópek, Fundacji Javani, Fundacji Evangelium Vitae, Fundacji Uśmiech Dziecka, Stowarzyszeniu Gaudium Vitae im. Stanisławy Leszczyńskiej, Fundacji dla Życia i Rodziny oraz w 61 funkcjonujących w Polsce oknach życia. Dom opieki nad porzuconymi dziećmi upośledzonymi w Niegowie prowadzą samarytanki. Wykaz organizacji publikujemy na III stronie okładki.

■ **Kochać znaczy pamiętać.** W IV niedzielę zwykłą w liceńskim sanktuarium wierni modlili się za tych, o których być może dawno już zapomnieli, a których spotkali na drodze życia. Ks. Janusz Kumala MIC przypomniał, że szczególna intencja Dnia pamięci o zapomnianych jest znakiem, że jest coś w naszym życiu, co sprawia, że możemy zapomnieć o drugim człowieku. „Może brak pamięci spowodowany jest brakiem naszej miłości?” – pytał.

foto: PAP/Radek Pietruszka

DZIECI AUSCHWITZ

„Ta rocznica zobowiązuje nas do głośnego sprzeciwu wobec wszelkich przejawów deptania godności człowieka: rasizmu, ksenofobii i antysemityzmu” – napisał przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski abp Stanisław Gądecki w słowie w 76. rocznicę wyzwolenia Auschwitz.

Przypomniat, że w tym roku głównym motytem obchodów jest męczeństwo ponad 200 tys. zamordowanych tam dzieci oraz los tych nielicznych, które przeżyły obóz. „Tam, w owej zaplanowanej «fabryce śmierci», Niemcy mordowali obywateli z niemal wszystkich krajów okupowanych przez Trzecią Rzeszę oraz sprzymierzonych z nią kra-

jów. W zdecydowanej większości ofiarami byli Żydzi” – napisał.

Przewodniczący Episkopatu odwołał się także do słów św. Jana Pawła II, który „wołał o powrót ludzi do Boga i do jego przykazań, aby nigdy nie powtórzyła się tragedia Holocaustu”.

„W tę rocznicę apelujemy do współczesnego świata o pojednanie i pokój, o poszanowanie prawa każdego narodu do istnienia oraz do wolności, niepodległości i zachowania własnej kultury” – napisał przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski.

Na zdjęciu: uroczystości przed Pomnikiem Bohaterów Getta w Warszawie.

SAKRA W TARNOWIE

Abp Marek Jędraszewski przewodniczył uroczystej Mszy św. z udzieleniem święceń biskupich ks. Arturowi Ważnemu w Tarnowie-Mościcach. – Bądź sługą i zwiastunem Chrystusowego zwycięstwa – mówił do niego metropolita krakowski. Sakra nowego biskupa pomocniczego diecezji tarnowskiej odbyła się 30 stycznia w kościele NMP Królowej Polski w Tarnowie-Mościcach, gdzie ks. Artur Ważny przez wiele lat był najpierw wikariuszem, a potem proboszczem. Biskup tarnowski Andrzej Jeż podkreślił, że ks. Artur Ważny wielokrotnie ukazywał trwałą miłość pasterską do ludzi, pełniąc różne posługi. Nowy biskup pomocniczy ma duże doświadczenie na polu dzieła ewangelizacji i także spore doświadczenie w niesieniu pomocy i ratowaniu tych, którzy znaleźli się w różnych obszarach zagrożeń, zwłaszcza w niebezpieczeństwach natury moralnej, duchowej.

foto: PAP/Paweł Topolski

foto: PAP/Lech Muszyński

KIERUNEK DEBATY PUBLICZNEJ

W nocy z 29 na 30 stycznia miała miejsce próba podpalenia furgonetki organizacji pro-life, która stoi pod Szpitalem Wojewódzkim w Gorzowie Wielkopolskim od lutego 2020 r. Można się spierać na temat zasadności epatowania drastycznymi fotografiami w przestrzeni miejskiej, ale jeśli formą sprzeciwu wobec niego będą rosnące akty przemocy, to dokąd zawiedzie to debatę publiczną?

MODLITWA ZA ŻYCIE

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Legnickiej po raz dziesiąty organizuje modlitewną akcję pro-life „40 dni dla Życia”. Nieustanna 960-godzinna modlitwa w intencji życia rozpocznie się w Środę Popielcową (17 lutego) o godz. 13 i zakończy w Niedzielę Palmową (28 marca) również o 13.

Aby przyłączyć się do akcji, wystarczy zadeklarować konkretną godzinę modlitwy w intencji życia. Modlitwa jest dowolna (np. Różaniec lub Koronka do Bożego Miłosierdzia), może być indywidualna lub wspólnotowa; ważne, by trwała pełną godzinę, aby zachować ciągłość nieustannej wielkopostnej modlitwy.

Zapisy przyjmowane są telefonicznie pod numerem 513 129 362 oraz mailowo: zapisy@40dnidlazycia.pl. Szczegóły: www.40dnidlazycia.pl.

„Naszym pragnieniem jest, aby życie było szanowane na każdym etapie – od poczęcia do naturalnej śmierci; aby było obdarzane miłością. Modlimy się szczególnie w obronie nienaro-

dzonych, by każde z nich zostało pokochane, a także w intencji ich rodziców – o odwagę oraz wyjście z trudnej sytuacji. Prosimy również o pokój na świecie, który jest ściśle powiązany z kwestią poszanowania życia” – mówią organizatorzy inicjatywy. Partnerem X edycji „40 dni dla Życia” jest Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka.

MODLITWA, POST I ZDRAPKA

Już po raz siódmy Wspólnoty Życia Chrześcijańskiego przygotowały dla wszystkich chętnych, chcących głębiej przeżywać nadchodzący Wielki Post, Zdrapkę Wielkopostną. Hasło tegorocznej Zdrapki: „Przyjdźcie, bo już wszystko gotowe” (Łk 14, 17).

Codziennie – jak w kalendarzu adwentowym – odkrywa się jedno pole z zadaniem. Jak przekonują twórcy Zdrapki, wykonywanie „zdrapywanych” ćwiczeń duchowych i zadań ma pomóc rozpoznawać i odnajdować Boga w małych sprawach codziennego życia. Zadaniom mogą sprostać dzieci, młodzież i dorośli w każdym wieku. Treści w Zdrapce otrzymały *nihil obstat*. Więcej informacji, przykłady zadań z lat poprzednich i zamówienia Zdrapek: www.zdrapkawielkopostna.pl.

ŚWIĘTO POŚWIĘCONYCH BOGU

Osoby konsekrowane powinny modlić się o jedność i prawdę w życiu naszej ojczyzny – powiedział ks. Czesław Parzyszek SAC. Wieloletni członek Komisji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego Konferencji

Episkopatu Polski poprowadził w warszawskiej bazylice Świętego Krzyża Eucharystię z okazji Dnia Życia Konsekrowanego, który został ustanowiony przez Jana Pawła II w 1997 r. i corocznie przypada 2 lutego.

fot. PAP/Tomasz Czeli

■ **„CrossPost – plan treningowy dla duszy”** to 40-dniowe wyzwanie, które ma na celu konkretną pracę nad sobą i poznanie Boga z wykorzystaniem narzędzi, które w Kościele są od zawsze: modlitwy, postu i jałmużny. Więcej: www.crosspost.pl.

■ **Zmarł o. Babraj OP.** W krakowskim klasztorze dominikanów w wieku 87 lat zmarł 1 lutego o. Marcin Andrzej Babraj OP, założyciel i wieloletni redaktor naczelny miesięcznika, a następnie wydawnictwa „W drodze”. W okresie PRL-u ojciec Babraj był wielokrotnie szykanowany przez władze komunistyczne.

■ **Waleczny Płock.** Płock świętuje rok setnej rocznicy odznaczenia przez marszałka Józefa Piłsudskiego Krzyżem Walecznych za bohaterską postawę w wojnie z bolszewikami w 1920 r., nadanego 10 kwietnia 1921 r. Uchwałę w tej sprawie przyjęła Rada Miasta Płocka. Jednym z jego wydarzeń będzie Eucharystia w intencji miasta i jego mieszkańców 10 kwietnia w bazylice katedralnej.

■ **Nowa nauka o rodzinie.** Podczas konferencji na KUL „Aktualność przesłania Prymasa Stefana Wyszyńskiego w oczekiwaniu na beatyfikację” minister edukacji i nauki Przemysław Czarnek ogłosił, że będzie wnioskował o utworzenie nowej dyscypliny naukowej – nauki o rodzinie.

■ **Projekt Busol@ fundacji Alegoria ma działać przeciw przestępczości.**

Jej źródeł inicjatorzy upatrują w dysfunkcyjnym społeczeństwie oraz złej komunikacji. Skupia się więc na komunikacji i dialogu w triadzie wychowawca/nauczyciel, rodzice i dziecko. Częścią projektu są warsztaty, webinaria, „inspiratoria”, festiwal filmowy. Więcej: <https://projektbusola.org/>. Patronat medialny – „Idziemy”.

■ **Niepokorni bez pomocy.** – Około 150-200 obiektów gastronomicznych zostało otwartych mimo obostrzeń przeciwepidemicznych – powiedziała wiceminister rozwoju, pracy i technologii Olga Semeniuk..

■ **Koronawirus trzebi służbę zdrowia.** Przyczynił się do śmierci m.in. 74 lekarzy, 63 pielęgniarzek, 2 diagnostów laboratoryjnych, 12 dentystów, 5 farmaceutów, 6 ratowników medycznych i 4 położnych – wynika z danych Ministerstwa Zdrowia.

Jacek Karnowski

Sondaż w pandemii

Sondaże są dziś jednoznaczne: gdyby wybory odbyły się w najbliższym czasie, władzę objęłaby opozycja, zapewne koalicja Hołowni z Platformą Obywatelską. PiS musiałoby walczyć o jedną trzecią mandatów, czyli o możliwość podtrzymania weta prezydenta.

Z drugiej strony – czy analiza sondaży ma dziś, w środku pandemii, większy sens? Poziom społecznej frustracji jest tak wysoki, że rządy na całym świecie walczą przede wszystkim o samo przetrwanie i nie mogą liczyć na oklaski. Jakiegokolwiek decyzje podejmą, zawsze narażą się na krytykę. Osobiście znam charakterystyczny przypadek: małżeństwo z małymi dziećmi ucieszyło się, że rząd otworzył szkoły dla klas 1-3, ale dziadkowie wpadli niemalże w panikę, obawiając się, że tą drogą trafi do nich wirus. Bo choć życie rodzinne stało się mniej intensywne, to jednak nie zamarło całkowicie.

Rząd stąpa po cienkim lodzie. Rośnie presja na otwieranie gospodarki, pojawiają się pierwsze oznaki nieposłuszeństwa na większą skalę, choćby otwieranie restauracji, ale sprawa nie jest prosta. Tak mówił o tym dylemacie lider obozu rządzącego Jarosław Kaczyński w rozmowie z telewizją wPolsce.pl: „Korzystając z tej okazji, apeluję do tych wszystkich, którzy nie chcą przyjąć do wiadomości, że parodniowy sukces zwiększenia produkcji czy sprzedanych usług będzie kosztował życie wielu ludzi i przedłużenie całej sprawy. Tak

zrobiono choćby w Portugalii i dzisiaj są tam kłopoty z wywożeniem zwłok. Trzeba działać w sposób ostrożny, wyciągać wnioski z tego, co tam się stało. Musimy zdusić epidemię, to jest dzisiaj sprawa numer jeden. Z innymi zadaniami potem też damy sobie radę”. Widać, że li-

der PiS zachowuje spokój, wiedząc, że wybory dopiero za trzy lata, i wszystko jest jeszcze możliwe. Ale widać także, że myśli o jakimś nowym politycznym otwarciu. W tym kontekście warto odnotować publikację uzasadnienia werdyktu Trybunału Konstytucyjnego w sprawie aborcji eugenicznej. Owszem, wywołało to nową falę demonstracji, choć już o mniejszym zasięgu; przede wszystkim jednak otwiera się perspektywa zamknięcia tej sprawy, odsunięcia jej na dalszy plan.

Wysoka temperatura światopoglądowych sporów PiS obecnie wyraźnie szkodzi.

Nie brakuje też spekulacji, że w ramach owego nowego otwarcia możliwa jest dy-

misja premiera Mateusza Morawieckiego i zastąpienie go obecnym prezesem PKN Orlen Danielem Obajtkiem. Ten ostatni jest bardzo dobrze oceniany przez Jarosława Kaczyńskiego; lider PiS stwierdził, że to człowiek, który „jest nadzieją – nie naszego obozu politycznego, nie jakiejś grupy, ale po prostu Polski”. Z pewnością notowania prezesa Obajtka rosną, również dlatego, że potrafi być skuteczny, zwiększając zyski zarządzanej przez siebie firmy, dokonując trudnych fuzji, wreszcie kupując od Niemców kilkanaście gazet regionalnych. Nie uważam jednak, że zmiana jest przesądzona. To raczej opcja, pewna możliwość. Politycy tej klasy co Jarosław Kaczyński zawsze pracują na opcjach, lubią też mieć możliwość manewru. Inna sprawa, że wrażenie świe-

żości, nowego początku, najłatwiej wywołać poprzez decyzje personalne. Nie można wykluczyć, że rzecz jest rozważana.

Po stronie opozycyjnej zasadnicze pytanie brzmi: czy Polska 2050 Szymona Hołowni stanie się główną siłą polityczną III RP, czy też Platforma obroni swoją pozycję? Hołownię długo lekceważono, skazywano na ostateczną porażkę, dziś można jednak sądzić, że to projekt, który może mieć bardziej trwały charakter, może się ostać. Swoją ogólnością, banalnością, unikaniem konkretów i sławą celebryty trafia do licznych grup społecznych. Sprzyja mu słabość przywództwa w Platformie i jej wewnętrzne skłócenie. Najciekawsze pytanie brzmi: w jaki sposób wyniesienie Hołowni do roli hegemonu wpłynęłoby na całość sceny politycznej? Czy PO pogodziłaby się z taką degradacją? Na razie partia Borysa Budki unika otwartych ataków na konkurencję, zawsze ważne w tej grze media opozycyjne pilnują, by nikt nikomu nie skakał otwarcie do gardła, ale jeśli sytuacja stanie się poważna, Platforma będzie musiała się bronić. Dla PiS walka z Hołownią też nie będzie łatwą sprawą.

Po pierwsze, będzie to formacja przynajmniej formalnie wolna od złe pamiętanego dziedzictwa rządów Tuska. Po drugie, Hołownia może trafić ze swoim przekazem może do niezbyt licznych, ale kluczowych grup z szeroko pojętego centrum. Z drugiej strony, upadek Platformy mógłby oznaczać także koniec albo zachwianie się pewnej toksycznej postawy, która uniemożliwia w Polsce prowadzenie normalnej polityki, która z polityki czyni wojnę.

Polityczne skutki pandemii wciąż pozostają zagadką. Dziś najważniejszy wydaje się fakt, że obóz rządzący zachował większość w parlamencie i wciąż może wyjść z ofensywą. To jest pole, na którym toczy się gra. Sondaże są w tych warunkach sprawą wtórną.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Krzyż chroniony

Znane górskie drogowskie – tarcze Blue Shield – zostały umieszczone na krzyżu na Giewoncie, który wpisany jest do rejestru zabytków. Jednym z inicjatorów ich umieszczenia był starosta tatrzański Piotr Bąk, także przewodnik górski. – Tablice mają funkcję informacyjno-ochronną. Przypominają, że obiekt jest prawnie chroniony, o czym nie wszyscy wiedzą – mówi KAI Piotr Bąk. W przeszłości dochodziło do wieszania na krzyżu na Giewoncie flagi LGBT czy plakatu wyborczego jednego z kandydatów na prezydenta. Krzyż na Giewoncie jest zarejestrowany jako zabytek w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Krakowie od sierpnia 2007 r. Postawili go na przełomie XIX i XX w. mieszkańcy Zakopanego z inicjatywy ks. Kazimierza Kaszelewskiego. Z biegiem lat krzyż stał się symbolem wiary okolicznych mieszkańców.

Sukces chirurgów

fot. PAP/Hanna Bardo

W Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach udało się przeprowadzić rekonstrukcję stopy u siedemnastoletniego Tomasa Gwoździa. Dzięki temu chłopak – ofiara wypadku motocyklowego – uniknął amputacji.

fot. xhz

Człowiek Kościoła i mediów

Najnowszej historii Kościoła nie da się rzetelnie pisać bez uwzględnienia w niej dzieła śp. o. Andrzeja Koprowskiego SJ. Księga jego życia zamknęła się przed południem 29 stycznia br. na oddziale covidowym szpitala Przemienienia Pańskiego w Warszawie.

W Kościele powszechnym zapisał się jako wieloletni dyrektor programowy Radia Watykańskiego. W praktyce to on w latach 2005-2015 kierował papieską rozgłośnią w zastępstwie o. Federico Lombardiego, szefa Biura Prasowego Stolicy Apostolskiej. – Interesował się nie tyle konkretnymi wiadomościami

z ostatniej chwili, ile raczej znaczeniem wydarzeń, ich wpływem na życie ludzi, na ich mentalność jako chrześcijan, ale także jako odpowiedzialnych ludzi naszych czasów. To było właśnie to, czego również bardzo pragnąłem, kiedy przyszedł mnie zastąpić – wspomina zmarłego o. Lombardi.

Jako człowiek szerokich horyzontów i mający głębokie zrozumienie misji Kościoła dał się poznać w Rzymie już wcześniej, gdy w latach 1984-1989 został powołany na urząd asystenta regionalnego przy generale jezuitów dla Europy Wschodniej. W latach 1986-1989 był także wykładowcą

w Instytucie Nauk Społecznych na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim.

W Polsce dla większości katolików o. Andrzej Koprowski to nade wszystko pionier obecności Kościoła w mediach publicznych. To jemu episkopat powierzył zorganizowanie redakcji katolickiej w Polskim Radiu i w TVP oraz kierowanie tą strukturą w latach 1989-1997, czyli do czasu jego wyboru na prowincjała wielkopolsko-mazowieckiej prowincji jezuitów. Równolegle w latach 1992-1997 kierował Katolickim Biurem Informacji i Inicjatyw Europejskich (OCIPE) w Warszawie. Inna wielka karta w życiu o. Koprowskiego to jego zaangażowanie w przygotowanie i przebieg papieskich wizyt św. Jana Pawła II i Benedykta XVI w Polsce. Był niezastąpionym łącznikiem między Polską i Stolicą Apostolską, między dziennikarzami i papieżem. Przez wiele lat to on nadał ton przekazom medialnym o Kościele w Polsce. Nie podawał gotowych szablonów, raczej inspirował do myślenia, odsłaniał nowe perspektywy. Kierując Radiem Watykańskim, znajdował czas i siły, aby być stałym publicystą tygodnika „Idziemy”. W swoich tekstach dzielił się spojrzeniem na Kościół i świat z kręgów najbliższych Ojcu Świętemu.

Ostatnie lata przeżył w klasztorze jezuitów przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Zajął się tym, na co wcześniej nie miał czasu: tłumaczeniem książek z języka włoskiego, pogłębianiem wiedzy biblijnej i opracowaniem historii.

Zmarł, mając 81 lat, z czego 60 lat to służba Bogu i ludziom w Towarzystwie Jezusowym. Wierzę, że do Jezusowego towarzystwa zostanie dopuszczony na wieczność. xhz

Chrześcijaństwo ex cathedra

6 lutego 2021 r. Instytut Myśli Schumana uruchamia działalność Powszechnego Uniwersytetu Nauczania Chrześcijańsko-Społecznego (PUNCS) Jana Pawła II i Roberta Schumana. Uniwersytet podejmuje się misji formowania ludzi i organizacji w zakresie kształtowania kompetencji i potencjału do wdrażania zasad Myśli Chrześcijańsko-Społecznej do praktyki funkcjonowania instytucji i organizacji społeczno-gospodarczych.

Pierwszy etap edukacji obejmuje poznanie i pogłębienie idei Myśli Chrześcijańsko-Społecznej w kontekście formowania i budowania środowiska animatorów takiej idei, a kolejnym etapem jest przyswajanie umiejętności i metod umożliwiających wdrażanie nauki społecznej do praktyki różnych organizacji.

Śluchaczami uniwersytetu mogą być wszystkie dorosłe osoby, w szczególności

samorządowcy, kierownictwo i pracownicy różnych organizacji oraz przedsiębiorstw i spółek państwowych, a także instytucji państwowych, posłowie, członkowie partii, pracownicy służby zdrowia, nauczyciele, dziennikarze, pracownicy uczelni i służby zdrowia, działacze społeczni, administracja państwa oraz pełnoletnia młodzież. Wykładowcami są wybitni naukowcy oraz praktycy z różnych dziedzin i obszarów życia społecznego i gospodarczego.

Zajęcia obejmują sześć modułów tematycznych, które realizowane są przez dwa semestry. Spotkania odbywają się co drugą sobotę i trwają po cztery godziny lekcyjne. Śluchacze pracują w małych, pięcioosobowych zespołach. Więcej: www.PUNCS.pl.

REKLAMA

w|drodze
DAN I AMBER DEMATTE
Trzy sekrety
33-dniowe rekolekcje
dla małżeństw
w|drodze.pl

fot. Katarzyna Artymiak

Papieska apteka

Anna Artymiak

Światowy Dzień Chorego, trwająca pandemia i zbliżająca się czterdziesta rocznica zamachu na życie św. Jana Pawła II są doskonałą okazją, by przybliżyć czytelnikom działalność Papieskiej Apteki Watykańskiej.

Papieska apteka mieści się na terenie Państwa Watykańskiego, w okazałym pałacu Belweder, w okolicy sklepu, drukarni i poczty. Przy schodach przed drzwiami wejściowymi do apteki znajduje się figurka Matki Bożej Niepokalanej, przy której pobożni Włosi zatrzymują się na krótką modlitwę, obowiązkowo dotykając Jej stóp. Gest ten znany jest również z pobożności papieża Franciszka.

Upadek przed 150 laty Państwa Kościelnego, nazywany przez rzymian symbolicznym zajęciem Porta Pia – *breccia di*

Porta Pia – i ogłoszenie się przez papieża Piusa IX „więźniem Watykanu” wymusiły reorganizację życia w murach przyszłego Państwa Watykańskiego. Jedną ze zmian było otwarcie w 1874 r. apteki, która nieprzerwanie istnieje do dziś. Aktualnie jest prowadzona przez bonifratrów.

TRUDNE POCZĄTKI

Antypapieskie i antykościelne nastroje i związane z nimi niebezpieczeństwo poruszania się po Rzymie kapłanów współpracowników Ojca Świętego wiązały się z utrudnieniami w dużych i małych sprawach, jak chociażby zakup leków. Po rozwiązanie tego problemu udano się do zasłużonych w służbie chorym zakonów. Jednak nie od razu do bonifratrów.

Pierwszym watykańskim aptekarzem został brat karmelita z klasztoru Matki Bożej della Scala na Zatybrzu. Nie było jeszcze wtedy prawdziwej apteki, a jedynie tymczasowe ambulatorium organizowane w nagłych przypadkach w koszarach Papieskiej Gwardii Szwajcarskiej. Tu zakonnik przyjmował swoich pacjentów. Potrzebne leki przynosił ze sobą z klasz-

tornej apteki. Po udzieleniu pomocy wracał do klasztoru.

Na dłuższą metę takie rozwiązanie okazało się mało praktyczne i ostatecznie założenie pierwszej z prawdziwego zdarzenia apteki w Watykanie zdecydowano się powierzyć braciom z Zakonu Szpitalnego św. Jana Bożego, zwanym powszechnie bonifratrami. Posługiwali oni po drugiej stronie Tybru w słynnym szpitalu na wyspie. Z polecenia Piusa IX z inicjatywą wyszedł kard. Giacomo Antonelli, ostatni sekretarz stanu Państwa Kościelnego. W jego imieniu do przełożonego klasztoru na wyspie na Zatybrzu z propozycją założenia apteki dla papieża udał się komendant Gioacchino Spagna, mistrz Domu Świętych Pałaców. Misja się powiodła. Pierwszym dyrektorem nowej apteki został Niemiec, br. Euzebiusz Fronmer, pierwszym braćmi aptekarzami byli bonifratrzy ze szpitala na wyspie.

Pierwszą siedzibą nowo powstałej apteki było pomieszczenie przy dziedzińcu Sykstusa V. Oprócz apteki zorganizowano tu również pierwsze pogotowie z dyżurnym lekarzem, co stanowiło początek

stałego punktu pogotowia w Watykanie. W 1917 r. apteka watykańska ponownie zmieniła swoje lokum. W dowód uznania dla pracy bonifratrów papież Benedykt XV przeniósł ją w pobliże bramy św. Anny, do pomieszczenia należącego niegdyś do Papieskiej Gwardii Szwajcarskiej. W tym samym czasie została ona również udostępniona mieszkańcom Rzymu. Tak pozostało do dziś, wejściem prowadzącym do apteki watykańskiej jest brama św. Anny. Jedynie siedziba jest inna. Na mocy Paktów Laterańskich z 1929 r. Papieska Apteka Watykańska została przeniesiona do obecnego budynku na parterze Belwederu, a jej strukturę zreorganizowano ze względu na konieczność określenia współpracy z państwem włoskim. Od tego momentu objęła opieką mieszkańców Watykanu, pracowników i ich rodziny.

Ponadto dwaj bracia są również pielęgniarzami w ambulatoriach medycznych watykańskich oraz prowadzą pogotowie ratunkowe podczas audiencji i uroczystości z papieżem, w którym dyżury pełnią interniści i specjaliści. Tak było również podczas pamiętnej audiencji generalnej 13 maja 1981 r., podczas której ciężko ranny został św. Jan Paweł II.

APTEKA DZIŚ

Papieska apteka rozwinęła się mocno wraz z wprowadzeniem w Państwie Watykańskim opieki zdrowotnej, w skrócie zwanej FAS (od Fondo Assistenza Sanitaria). Na początku wszystkie leki na receptę pracownicy i mieszkańcy Watykanu mieli w całości refundowane. Dziś to się zmieniło i pacjenci muszą za część zapłacić.

Papieska apteka służy przede wszystkim pracownikom i mieszkańcom watykańskim, ale korzystać z jej usług mogą również osoby z zewnątrz. Warunkiem wejścia do apteki jest okazanie ważnej recepty, na podstawie której wyrabia się przepustkę w Biurze Przepustek, zostawiając własny dowód tożsamości. Jednak osobom, które korzystają z włoskiej opieki zdrowotnej, nie opłaca się kupować leków na receptę w Watykanie, gdyż nie obowiązuje tu włoska refundacja leków. Pacjentami, którzy poszukują leków, są osoby potrzebujące medykamentów niedostępnych lub trudno dostępnych w rzymskich aptekach i na świecie, i których zwyczajne sprowadzenie wiąże się ze skomplikowaną i czasochłonną procedurą. Ta po-

sługa potrzebującym chorym jest mało nagłaśniana.

Bonifratrzy niosą pomoc również ludziom w dramatycznych okolicznościach. Przyszli z pomocą Polakom podczas stanu wojennego. Zmarły niedawno Jerzy Grucha, rzymski korespondent „Słowa”, w książce „Watykan znany i nieznan” pisał, że „gorące podziękowania” za tę pomoc napłynęły do braci z całej Polski. Z prośbą o pomoc do bonifratrów zwracają się często także bezpo-

średnio osoby, które poszukują leków dla ciężko chorych i umierających. Aptekę watykańską odwiedziło trzech papieży: Pius XI, Paweł VI i Jan Paweł II. Papież Polak przybył tu na początku swego pontyfikatu, 28 kwietnia 1981 r. Zaledwie dwa tygodnie przed zamachem. Papież przybył do pałacu Belweder w późnych godzinach porannych. Przywitał się z braćmi bonifratrami oraz farmaceutami świeckimi. Przełożonym wspólnoty i dyrektorem apteki był wtedy br. Fabian Hynes, a wspólnota liczyła jedenaście bonifratrów. Ze świeckiego personelu zatrudnionych było dziewięć osób.

Papież Polak zwiedził lokale apteki na parterze, gdzie ludzie kupują leki, magazyn w podziemiach, gdzie są przechowywane medykamenty, oraz pomieszczenia mieszkalne bonifratrów na pierwszym piętrze. Wizytę zakończył w odnowionej kaplicy, gdzie zatrzymał się na osobistą modlitwę. Kiedy opuszczał aptekę, personel zażartował, że papież jest kiepskim klientem. Wychodząc, Jan Paweł II skomentował: „Nie używajcie lekarstw, bądźcie zdrowi”. Nikt nie przypuszczał, że niedługo ten Boży atleta, pełen życia i siły, stanie się coraz bardziej cierpiącym świadkiem Chrystusa i będzie zmuszony intensywnie korzystać z opieki medycznej. Do dziś we wspólnocie bonifratrów przekazywane jest świadectwo wiary Jana Pawła II, jego zawierzenia Matce Bożej i Panu Jezusowi w chwili zamachu. On sam również wielokrotnie wyrażał swoją wdzięczność braciom za ich służbę w czasie rekonwalescencji.

Dawniej w aptecze watykańskiej były sprzedawane jedynie leki, dziś – podobnie jak w aptekach w Polsce i na świecie – obok leków znajduje się również drogeria. Można także nabyć specyfiki własnej produkcji. Jednym z najnowszych produktów watykańskich jest krem do rąk

z kwasem hialuronowym, a teraz, w czasie pandemii, oferta została wzbogacona o środki do dezynfekcji rąk i maseczki.

Na przestrzeni prawie 150 lat papieska apteka była remontowana i rozbudowywana. Tak było w 1963 r. za Pawła VI, w 1989 r. za Jana Pawła II lokale zostały poszerzone, a ostatni większy remont miał miejsce pod koniec 2019 r. i trwał siedem miesięcy. Pacjenci wówczas mogli zaopatrzyć się w leki w tymczasowym kontenerze. Apteka w odnowionych pomieszczeniach została ponownie otwarta dla klientów 3 sierpnia ub.r., a poświęcenia ich dokonał 14 sierpnia gubernator Państwa Watykańskiego kard. Giuseppe Bertello. Tradycyjnym świadkiem remontów są tablice z herbem papieża, za którego dokonano zmian, i rokiem, kiedy to nastąpiło. Dziś są to nowoczesne podświetlane tablice.

Dyrektorem obecnie jest br. Binish Thomas Mulackal, a wicedyrektorem – Polak, br. Sebastian Grabowicz, w historii papieskiej apteki przewinęło się wielu Polaków. W aptecze zatrudnionych jest dziś 65 pracowników (farmaceutów, braci, magazynierów i personelu administracyjnego). Wzmianki o pierwszych świeckich współpracownikach figurują od 1890-1891 r. Wówczas powierzano im pomniejsze zadania, gdyż praca aptekarza była zastrzeżona jedynie dla zakonników. W 1993 r. liczba świeckiego personelu wzrosła do 26 osób.

Powierzchnia apteki wynosi teraz 1000 m kw., a przechodzi przez nią ok. 40 tys. różnych medykamentów i produktów kosmetycznych. Po ostatnim remoncie obok zmiany umeblowania wprowadzono pewne nowinki, jak zastosowanie w magazynie trzech robotów Bd Rowa

do dystrybucji leków, dzięki czemu personel może bardziej skupić się na służbie ludziom, oraz odnowienie strony internetowej, na której można śledzić status zamówionych leków.

Apteka codziennie obsługuje ok. 2000 osób, z których połowa jest spoza Watykanu. Choć po remoncie pomieszczenia apteki zyskały przestrzeń, to ze względu na trwającą pandemię niewiele osób może wejść do środka, tworzą się więc kolejki oczekujących na zewnątrz. Niewiele pomagają nawet numeryki z różnymi kategoriami, każdy musi swoje odstać. Obowiązują maseczki i dezynfekcja rąk u wejścia.

Dziś apteka codziennie obsługuje ok. 2000 osób, z których połowa jest spoza Watykanu.

Kazimierz Dadak

Patrząc na nową administrację USA, można powtórzyć za kard. Richelieu: „Boże broń nas przed przyjaciółmi, bo przed wrogami obronimy się sami”.

lityki, zapoczątkowanej przez Ronalda Reagana, w odpowiedzi na wnioski organizowanej przez ONZ Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju, która odbyła się w mieście Meksyk (stąd jej nazwa) w 1984 r., fundusze federalne nie mogą być przeznaczane na finansowanie aborcji poza granicami USA. Jest to zmiana na pozór drobna, niemniej istotna, ponieważ w wielu przypadkach sprawa ta jest powiązana ze stawianiem warunku propagowania aborcji w krajach, którym USA udzielają pomocy finansowej i technicznej. Tak długo jak polityka z Mexico City jest w mocy, taka „sprzedaż wiązana” jest niemożliwa. Joe Biden szeroko otworzył drzwi do wywierania presji w tym zakresie na kraje rozwijające się.

Ta sprawa ma także znaczenie symboliczne, niejako jest papierkiem lakmusewym obrazującym stosunek prezydenta do

orientacji seksualnej. Rozporządzenie to ma niezwykle szerokie implikacje, szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę, że zagadnienie tożsamości płciowej jest niesłychanie złożone. Komplikacje wynikają z obalenia tradycyjnego, aczkolwiek popartego naukowo pojęcia, że mamy do czynienia z dwiema płciami.

Na skutek rewolucji gender już w tej chwili rozpoznaje się ponad 100 tożsamości płciowych: od takich, w ramach których człowiek nie identyfikuje się z żadną płcią (ang. *agender*), poprzez osoby, które identyfikują się z oboma płciami naraz (ang. *androgyn*), po na przykład osoby, które identyfikują się ze zwierzęciem czy zupełnie fikcyjną istotą. Brzmi to jak żart czy też opowiastka rodem z domu wariatów, ale (niestety!) sprawa jest całkiem poważna. Wyobraźmy sobie na przykład sytuację nauczyciela, który ma do czynienia z uczniem

Katolicy u władzy?

„Z niecierpliwością oczekuję okazji do nawiązania współpracy z prezydentem Bidenem i jego administracją. (...) Jest on pierwszym od 60 lat prezydentem, który wyznaje wiarę katolicką. Pobożność i osobiste przeżycia pana Bidena, jego poruszające świadectwo o tym, jak wiara przyniosła mu pociechę w okresie, gdy był pogrążony w ciemnościach z powodu osobistej tragedii, jego długotrwałe przywiązanie do biblijnego nakazu, by troska o ubogich była na pierwszym miejscu – wszystko to napawa mnie nadzieją i inspiruje. (...) Niemniej nie mogę nie zauważyć, że nasz nowy prezydent [podczas kampanii wyborczej – przyp. red.] przyrzekł dążyć do wcielenia w życie pewnych programów, które mogą promować zło moralne i zagrozić życiu ludzkiemu oraz godności ludzkiej osoby, specjalnie w zakresie przerywania ciąży, środków antykoncepcyjnych, małżeństwa i płci. Głębokie zaniepokojenie wywołują sprawy swobodnej działalności Kościoła i wolności jego wyznawców do życia zgodnego z ich sumieniem” – napisał abp José Horacio Gómez, przewodniczący amerykańskiej Konferencji Episkopatu, w oświadczeniu z okazji objęcia urzędu prezydenta USA przez Joe Bidena.

POLITYKA Z MEXICO CITY

Niestety, obawy te ziściły się już w pierwszych godzinach urzędowania Bidena. Jakby w okresie pandemii nie było ważniejszych spraw, prezydent ogłosił koniec z tzw. polityką z Mexico City. W ramach tej po-

cywilizacji śmierci. Tradycyjnie prezydenci z ramienia Partii Republikańskiej stosują się do polityki z Mexico City, a z Partii Demokratycznej – wprost przeciwnie. Prezydent Donald Trump stosował się do niej. Jego poprzednik nie. Teraz Biden potwierdził swą przynależność do zwolenników cywilizacji śmierci.

PROMOCJA TRANSPŁCIOWOŚCI

Stanowisko Bidena w kwestiach moralnych podkreśliła także jego kolejna decyzja, też podjęta w pierwszym dniu urzędowania, o wzięciu w „obronę” osób, które odczuwają dysfurię płciową. Do niedawna to zjawisko znane było jako „zaburzenie tożsamości płciowej”, dziś za żadne zaburzenie poczytywane być już nie może, bo tak w 2013 r. orzekło Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne. Obecnie osoba, najczęściej nastoletnia, która odczuwa niedopasowanie swej tożsamości płciowej do płci rozpoznanej w chwili urodzenia, nie powinna już być poddana leczeniu, ale wręcz zachęcona do dopasowania swego wyglądu do postrzeganej tożsamości.

Aby przypadkiem osoba z dysfurią płciową nie czuła się w jakikolwiek sposób prześladowana, prezydent Biden wydał rozporządzenie o zwalczaniu dyskryminacji na podstawie czyjejś tożsamości płciowej lub

identyfikującym się z psem i żąda, aby go nie wywoływać po imieniu i nazwisku, tylko do niego szczekać. Zgodnie z tym rozporządzeniem nauczyciel, który nie zastosuje się do żądania ucznia, może zostać uznany za osobę dyskryminującą tego ucznia.

Pierwszych doświadczeń w tym zakresie dostarczył stan Connecticut, który już wcześniej przyjął podobną zasadę. Tym sposobem osoba, która z punktu widzenia biologii jest mężczyzną, ale uznaje się za osobę płci żeńskiej, ma być traktowana jako kobieta. Nie jest wymagana żadna kuracja hormonalna ani interwencja chirurgiczna, wystarczy samo oświadczenie.

Z tej okazji skorzystało już dwu młodych lekkoatletów, którzy nie odnosili sukcesów w konkurencji z rówieśnikami z liceum. Ogłosili więc, że czują się dziewczynami. Efekt był natychmiastowy: zajęli pierwsze miejsca w zawodach stanowych w sprincie.

Wyobraźmy sobie rozpacz i rozczarowanie dziewczyn, którym w ten sposób odebrano zwycięstwo.

Fakt ten ma wymiar nie tylko groteskowy, ale i jak najbardziej praktyczny. W USA większość uniwersytetów ma szeroko zakrojone programy sportowe i młodzi obiecujący sportowcy otrzymują stypendia. Nasi dwaj „mistrzowie” mogą zatem oczekiwać nie tylko dalszych sukcesów wśród studen-

Prezydent Biden szeroko otworzył drzwi do wywierania na kraje rozwijające się presji w zakresie propagowania aborcji.

Źródło: PAP/EPA/Anna Moneymaker / POOL

tek, ale i pełnego stypendium. Rozporządzenie wydane przez Bidena praktycznie im to gwarantuje. Natomiast dziewczyny, które zajęły trzecie i czwarte miejsce, już na takie korzyści liczyć nie będą mogły, co oznacza dla nich straty nie tylko moralne, ale i finansowe.

FEMINIZM KONTRA GENDER

Absurdalne rozporządzenie Bidena wywołało niezwykle poruszenie wśród feministek. O tym niesłychanie wybuchowym konflikcie już pisaliśmy („Idziemy” 32/2020), ponieważ ideologia gender promująca swobodny wybór płci godzi w samo serce klasycznego feminizmu – uzyskania przez kobiety całkowitego równouprawnienia z mężczyznami. W sytuacji, gdy każdy człowiek będący z biologicznego punktu widzenia mężczyzną może obwieścić, że czuje się kobietą, i zostać za taką uznanym, całe działy ludzkiej działalności zostaną całkowicie zdominowane przez biologicznych mężczyzn, czego najlepszym przykładem jest sport.

Kilka dni po tym rozporządzeniu Biden wydał kolejne, tym razem dotyczące osób transpłciowych pragnących służyć w wojsku. Prezydent Trump wydał zakaz przyjmowania ich do służby wojskowej. Prezydent Biden właśnie to zmienił.

KATOLICY Z NAZWY

W administracji Bidena aż roi się od podobnych mu katolików. Nazywa się ich CINO (*Catholic-in-name-only*) – katolicy

tylko z nazwy. Szefem Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej ma zostać Xavier Becerra, który jako prokurator generalny stanu Kalifornia wstąpił się prześladowaniem katolickich organizacji, w tym żebraczego zgromadzenia Małych Sióstr Ubogich, które niosą pomoc osobom starszym.

Becerra domagał się, aby organizacje katolickie w swych ubezpieczeniach zdrowotnych zapewniały refundację aborcji, sterylizacji i antykoncepcji. W końcu Sąd Najwyższy uznał prawo sióstr do wolności sumienia w tym zakresie. Na wieść o nominacji Becerry kilkadziesiąt organizacji promujących cywilizację życia i tradycyjną rodzinę wystosowało list otwarty do senatu, apelujący, aby nie zatwierdzać tej nominacji. Stąd też zapewne wynika troska abp. Gómeza o wolność sumienia dla instytucji katolickich.

Z kolei Samantha Power ma zostać szefem USAID, federalnej instytucji zajmującej się udzielaniem pomocy zagranicznej. Biorąc pod uwagę właśnie ogłoszony koniec z polityką z Mexico City, będzie ona promować przerywanie ciąży na całym świecie.

Marty Walsh, który w 2016 r. został obwołany człowiekiem roku w zakresie promowania „prawa do wyboru”, czyli aborcji, ma zostać ministrem pracy. Jennifer Granholm, przyszła minister energii, jako gubernator stanu Michigan wstąpiła się zaawansowaniem ustawy zakazującej przerywania daleko zaawansowanej ciąży. Jej koleżanka z Rhode Island, Gina Raimondo,

przyszła minister handlu (gospodarki), gorąco wspierała uchwalenie ustawy, na mocy której prawo do przerywania ciąży zostało mocno obwarowane.

W sumie w rządzie Bidena stanowiska ministerialne obejmie dziewięć CINO-sów.

ABY STANOWILI JEDNO

Abp Gómez w przytoczonym oświadczeniu potwierdził stanowisko nie tylko św. Jana Pawła II, ale i papieża Franciszka, że osoby wybiórczo stosujące się do Magisterium Kościoła w zakresie spraw moralnych stawiają pod znakiem zapytania swą dyspozycję do korzystania z sakramentów. Wielu amerykańskich biskupów wcieli to przesłanie w życie. Zakaz udzielania Komunii św. objął np. gubernatora stanu Nowy Jork, Andrew Cuomo, z powodu jego poparcia dla ustawy zezwalającej na aborcję do chwili narodzenia.

Również abp Salvatore Cordileone, metropolita San Francisco, w którym to mieście mieszka Nancy Pelosi, przywódca Partii Demokratycznej w izbie niższej Kongresu, podzielił tę opinię. Niestety, są i tacy, którzy wyrażają zdanie przeciwne. Prezydentura Bidena zapewne nie przyczyni się do wypracowania jednolitego i zgodnego z Magisterium Kościoła stanowiska w tej sprawie.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

Marek Jurek

Milczeć nie można

Ozreczenie Trybunału o prawie do życia dzieci niepełnosprawnych zostało w końcu opublikowane i weszło w życie. Na naszych oczach powtarza się jednak sytuacja z ostatnich dni października. Pod Trybunałem rozruchy antykonstytucyjne, hasła otwarcie zaprzeczające ludzkiej godności nienarodzonych, a władza milczy i się przygląda, choć gołym okiem widać, że rozgrywa się walka o sumienia Polaków.

Jeśli nie chcemy, by w społeczeństwie utrwalano przekonanie, że Trybunał „narzucił i zakazał”, to trzeba publicznie mówić, kogo i dlaczego chronimy. Prezydent, mimo wielokrotnych apeli, nie zabrał głosu w telewizyjnym orędziu. Od Jarosława Kaczyńskiego, Mateusza Morawieckiego, Andrzeja Dudy mamy prawo oczekiwać też prostego stwierdzenia, że aborcjonizm jest najbardziej odrażającą współczesną ideologią dyskryminacji. To jest właściwy punkt wyjścia do oceny ulicznych kampanii nienawiści przeciw prawu do życia.

Milczeć miałyby powody opozycja, jednak woli po raz kolejny się kompromitować. Marszałek Kidawa-Błońska oświadczyła, że „pseudotrybunał opublikował pseudowyrok”. Trzeba więc ciągle przypominać, że nieszczerzy konflikt wokół Trybunału Konstytucyjnego (w który tak łatwo i chętnie wciągnął się PiS) zainicjowała Platforma Obywatelska, z kluczowym udziałem kierującej Sejmem marszałek Kidawy-Błońskiej. 8 października 2015 r. Sejm nielegalnie powołał Bronisła-

wa Sitka i Andrzeja Sokale na miejsca w Trybunałe Konstytucyjnym, które wygasły dopiero po odbywających się dwa tygodnie później nowych wyborach. W ten sposób PO chciała pozbawić uprawnionego wpływu na kształt Trybunału nawet nie nową większość

parlamentarną, ale po prostu Polaków, którzy przestali ją popierać.

Wtedy precedensowo łamali reguły powoływania Trybunału Konstytucyjnego, dziś dalej obrażają tę instytucję i atakują porządek konstytucyjny jako taki. TK w uzasadnieniu orzeczenia broniącego dzieci niepełnosprawnych bardzo klarownie wyjaśnił, że jedynie podtrzymuje stanowisko przyjęte już 28 maja 1997 r., gdy na czele Trybunału Konstytucyjnego stał profesor Andrzej Zoll. Te względy konstytucyjne dla opozycji są jednak bez żadnego znaczenia, bo w Konstytucji nie od dziś widzą jedynie regulamin walki o władzę.

Wracając jednak do samej władzy – być może milczy, bo uważa, że ordynarne ekscesy aborcjonistów skompromitują solidaryzującą się z nimi opozycję. Jeśli za biernością władzy miałby stać taki chytry plan, trzeba przestrzegać przed krótkowzrocznością polityki zredukowanej do gry wyborczej. Można wygrać wybory, a przegrać walkę o przyszłość narodu. Po rewolucji 1968 r. w Stanach Zjednoczonych i we Francji wybory wygrywała prawica, jednak stopniowo zaczynała realizować agendę skrajnej lewicy, począwszy od decyzji Sądu Najwyższy USA z 1973 r. i wprowadzenia krótko potem ustawodawstwa aborcyjnego we Francji, przez pierwszy rząd Chiraca. Tak się dzieje, gdy władza wstydi się zasad, o które powinna walczyć w debacie publicznej.

Głos bioetyka

Kiedy prawo staje się tyraniem – taki tytuł nosi artykuł poświęcony przypadkom zaprzestania odżywiania kolejnych pacjentów nie będących w stanie terminalnym, o czym decydują lekarze i sądy wbrew woli rodziny. I choć nie ma w nim mowy o sprawie zagłodzonego na śmierć w Wielkiej Brytanii Polaka, to można odebrać ten głos jako pośredni komentarz Watykanu. Artykuł został bowiem opublikowany w dzienniku L'Osservatore Romano, a jego autorką jest prof. Gabriella Gambino, podsekretarz Dykasterii ds. Świeckich, Rodziny i Życia.

Włoska bioetyk zauważa, że na świecie coraz częściej słychać o chorych, którzy umierają z powodu braku wody i pożywienia, a więc nie z powodu swego terminalnego stanu. Wskazuje, że coraz częściej decyzje podejmowane są przez lekarzy na podstawie wyroków sądów, które z góry dekretnują wcześniejszą śmierć, bazując na rzekomych ocenach przyjętych w „najlepszym interesie” pacjenta, który sam nie może się wypowiedzieć. Tym samym życie niektórych ludzi uznawane jest za mniej użyteczne, pożądane, potrzebne. W tym kontekście prof. Gambino przypomina o fundamentalnej zasadzie medycyny, jaką

jest ciągłość opieki, czyli gwarancja leczenia, które staje się wypełnieniem misji wiernej ochrony życia ludzkiego aż do naturalnej śmierci. Włoska bioetyk wskazuje, że jest to zasada przynależna nie tylko naukom medycznym, ale także każdemu państwu prawa, gdyż wynika ona z prawa do życia i zdrowia, którymi przeniknięte są współczesne systemy prawne.

Prof. Gambino podkreśla, że wykorzystywanie prawa do spowodowania śmierci chorych jest wynikiem postępującej praktyki eutanatycznej. Jest ona wynikiem kultury odrzucenia osób najbardziej bezbronnych i bezdusznej wydajności struktur opieki zdrowotnej, które czynią medycynę i prawo narzędziami tyranii. „Po Norymberdze wkroczyliśmy w erę praw człowieka właśnie po to, aby człowiek z powrotem znalazł się w centrum, wraz ze swą nienaruszoną godnością i cennością jego życia” – wskazuje włoska bioetyk, przypominając, że dziś prawo – ogołocone z wszelkich wartości i opierające się na zasadzie pozornej racjonalności argumentów sędziowskich – staje się zimnym narzędziem, które odbiera wszelką nadzieję.

Papież do dziennikarzy

Przy okazji spotkania z przedstawicielami Catholic News Service, świętującej stulecie działalności, papież Franciszek zwrócił się z apelem do świata dziennikarskiego.

– Dziękuję wam za waszą pracę i zachęcam do dalszego promowania dialogu i uczciwej komunikacji pomiędzy osobami i wspólnotami. Potrzebujemy mediów, które mogą pomagać ludziom, zwłaszcza młodym, w odróżnianiu dobra

od zła, w wydawaniu dojrzałych, zdrowych osądów opartych na jasnym i bezstronnym przedstawieniu faktów i w uznaniu istotnej roli działań na rzecz sprawiedliwości, zgody społecznej i szacunku wobec naszego wspólnego domu – mówił Ojciec Święty. Przypominał też o szerzącej się manipulacji faktami i dezinformacji, na którą można odpowiedzieć, ukazując prawdę w sposób „właściwy, wierny i doinformowany”.

Skarb wielodzielności

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Starzenie się społeczeństwa nie jest tylko problemem gospodarczym. Posiadanie dzieci to decyzja, od której zależy wiele wartości kulturowych

i moralnych. W debacie publicznej podejście do kwestii przyrostu naturalnego skupia się na kwestii dotacji czy dostępu do kredytów. Coraz częściej jednak eksperci zaznaczają, że niewłaściwe jest analizowanie następstw wolniejszego wzrostu populacji wyłącznie na gruncie ekonomicznym.

Spadek liczby urodzeń ma znacznie bardziej dalekosiężne skutki, ponieważ istotnie wpływa na osłabienie więzi społecznych. Społeczeństwo staje się kruche w świecie, w którym jest coraz mniej rodzeństwa, ciotek, wujków i kuzynów. Więzy międzypokoleniowe łatwo mogą zostać zerwane przez klótnię lub śmierć. Przykra jest perspektywa młodych ludzi żyjących w tak sfragmentaryzowanym społeczeństwie, zmierzającym w kierunku gerontokracji – lub przeciwnie: rosnącej izolacji osób starszych. Być może według tego klucza trzeba analizować społeczne burdy młodzieży i nastolatków z ostatnich miesięcy.

**Rodzina scala
społeczeństwo
wiązami, jakich
państwo nie jest
w stanie zapewnić.**

Rodzina scala społeczeństwo więzami, jakich państwo nie jest w stanie zapewnić. Żaden program wsparcia publicznego nie zastąpi sieci rodzinnej, która pomaga na przykład dziadkowi żyć samodzielnie aż do śmierci, pomimo częstych klótni między nim a jego kilkorgiem dzieci i ich rodzinami. Klasa szkolna nie nauczy, co to znaczy żyć w zażyłości z innymi ludźmi, a rodzeństwo to zdobędzie, dorastając razem – nawet jeśli czasami brakuje między nim wzajemnej tolerancji.

Niestety, pomimo społecznego znaczenia dzieci coraz mniej jest rodzin wielodzietnych. Choć programy pomocy finansowej i wsparcia mogą sprawić, że posiadanie trzeciego lub czwartego dziecka stanie się bardziej przystępne, nie są one wystarczające ani nie mają znaczącego wpływu na zmiany we wskaźnikach dzietności. Dobro wspólne społeczeństwa, w tym przypadku umocnienie więzi społecznych, nie jest tylko wynikiem dobrobytu.

W roku św. Józefa może pomóc refleksja na temat znaczenia rodzicielstwa, które jest najczęstszym sposobem, w jaki człowiek uczy się być hojnym i dawać siebie. Jest to rodzaj *kenozy*: doświadczenie tego, co znaczy żyć całkowicie dla kogoś innego. Potrzebna jest kulturowa i duchowa zmiana, to znaczy przemiana społeczeństwa, tak aby kierowało się poświęceniem, a nie konsumpcją, i aby spoglądało ku wieczności, a nie kierowało się tym, co pozostało z „doganiania Zachodu” z lat dziewięćdziesiątych.

I

W zdrowym ciele

**Magdalena
Wołochowicz**

Rozmawiałam kiedyś z osobą bardzo wierzącą i aktywnie

zaangażowaną w Kościele, która zając się niezdrowym jedzeniem, powiedziała mi (raczej jako wymówkę), że „przecież na coś trzeba umrzeć”. Czy to jest jednak podejście naprawdę chrześcijańskie, podobające się naszemu Stwórcy?

W Słowie Bożym jest kilka fragmentów, które przekonują mnie, że mamy nie tylko troszczyć się na co dzień o naszego ducha, ale także zadbać o ciało.

Niedawno w niedzielnych czytaniach słyszeliśmy następujące słowa: „Czyż nie wiecie, że ciało wasze jest świątynią Ducha Świętego, który w was jest, a którego

macie od Boga, i że już nie należycie do samych siebie? Za [wielką] bowiem cenę zostaliście nabyci. Chwalcie więc Boga w waszym ciele!” (1 Kor 6, 19-20).

Gdy zaczynamy świadome życie z Bogiem, On kompletnie odnawia naszego wewnętrznego ducha, naszą najgłębszą istotę – czasem nazywa się to „narodzeniem na nowo”. Dzięki wspaniałej ofierze Pana Jezusa zostajemy usprawiedliwieni z naszych grzechów. Ciało jednak pozostaje to samo.

Powyższe słowa św. Pawła przypominają nam jednak, że składając nasze życie w ręce Boga, składamy w nie także nasze ciało. Choć wciąż żyjemy tu na ziemi i musimy sami podejmować codzienne decyzje, robimy to z perspektywy Bożego dziecka, bo nie

należymy już do samych siebie. Naszym ciałem i każdą decyzją mamy chwalić Boga.

Jest jeszcze inny motywujący fragment na ten temat: „Sam Bóg pokoju niech was całkowicie uświęca, aby nie naruszony duch wasz, dusza i ciało bez zarzutu zachowały się na przyjście Pana naszego Jezusa Chrystusa” (1 Tes 5, 23).

Wszyscy oczekujemy powtórnego przyjścia Pana Jezusa – a jeśli nie doczekamy tego, to i tak odchodząc z ziemi, staniemy z Nim twarzą w twarz. Wiele razy Pismo Święte mówi, że mamy być gotowi duchowo na spotkanie z Nim. Jednak tu jest mowa o czymś więcej – o ciągłym uświęcaniu się i trosce o stan całego człowieka, w tym naszego ciała.

Co to dla nas oznacza w praktyce? Oczywiście na

pewno wspomniane na początku odżywianie, w miarę możliwości przemysłowe i zdrowe (nie oznacza to kompletnego niejedzenia niczego niezdrowego, w końcu nawet Izraelici w szabat jedli słodczyce – wystarczy dbanie, by niezdrowego pożywienia w naszej diecie było niewiele), ale

też bardzo ważny jest sen (aby nasz organizm miał czas na odpoczynek i odbudowanie sił) i ruch (by nasze ciało było dotlenione i w dobrej formie). Oznacza to także troskę o uświęcenie w innych aspektach, jak np. seksualność, by żyć w czystości i wierności.

Zatrzymajmy się i zobaczmy, czy nasze ciało jest godne Jego mieszkanka, którym jest Pan Jezus, i czy przynosi Mu chwałę.

I

**Składając nasze
życie w ręce
Boga, składamy
w nie także
nasze ciało.**

Modlitwa małżonków

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Mój mąż obiecał, że będzie się ze mną modlić modlitwą małżeńską, lecz mówi, że nie wie jak. Potrafi ze mną odmówić dziesiątek Różańca w intencji naszych dzieci. Przypominam sobie jednak z rekolekcji oazowych, że pokazywał Książd jakiś schemat prostej modlitwy małżonków. Mógłby go Książd przypomnieć?

Modlitwa małżeńska – oprócz modlitwy rodzinnej (wspólnej z dziećmi) i indywidualnej (swojej własnej, sam na sam z Panem Bogiem) – ma być codziennym nawykiem wierzących małżonków. Trwać może trzy–cztery minuty. Osobą, która ma zapraszać do modlitwy, jest mężczyzna, jako znak Chrystusa w małżeństwie. Najlepiej, jeśli w czasie modlitwy małżeńskiej małżonkowie mówią do Boga głośno, tak, aby druga osoba słyszała treść modlitwy.

Przy wieczornej modlitwie małżonków warto dobierać formy, pozycje ciała, które najbardziej danym małżonkom odpowiadają. Można też zastosować najprostszy schemat:

1. Własnymi słowami podziękować Bogu za wszystko, co w tym dniu było dobre: za małe i duże dobro, szczególnie doznane za pośrednictwem współmałżonka, ale i wyświadczone przez nas samych.

2. Przeprószyć Boga za wszystko, co dziś było marnowaniem Jego łask. Rachunek sumienia zakończyć aktem skruchy i prośbą do Du-

cha Świętego o łaskę poprawy. Jeśli w modlitwie zostały wypowiedziane grzechy przeciwko małżonkowi, wskazany jest gest przepraszania – pocałunek pokoju (w tej chwili lub na koniec całej modlitwy).

3. Poprosić o Bożą pomoc w ważnych aktualnych potrzebach. Wymienić Bogu wszystkie problemy niepokojące serce. Następnie dodać do osobistych spraw potrzeby dalszej rodziny, sąsiadów, znajomych z pracy, troski całego Kościoła, Ojczyzny i całej ziemi, a szczególnie umierających i dusze w czyśćcu cierpiące. Można oddać te wspomniane potrzeby, odmawiając dziesiątek Różańca czy Pod Twoją obronę.

4. Zawierzyć swoją rodzinę i siebie Opatrzności Bożej, Miłosierdziu Boga, Najświętszemu Sercu Jezusa czy Niepokalanemu Sercu Maryi.

5. Powoli, trzymając się za ręce, odmówić Ojcze nasz i te modlitwy, które wynikają z tradycji rodziny, np. Aniele Boży, wybrane akty strzeliste.

Wielu małżonków skarży się na nieumiejętność, nieporadność we wspólnej modlitwie. To zupełnie normalne. Jej nauka może trwać całe lata, ale warto się nie poddawać i podejmować kolejne próby, szukać wspólnie drogi do Pana Boga oraz formy, która stanie się Waszym sposobem modlitwy. Warto też mieć cierpliwość wobec siebie, zwłaszcza gdy nie wszystko wychodzi tak, jakbyśmy sobie wymarzyli, i być wdzięcznym za podejmowane próby. Na tej drodze życzyć Państwu i wszystkim małżonkom wytrwałości.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

O słuchaniu Boga

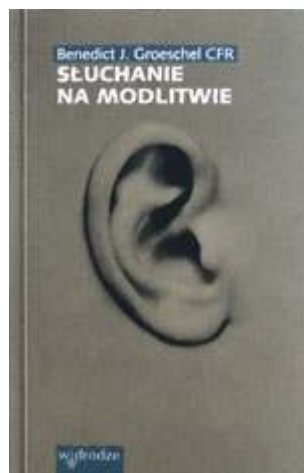
„Jeśli należysz do ciągle rosnącej liczby osób, które pragną rozwijać swoje życie modlitwy, i jeśli chciałbyś, dzięki modlitwie osobistej, stać się lepszym chrześcijaninem w swojej relacji do Boga i bliźniego, to być może książka ta została napisana dla ciebie” – zachęca czytelników o. Benedict J. Groeschel, autor książki „Słuchanie na modlitwie”.

Autor żył w latach 1933–2014 i był znanym rekolekjonistą, psychologiem, a nawet gospodarzem programu w katolickiej telewizji EWTN. Napisał kilkadziesiąt książek i wiele artykułów prasowych. W archidiecezji nowojorskiej prowadził dom rekolekcyjny dla księży, ośrodek dla bezdomnych i samotnych kobiet z dziećmi. W 1987 r. opuścił braci kapucynów i stał się jednym z założycieli Wspólnoty

Franciszkańskich Braci Odnowy, która od 2016 r. działa na prawie papieskim, a wcześniej, od 1987 r., działała na prawie diecezjalnym i podlegała jurysdykcji arcybiskupa Nowego Jorku.

Autor, nawiązując do tytułu swej książki, stwierdza, że sposób modlitwy, jaki proponuje, jest prosty i skuteczny w życiu wielu świętych i można go znaleźć w rozmaitych pismach duchowych. „Tym sposobem jest po prostu słuchanie na modlitwie. Jeśli nauczysz się słuchać, wtedy zaczniesz słyszeć nie tylko całe stworzenie modlące się w twoim wnętrzu, lecz również, z początku słabo, głos modlącego się w tobie Chrystusa. Święty Augustyn twierdzi, że modlimy się nie tylko do Niego, lecz również z Nim” – pisze autor.

Przesłanie książki jest jasne: usłysz Boga w życiu i na

modlitwie. Jak to czynić? Autor daje rady, wskazując na skupienie i uwagę zarówno w trakcie modlitwy, jak i podczas wykonywania codziennych obowiązków. Dochodzi do tego lektura Pisma Świętego i uczestnictwo we Mszy świętej.

O treści książki dużo mówią tytuły jej poszczególnych rozdziałów: „Słuchanie na modlitwie”, „Co to znaczy słuchać?”, „Słu-

chanie życia”, „Słuchanie na modlitwie słowem pisanym”, „Słuchanie na liturgii” i „Przygotowanie do kontemplacji”.

Dla mnie mottem tej książki są słowa autora: „Nie możemy modlić się w proponowany sposób, jeśli nie uczynimy Ewangelii punktem centralnym naszego życia. Jak wiadomo, niewielu z nas żyje wartościami Ewangelii w stopniu doskonałym czy konsekwentnie. Jeśli będziemy czekać, aż staniemy się doskonali na tyle, by się modlić, nigdy nie zaczniemy”.

To przesłanie do wszystkich wyznawców Chrystusa w każdym czasie i miejscu.

Wojciech Świątkiewicz

Słuchanie na modlitwie
Benedict J. Groeschel CFR
Przekład: Justyna Grzegorzczak
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2021, 136 s.

Modlitwa o nawrócenie młodzieży

Zatroskani o młodzież

Parafia bł. Honorata Koźmińskiego w Chrośli stosuje interesujące sposoby na formację wiernych. W czasie pandemii korzysta z narzędzi medialnych i mediów społecznościowych.

Parafia jest niewielka, liczy około 1900 wiernych z czterech wiosek: Chrośla, Ruda, Bykowizna i Choszczak. W regionie osiedlają się nowe osoby – ze względu na relatywnie tanie grunty niedaleko Warszawy – szybko integrując się ze stałymi mieszkańcami, którzy chętnie spotykają się z nowymi sąsiadami.

Ks. proboszcz Robert Pawlak

Ks. proboszcz Robert Pawlak wielokrotnie słyszał od parafian o przypadkach młodych ludzi odchodzących od Kościoła. W październiku 2020 r. podczas odpustu parafialnego narodził się pomysł modlitwy o nawrócenie dzieci, wnuków i polskiej młodzieży. Od tego czasu nabożeństwo odbywa się cyklicznie trzynastego dnia miesiąca, we wspomnienie bł. Honorata Koźmińskiego.

– Goszczący w naszej wspólnotie ks. Paweł Czełusciński z parafii św. Józefa Robotnika z rosyjskiego Surgutu podsunął mi pomysł. Przypomniał, że bł. Honorat utracił wiarę w młodości, po czym na nowo odnalazł Boga dzięki wstawiennictwu modlitwemu swojej mamy, i mógłby patronować modlitwie o nawrócenie młodych osób – mówi o powstaniu inicjatywy ks. proboszcz.

Podczas nabożeństwa jest czas na sakrament pokuty i pojednania, a także Różaniec z rozważaniami bł. Honorata, litanie oraz specjalną modlitwę za przyczyną patrona para-

fii. Ludzie z uwagą słuchają świadectwa wiary zaproszonych gości. Na przygotowanych kartkach można wypisać imiona osób polecanych Bogu.

– Istnieje możliwość złożenia prośby za pośrednictwem poczty elektronicznej: proboszcz@parafiachrosla.pl. Wierni z całej Polski przysyłają imiona swoich dzieci i wnuków, które włączamy w modlitwę. Zachęcam parafian, żeby nie ograniczali się do modlitwy za młodych raz w miesiącu, ale regularnie modlili się w tej intencji – podkreśla ks. Robert.

W czasie ubiegłorocznego Wielkiego Postu ks. proboszcz z p. Agnieszką Gawin, prowadzącą parafialne konto na Facebooku, ogłosił konkurs plastyczny dla dzieci, na rysunek wybranej stacji Drogi Krzyżowej. Wpłynęło około dwudziestu prac – cieszy się ks. Robert. Kolejną inicjatywą dla najmłodszych w czasie pandemii było zamieszczenie na stronie parafialnej scenariusza przedstawienia „Domowy teatr” na temat modlitwy, postu i jałmużny, do odegrania przez rodziców z dziećmi.

Kilka parafianek z Chrośli i sąsiedniej parafii Dębe Wielkie założyło Szkołę Żon. Na comiesięcznych spotkaniach, korzystając z wartościowych katolickich publikacji książkowych, panie rozmawiają o tym, jak dzisiaj można być piękną, mądrą i dobrą kobietą, żoną, matką oraz chrześcijanką.

– Na święto Świętej Rodziny zamówiłem w firmie poligraficznej ikony. Po każdej Mszy św., podczas której odbywało się odnowienie przyrzeczeń małżeńskich, wręczaliśmy wizerunki Świętej Rodziny z dołączoną propozycją modlitwy rodzinnej w domu oraz propozycją ciepłej rozmowy pomiędzy małżonkami i dziećmi – opowiada ks. Robert.

Niedawno w parafii powstała grupa licząca kilkanaście małżeństw, które są zaangażo-

wane w posługę podczas liturgii. Ks. Robert jest jedynym księdzem w parafii, dlatego bardzo ceni tę pomoc.

Parafia szeroko wykorzystuje narzędzia multimedialne do formacji wiernych. – Na fanpage'u na Facebooku prowadziłem raz w tygodniu Parafialny Kurs Biblijny. Opowiadałem parafianom o powstaniu Pisma Świętego, jak je czytać i rozumieć. Nagrywałem także filmy z serii „Z biblioteczki ks. proboszcza”. Stwierdziłem, że na czas izolacji warto podpowiedzieć wiernym ciekawe publikacje. Wyciągnąłem z własnych półek kilka książek, które omawiałem, i zachęcałem do ich przeczytania. Każde spotkanie miało oddzielną tematykę, dotyczącą m.in. kła-

syki duchowości, życiorysów świętych, świadectw ludzi czy działalności literackiej św. Jana Pawła II – relacjonuje ks. proboszcz.

Pod koniec listopada ks. Robert zaproponował cotygodniowe spotkania formacyjne dla młodzieży. Mają one formę minikonferencji, dyskusji z pytaniami, które mają pomóc w dzieleniu się doświadczeniem wiary. – Ostatnio oglądaliśmy komedię „Jak Bóg da”, która była przyczynkiem do rozmowy o tym, jakich księży oczekuje młodzież. Jeśli będzie taka możliwość, chcielibyśmy wyjechać na wakacje na rajd rowerowy lub w góry – planuje ks. Pawlak.

Parafia włączyła się w inicjatywę Różaniec do Granic Nieba. Na początku, gdy w kościele mogło przebywać tylko pięć osób, wierni uczestniczyli w różańcu transmitowanym na Facebooku. Ciekawym pomysłem była możliwość dzwonienia przez parafian na podany numer telefonu i poprowadzenia dziesiątki różańca. – Przystawiałem słuchawkę do mikrofonu, przez który prowadzona była transmisja. To doświadczenie pozytywnie wpłynęło na jednoś osób uczestniczących w modlitwie. Całe życie parafialne ożywia Eucharystia i adoracja Najświętszego Sakramentu z czwartku na piątek, trwająca dwadzieścia cztery godziny – relacjonuje ks. Robert. Dużym zainteresowaniem cieszą się różne różańcowe, a szczególnie Różaniec Rodziców za Dzieci.

Ks. proboszcz zaznacza, że jest zwolennikiem ciągłej formacji, począwszy od kursu przygotowującego do małżeństwa, przez dalszą pracę duszpasterską z rodzinami dzieci chrzczonych i przygotowujących się do I Komunii Świętej. – Istotne, by formacja była zaplanowanym procesem wzrastania w wierze, a nie pojedynczymi epizodami – podkreśla.

Patryk Lubryczyński

W SKRÓCIE

■ **Ku czci świętych patronów.**

Bp Romuald Kamiński 14 lutego o godz. 11.00 będzie przewodniczył Mszy świętej z okazji święta patronów, świętych Cyryla i Metodego, w Centrum Formacji Misyjnej na ul. Byszewskiej 1 w Warszawie.

■ **Kościół stacyjny.**

Kościół parafii św. Jakuba na warszawskiej Ochocie został ustanowiony kościołem stacyjnym Roku Jakubowego. To jedyna na terenie archidiecezji warszawskiej świątynia, w której do 31 grudnia 2022 r. wierni mogą skorzystać z przywileju odpustu zupełnego. Pielgrzymować można indywidualnie, kościół jest otwarty od godz. 6 do godz. 20.

■ **Osuszanie katedry.** Rozpoczęły się prace w podziemiach katedry warszawsko-praskiej, związane z osuszaniem murów. W związku z tym podziemia będą niedostępne przez najbliższe dwa lata, włącznie z toaletami. Teren między murem katedry a ogrodzeniem od strony ul. Floriańskiej, jako plac budowy, zostanie odgradzony.

■ **Mężczyźni św. Józefa.** W katedrze warszawsko-praskiej, z okazji ogłoszenia przez papieża Franciszka nadzwyczajnego roku św. Józefa, odbędzie się cykl jedenastu spotkań formacyjnych „Mężczyźni św. Józefa”: raz w miesiącu, w środę, o godz. 19.00. Pierwsze spotkanie 10 lutego, w kościele.

■ **Appostol.** To aplikacja stworzona z myślą o liturgicznej służbie ołtarza. Można dzięki niej stworzyć kalendarz z asystami i innymi wydarzeniami, pełni też funkcję komunikatora. Dla księży, którzy przydzielają ministrantom punkty za asysty, tworzy też ranking motywujący dla młodych ludzi. Więcej info na stronie: <https://appostol.pl>.

■ **Środowisko medyczne zaprasza.**

W kościele św. Rodziny przy ul. Rozwadowskiej 9/11 na warszawskim Żaczku odbędzie się 2 lutego o godz. 19.00 Msza św. w intencji chorych. Po niej o godz. 20.00 zaplanowana jest konferencja ks. Andrzeja Mazańskiego o przeżywaniu śmiertelnej choroby „Nowotwór kości a zaufanie Bogu”, nawiązująca do życia sługi Bożej Antonietty Meo, Nennoliny.

■ **Twórczość Smoły.** Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury zaprasza do obejrzenia niepublikowanej wersji utworu „Bij bolszewika” Norberta „Smoły” Smolińskiego, pod adresem <https://www.youtube.com/watch?v=q4JHs0Z0vco&t=1935s>.

■ **Szkoła Mądrości Krzyża.** Pasjoniści z klasztoru przy ul. Zamienieckiej 21 w Warszawie zapraszają na kolejny semestr wykładów Szkoły Mądrości Krzyża. Tym razem będą one poświęcone życiu konsekrowanemu oraz duchowości pasyjnej. Więcej informacji można znaleźć na stronie: <https://www.passio.info.pl/szkola-madros-ci-krzyza/>.

DZIEŃ CHOREGO

Nuncjusz apostolski w Polsce abp Salvatore Pennacchio 11 lutego będzie przewodniczył Mszy św. w intencji chorych w szpitalu MSWiA przy ul. Wołoskiej w Warszawie, w homilii kard. Kazimierz Nycz przedstawi papieskie orędzie na XXIX Światowy Dzień Chorego.

Krajowe Duszpasterstwo Służby Zdrowia zaprasza na obchody: 7 lutego, godz. 9.00 – Msza św. radiowa z bazyliki Świętego Krzyża w Warszawie; 8 lutego, godz. 11.00 – prezentacja orędzia papieża Franciszka na Światowy Dzień Chorego, siedziba Konferencji Episkopatu Polski; 10 lutego, godz. 11.00 – Eucharystia z udziałem przedstawicieli osób życia konsekrowanego, aula Kurii Biskupiej Warszawsko-Praskiej; 11 lutego, godz. 11.00

fot. www.diecezja.waw.pl

NAJSTARSZA ZELATORKA

Pogrzeb 99-letniej Stanisławy Tomasiewicz odbył się 30 stycznia w parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Dębem Wielkim. Pani Stanisława była jedną z najstarszych zelatorek Żywego Różańca w diecezji warszawsko-praskiej, honorową obywatelką gminy Dębe Wielkie. Jest mamą kapłana, ks. Ewarysta Tomasiewicza, proboszcza parafii Trójcy Przenajświętszej w Lipiu w archidiecezji warszawskiej.

fot. arch. MWW

fot. archiwum „Idziemy”

– Eucharystia w sanktuarium MB z Lourdes, ul. Wileńska 69, Warszawa; godz. 15.00 – Eucharystia w kaplicy Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego.

fot. www.diecezja.info.pl

TERAPIA DUCHOWA

– Słowo jest w nas zasiane, będzie wzrastało, kiedy zrozumiemy, co naprawdę dzieje się w tajemnicy Eucharystii. Umocnienie dokona się w nas, kiedy zrozumiemy, czym jest prawdziwa, doskonała ofiara Chrystusa – powiedział bp Jacek Grzybowski podczas Mszy św. sprawowanej 27 lutego w parafii św. Michała Archanioła w Warszawie-Grodzisku. Była to ostatnia Eucharystia nowenna w ramach „Terapii duchowej” – modlitwy za chorych, ich rodziny i personel medyczny walczący z pandemią COVID-19.

WILLMANN W WARSZAWIE

W Muzeum Archidiecezji Warszawskiej przy ul. Dziekania 1 na Starym Mieście do 14 lutego obejrzeć można wystawę „Willmann. Opus minor”. Zgromadzono 30 obrazów olejnych oraz rysunki Michaela Willmanna, a także grafiki inspirowane jego twórczością. Muzeum zaprasza od wtorku do piątku w godz. 12.00-18.00, w sobotę i w niedzielę w godz. 12.00-16.00. Patronat medialny sprawuje tygodnik „Idziemy”.

90 LAT NA ŻŁOTNIE

Bp Wincenty Tymieniecki, pierwszy ordynariusz diecezji łódzkiej, 90 lat temu powołał do istnienia parafię św. Jana Chrzciciela w Łodzi na Żłotnie. 31 stycznia odbyły się uroczystości jubileuszowe, którym przewodniczył abp Grzegorz Ryś. – Jestem pod wrażeniem spotkania z wami. Nie trzeba

być z wami długo, by zobaczyć, jaką tworzyacie wspólnotę i to, co uderza w tym zgromadzeniu – to jest to, że potraficie milczeć tak, że słyszeć ciszę, jak i to, że potraficie klaskać – mówił podczas liturgii abp Ryś. Parafia na łódzkim Żłotnie liczy 4,5 tys. wiernych./xpk

ODPOWIEDZIALNY ZA ZAKONY

W święto Nawrócenia św. Pawła Apostoła abp Grzegorz Ryś mianował o. Ernesta Zielonkę OCD przewodniczącym Wydziału ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego Kurii Metropolitalnej Łódzkiej. – Proszę, aby w tej posłudze Przewielebny Ojciec pomógł mi wspierać rozwój charyzmatów życia konsekwowanego starych i nowych, i budować z osobami konsekwowanymi współodpowiedzialność za Kościół łódzki w duchu Ojca Świętego Franciszka – napisał w liście do o. Zielonki abp Grzegorz Ryś. Karmelita zastąpi na tej

funkcji zmarłego na COVID-19 o. Kazimierza Kubackiego SJ./xpk

URATOWANE PRZED ROZBIÓRKĄ

Dawne archiwum wojskowe w Forcie Bema zostało uratowane przed rozbiórką. Stojący przy ul. Waldorffa budynek z 1927 r. był pierwotnie częścią wojskowego kompleksu Warsztatów Amunicyjnych nr 1. Budynkowi, zwanemu willą generalską, groziła rozbiórka. Dzięki staraniom Stowarzyszenia „Kamień i co” Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków rozpoczął procedurę wpisu budynku do rejestru zabytków.

PATRIOTYCZNA BIŻUTERIA

W Galerii W-Z w Warszawie, na pl. Zamkowym, obejrzeć można wystawę planszową pochodzącą z czasów powstania styczniowego biżuterii patriotycznej.

■ **Rekolekcje ignacjańskie.** W Wielkim Poście pod hasłem „Pokój mój daję wam” odbędą się rekolekcje ignacjańskie w codzienności. Materiały rekolekcyjne dostępne będą na stronie internetowej www.wzch.org.pl/radiowe oraz emitowane w Radiu Warszawa. Formularz zgłoszeniowy należy pobrać ze strony internetowej Wspólnoty Życia Chrześcijańskiego i przesłać do 15 lutego na adres: wzch.ignacjan-skie2021@gmail.com. Miesięczne skupienie rozpocznie się 21 lutego Mszą św. o godz. 16.00 w dolnym kościele jezuickiego sanktuarium św. Andrzeja Boboli (przewidziana jest także transmisja on-line).

■ **Rekolekcje z Maryją.** Najbliższe 33-dniowe rekolekcje zawierzenia maryjnego w duchu św. Ludwika Marii Grignion de Montfort rozpoczną się 11 lutego w sanktuarium św. Ojca Pio (Warszawa-Gocław), 13 marca w parafii św. Pawła Apostoła (Warszawa-Zakręt).

■ **Zmarła bohaterka powstania.** W wieku 94 lat na wieczną wartę odeszła ppor. Wanda Zalewska-Zdun ps. Rawicz, sanitariuszka z powstania warszawskiego, żołnierz II Obwodu „Żywiciel” (Żoliborz) Warszawskiego Okręgu AK. W lipcu 1996 r. odznaczono ją Warszawskim Krzyżem Powstańczym oraz Krzyżem Armii Krajowej. W 2011 r. otrzymała Medal „Digno Laude” oraz Medal „Pro Memoria”. W 2012 r. przyznano jej Złoty Medal „Za zasługi dla obronności Kraju”. W 2016 r. otrzymała „Medal Honorowy Powstania Warszawskiego 1944”.

■ **W hołdzie patriotom.** Na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach zostało zrewitalizowanych ponad 1,5 tys. grobów wojennych. Gurt, Miotła, Wigry, Baszta, Garluch, Żywiciel, Chrobry I, Obroza – kwatery tych powstańczych batalionów i zgrupowań AK oraz cywilów i żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r. zrewitalizowano dzięki staraniom Fundacji Nie zapomnij o nas oraz Stowarzyszenia Odra Niemen.

■ **Wspólnie dla noworodków.** Samorządy Mazowsza i Warszawy sfinansują zakup ambulansu dla noworodków i wcześniaków. To realna pomoc w ratowaniu życia dzieci z bardzo niską wagą urodzeniową. Obecnie na terenie Warszawy działają tylko dwa zespoły karetek neonatologicznych.

■ **Skra w rękach miasta.** Sąd Apelacyjny 28 stycznia w Warszawie wydał wyrok podtrzymujący orzeczenie I instancji, nakazujący wydanie władzom stolicy kompleksu sportowego „Skra”. W wyniku wieloletnich zaniedbań klubu RKS Skra infrastruktura sportowa popadła w ruinę, a na terenie obiektu od dawna nie odbywały się żadne zawody.

W Konkatedrze Matki Boskiej Zwycięskiej na warszawskim Kamionku 31 stycznia miała miejsce samorządowo-diecejalna inauguracja Roku Cypriana Norwida. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył bp Romuald Kamiński. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz powiatów: wołomińskiego, wyszkowskiego, węgrowskiego, władz gmin: Wyszaków, Łochów, Strachówka, Zabrodzie, Dąbrówka oraz Fundacji Museion Norwid.

– Powiat wołomiński nie bez powodu nazywany jest „Ziemią Norwida i Cudu nad Wisłą”. Tak jak pielęgnujemy pamięć o bohaterach Bitwy Warszawskiej, tak samo jesteśmy zobowiązani do uczczenia pamięci o Cyprianie Norwidzie, którego historia życia i twórczości nierozzerwalnie związana jest z powiatem – powiedział starosta wołomiński Adam Lubiak. Norwid urodził się w miejscowości Laskowo-Głuchy, w gminie Zabrodzie.

W homilii, przypominając, że każdy z nas jest przez chrzest zobowiązany do głoszenia Bożego Słowa, bp Kamiński ukazał przykład Norwida, który w swoim życiu podejmował to

fot. www.diecezja.info.pl

zadanie: – To jest jeden z tych wieszczów, który naprawdę pragnął chwały Bożej i pożytku zbawienego dla sióstr i braci.

Ordynariusz warszawsko-praski wyraził nadzieję, że dwusetna rocznica urodzin poety przyczyni się do odkrywania na nowo głębi przesłania, jakie płynię z twórczości Norwi-

da: – By to, co próbował przekazać nam poprzez słowo pisane, ożyło na nowo. Żebyśmy zauważyli i próbowali zrozumieć te prawdy, o które walczył i które tak głęboko przeżywał.

Po Mszy św. w koncercie poetycko-muzycznym wystąpił Chór Konkatedralny, zaprezentowano utwory Cypriana Norwida. f

Wzruszające pożegnanie przygotowano ks. kanonikowi Dariuszowi Wieczorkowi, zmarłemu proboszczowi parafii św. Stanisława Kostki w Okuniewie. Przeżył 60 lat, z czego 35 w kapłaństwie. Mszy św. pogrzebowej 30 stycznia przewodniczył bp Romuald Kamiński, licznie przybyło duchowieństwo diecezji warszawsko-praskiej z kancierzem ks. dr. Dariuszem Szczepaniukiem, koledzy kursowi. Dzień wcześniej Mszę św. w kościele odprawił bp Jacek Grzybowski, homilię wygłosił ks. prał. Andrzej Kuflikowski.

Ks. Dariusz 8 stycznia trafił do szpitala w Międzylesiu. Parafianie czekali na powrót swojego proboszcza, wprowadzili udogodnienia w domu, przystosowali odpowiednio łazienkę, postarali się o łóżko ortopedyczne. Niestety, 25 stycznia nadeszła wiadomość o śmierci ks. Dariusza. Parafianie nie chcieli, by ciało poddane było kremacji, zabiegali o wykonanie ponadstandardowej trumny. Uprosilili rodzinę, by ich proboszcz mógł zostać pochowany na cmentarzu parafii, w której posługiwał przez ostatnie szesnaście lat.

– Pasterz zostaje pośród swoich. Trudno opisać, jakie piękne świadectwo dawaliście przez ostatnie dni – mówił do zgromadzonych parafian na Mszy pogrzebowej bp Kamiński. W homilii przypomniał kapłańską drogę ks. Dariusza, pochodzącego z parafii św. Jakuba Apostoła w Skierniewicach. W 1980 r. wstąpił do seminarium w Warszawie, a w czerwcu 1986 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk prymasa Józefa Glempa. Jako wikariusz pracował w parafiach: św. Klemensa w Nadarzynie, św. Edwarda w Pruszkowie-Tworkach, Miłosierdzia Bożego w Żąbkach, w stołecznych parafiach Nawrócenia św. Pawła Apostoła

Został wśród swoich

fot. Zbyszek Podlasek

na Grochowie, Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Saskiej Kępie, Matki Bożej Różańcowej na Bródnie. W uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi, 1 stycznia 2005 r., został proboszczem w Okuniewie.

Bp Kamiński zwrócił się do Janiny Wieczorek, mamy zmarłego kapłana. – Dziękuję za to wszystko, co otrzymał syn – począwszy od życia, przez wychowanie i zaszczerpienie miłości do drugiego człowieka i do Kościoła. – Wzruszający był gest ks. prał. Bogdana

Bartołda, który przemawiał w imieniu kolegów kursowych. – Darek bardzo kochał swoją mamę, a kiedy odwiedzał rodzinny dom, mówił, że zawsze wtedy całował ręce mamy. Proszę pozwolić, że teraz ucałuję Pani ręce w imieniu Darka.

Ks. Bartołd, wspominając lata seminaryjne, przypomniał, w jakie dary na drogę kapłańską został wyposażony ks. Dariusz. – Miał niesamowite poczucie humoru, wnosił wiele uśmiechu i radości. Śpiewaliśmy w scholi. Dyrygent ks. Wiesław Kądziera zwrócił uwagę: „Darku, trochę ciszej, bo wystarczasz za cały zespół”. Czyżby w niebiańskim chórze potrzebowali teraz wspaniałego głosu? Dziękujemy, że byłeś dobrym kapłanem, potrafiącym służyć Bogu i ludziom – powiedział ks. Bartołd.

Nieobecny z powodu choroby Adam Ciszowski, burmistrz Halinowa, napisał w liście: „Nasza współpraca układała się znakomicie. Zawsze mieliśmy do siebie wzajemny szacunek i sympatię. Współtworzyliśmy wiele projektów kulturalnych, historycznych, a przede wszystkim religijnych. To dzięki ks. Dariuszowi kościół w Okuniewie był otwarty na te inicjatywy. Nie zapomnimy dobra, które zostawiłeś”. Burmistrz odniósł się też do gospodarności zmarłego proboszcza, dbającego o świątynię.

Parafianie dziękowali za wielkie serce, jakie miał dla każdego. – Tu nie było się „parafianinem”, ale osobą znaną z imienia. Bardzo łatwo nawiązywał relacje. Był kapłanem wielokodźnym, osobą o ogromnej życzliwości, rozumiał nasze problemy duchowe, kochał Boga i ludzi – podkreślali. Już gromadzą fundusze na budowę pomnika i tablicy upamiętniającej ich proboszcza. f

Kościół radomski przeżywał 27 stycznia ingres do katedry Opieki Najświętszej Maryi Panny w Radomiu nowego ordynariusza, bp. Marka Solarczyka.

Uroczystość odbyła się w środę, w dniu tradycyjnie poświęconym św. Józefowi, a obłubieńca Maryi, w roku mu poświęconym, nowy pasterz diecezji nazwał w homilii „szczególnym orędownikiem modlitwy i przewodnikiem na drogach życiowych powołań”.

W kruchcie katedry podczas liturgicznego powitania bp Solarczyk ucałował relikwie św. Kazimierza, patrona Radomia i całej diecezji. Na początku Mszy św. biskup

fol. PAP/Piotr Polak

fol. PAP/Piotr Polak

pomocniczy diecezji radomskiej Piotr Turzyński odczytał bullę nominacyjną papieża Franciszka. Następnie dotychczasowy pasterz diecezji bp Henryk Tomasik przekazał swemu następcy pastorał, którym posługiwał się pierwszy rządcą diecezji, śp. bp Edward Materski. Pastorał pochodzi z 1936 r. i jest najstarszym, jaki zachował się na terenie diecezji radomskiej. Do 1981 r. jej terytorium należało do diecezji sandomierskiej, a następnie do 1992 r. do diecezji sandomiersko-radomskiej. 25 marca 1992 r. Radom stał się stolicą samodzielnej diecezji radomskiej, która wchodzi w skład metropolii częstochowskiej.

Bp Solarczyk poprowadzony został przez abp. Wacława Depo, metropolitę częstochowskiego, i bp. Tomasika na katedrę, czyli do miejsca, gdzie biskup diecezjalny przewodniczy liturgii. Przedstawiciele duchowieństwa diecezjalnego, zakonnego, sióstr zakonnych oraz laikatu złożyli nowemu biskupowi radomskiemu homagium, znak szcunku i posłuszeństwa.

Mszę w katedrze radomskiej celebrowało 22 biskupów, wśród nich metropolici: częstochowski – abp Wacław Depo, łódzki – abp Grzegorz Ryś, oraz lubelski – abp Stanisław Budzik, a także bp Romuald Kamiński i bp Jacek Grzybowski z diecezji warszaw-

Ingres w Radomiu Wojciech Świątkiewicz

sko-praskiej, w której dotychczas posługiwał bp Solarczyk.

– Witamy na ziemi św. Kazimierza i bł. Władysława z Gielniowa, na ziemi męczenników radomskich oraz sług Bożych bp. Piotra Gołębskiego, Kazimierza Gruszczyńskiego i ks. Romana Kotlarza. Życzymy Bożego błogosławieństwa i opieki Najświętszej Maryi Panny w prowadzeniu diecezji radomskiej drogami Ewangelii. Życzymy, aby bogate doświadczenie duszpasterskie przyniosło wspaniałe owoce w budowaniu Kościoła radomskiego – mówił do nowego ordynariusza jego poprzednik bp Tomasik.

– Wspieraj opieką św. Józefa, zachowajmy wrażliwość duszy na bliskość Boga. Uczmy się od niego, jak w naszych życiowych doświadczeniach dostrzegać dobroć Boga i wierzyć, że wszystko, co w Nim przeżywamy, zawsze ma sens – zachęcał w homilii bp Solarczyk. Mówiąc o Kościele radomskim, wspominał liczne sanktuaria, miejsca pielgrzymkowe i kult świętych „na czele z Matką Najświętszą i św. Kazimierzem”. Przypominał męczenników II wojny światowej oraz kandydatów na ołtarze. Wspominając ks. Romana Kotlarza, powiedział: „Osoba ks. Romana jest jednocześnie przywołaniem wydarzeń z czerwca 1976 r. oraz wielkiego dziedzictwa obecnego i minionych pokoleń, na które składa się wierna troska o powierzone dobro, gorące umiłowanie Ojczyzny, walka o godność i szacunek dla każdego człowieka oraz pragnienie życia w wolności dzieci Bożych”.

Na zakończenie homilii biskup radomski dodał: „Idźmy z ufnością, aby wypełniać misję od Boga. I niech naszą nadzieją będzie obietnica samego Zbawiciela, że wszystko jest możliwe dla tego, kto wierzy”.

W uroczystości uczestniczyli przedstawiciele władz państwowych – minister Adam Kwiatkowski z Kancelarii Prezydenta RP, pochodzący z Radomia wiceminister obrony narodowej Wojciech Skurkiewicz – oraz lokalne władze samorządowe z prezydentem Radomia Radosławem Witkowskim. Wśród obecnych byli przedstawiciele wyższych uczelni, policji, a także Małgorzata Dąbrowska, dyrektor Liceum im. Władysława IV w Warszawie, wraz z wicedyrektorem Mariuszem Włodarczykiem. W szkole tej bp Solarczyk przez 27 lat był katechetą. W ingresie uczestniczył biskup naczelny Starokatolickiego Kościoła Mariawitów Karol Maria Babi oraz ks. Henryk Dąbrowski z Kościoła polskokatolickiego.

Na zakończenie Mszy św. i po odśpiewaniu dziękczynnego „Te Deum” odczytane zostały okolicznościowe listy. Minister Adam Kwiatkowski przeczytał list od prezydenta Andrzeja Dudy, sekretarz episkopatu bp Artur Miziński – od przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski abp. Stanisława Gądeckiego, a wiceprekursor seminarium ks. Jacek Mizak – od abp. Salvatore Pennacchio, nuncjusza apostolskiego w Polsce.

W imieniu duchowieństwa życzenia bp. Solarczykowi złożył ks. prał. Jarosław Wojtkun, w imieniu sióstr zakonnych – s. Beniamina ze Zgromadzenia Sióstr MB Miłosierdzia, a w imieniu świeckich – małżeństwo Ewa i Grzegorz Stysiekowie z Domowego Kościoła Ruchu Światło-Życie.

Bp Marek Solarczyk jest piątym w dziejach powstałej w 1992 r. diecezji radomskiej biskupem diecezjalnym. Jego poprzednikami byli: Edward Materski, Jan Chrapek, Zygmunt Zimowski i Henryk Tomasik.

Mateusz Banasiuk, mimo młodego wieku, jest muzykiem z pokaźnym dorobkiem artystycznym, reżyserem dźwięku i producentem muzycznym, tworzącym poruszającą muzykę poza głównym nurtem.

– Już w przedszkolu moją uwagę skupiało pianino, podczas gdy inne dzieci zajmowały się zabawą. W kościele parafialnym św. Wacława na warszawskim Gocławku były organy, na których grała siostra zakonna. Pamiętam, że wślizgiwałem się obok siostry, aby patrzeć, jak wciska klawisze. W tym kościele mój tata grał na gitarze i prowadził z mamą scholę dziecięcą, przez co muzyka była obecna w moim domu od zawsze – wspomina Mateusz Banasiuk.

Kompozytor podkreśla, że wspólne koleśdowanie podczas świąt Bożego Narodzenia i śpiewanie mniej znanych kolęd i pastorałek wpłynęło na jego poszukiwania muzyczne poza głównym nurtem. – Tworzę muzykę liturgiczną, jazzowo-gospelową, ponieważ to są elementy, na których się wychowałem i są mi bliskie. Chcę, aby to, co komponuję, pomagało ludziom przeżywać piękno. Jeżeli brzmienie utworu zmierza w stronę chaosu powodującego niepokój, to nie potrafię się z nim utożsamić – zaznacza artysta.

Dodaje, że muzyka liturgiczna powinna uwzględniać kolejne części liturgii, ale nie powodować rozproszenia. Powinna być użyteczna i skupiać się nie tylko na fakturze muzycznej, ale i tekstowej. – Na przykład pieśni wielkopostne mają nas przybliżyć do przeżywania męki Chrystusa. Nie zależy mi na tym, aby przygnębić człowieka kompozycją, ale chcę wzbudzić w nim uczucia związane z tęsknotą za Chrystusem Zmartwychwstałym – zauważa.

Muzyk przygotował m.in. „Różaniec śpiewany” dla jezuickiego projektu o nazwie „Modlitwa w Drodze”. – Przykładowo tajemnice radosne przełożyłem na język muzyki, wykorzystując gitarę z wokalem, co przypominało mi śpiewanie na pielgrzymce – analizuje Mateusz Banasiuk. Po napisaniu muzyki otrzymał wiele sygnałów, że ludzie lubią słuchać „Różańca śpiewanego” na przykład w samochodzie, modląc się w trasie.

Z Fundacją Dzieła Nowego Tysiąclecia Mateusz Banasiuk nagrał płytę „Pokochaj jeszcze raz”, która ukaże się niebawem. Została napisana do tekstów na podstawie nauczania św. Jana Pawła II. – Starałem się

foto: Patryk Lubrzyński

Tylko miłość buduje

Patryk Lubrzyński

w utworach ukazać, że miłość buduje historię każdego człowieka. W różny sposób Pan Bóg przeprowadza nas przez egzystencję, odkrywając w naszych sercach swoją miłość. Konkretni muzycy opowiadają, jak wiele Stwórca zdziałał w ich życiu w nieoczywisty sposób – komentuje kompozytor.

Mateusz Banasiuk przez cztery lata był dyrygentem Scholi Akademickiej Duszpasterstwa Akademickiego Dąb przy Sanktuarium Narodowym św. Andrzeja Boboli w Warszawie. – Zaczynaliśmy wraz z moją obecną narzeczoną pracę ze scholą od stylu współczesnej muzyki chrześcijańskiej. To był proces, który doprowadził nas do rezeźniania kierunku bardziej klasycznego przeżywania liturgii, w śpiewie chóralnym z towarzyszeniem instrumentów orkiestrowych – przypomina.

O. Waldemar Borzyskowski SJ, proboszcz parafii św. Andrzeja Boboli w Warszawie, opowiada o początkach współpracy. – Marzyło mi się, aby Mateusz prowadził u nas scholę akademicką. Wcześniej był zaangażowany muzycznie u dominikanów. Któregoś dnia powiedział, że jego miejsce jest przy Rakowieckiej. Obecnie prowadzi Diakonię do spraw muzycznych, odpowiedzialną za wszystko, co dzieje się od strony muzycznej w sanktuarium – mówi ksiądz proboszcz.

Na początku pandemii Mateusz Banasiuk stworzył cykl pięciu woluminów „Czas Modlitwy”. – Wielu ludzi mówiło o swoim przerażeniu sytuacją pandemiczną. Chciałem pokazać, że ten czas jest przejściowy. Stworzyłem godzinne cykle modlitw granych na żywo z mojego domu, które były oparte

na improwizowanych pieśniach z Psalmów, na przykład 103: „Błogosław duszo moja, Pana”, budzące nadzieję i pokój – opowiada kompozytor.

Zaangażowany jest również w Dom Modlitwy przy Fundacji 24/7, która organizowała m.in. dużą ogólnopolską konferencję „Serce Dawida”. – Jest to wspólnota ekumeniczna, w której skupiamy się na rozważaniu Słowa Bożego na tzw. setach modlitewnych, podczas których śpiewamy i gramy na żywo, pozostając w uwielbieniu Boga – opowiada Mateusz Banasiuk.

Wskazuje, że przełomowym momentem były dla niego przed dwoma laty rekolekcje ignacjańskie. – Pan Bóg otworzył we mnie taką „szufladkę”, w której zobaczyłem, że rozwój samego siebie nawet w zaangażowaniu dla innych nie jest możliwy bez miłości. Zrozumiałem, że przestałem kochać to, co robię. Moją główną motywacją była jedynie lepsza jakość muzyki, co dawało poczucie pustki wewnętrznej. Nabrałem przekonania, że Pan Bóg nie jest „rozwojem, karierą ani pieniędzmi”. Fundamentem i punktem odniesienia jest dla mnie ten prosty, a zarazem trudny tekst, że Bóg jest Miłością – puentuje Mateusz Banasiuk.

Więcej o artyście można dowiedzieć się na <https://mateuszbanasiuk.com/>. Utworów muzyka można wysłuchać na profilu Mateusza Banasiuka na www.youtube.com. „Różaniec śpiewany” dostępny jest na <https://modlitwawdrodze.pl/modlitewnik/rozaniec-spiewany-nanowo>.

Królewski jubileusz

W Sali Wielkiej Zamku Królewskiego w Warszawie 26 stycznia odbyła się uroczysta inauguracja obchodów 50-lecia podjęcia decyzji o odbudowie Zamku Królewskiego w Warszawie, które potrwać cztery lata. Pierwszy rok spektakularnego jubileuszu zostanie zaznaczony organizacją czterech dużych wystaw czasowych i kilku ważnych pokazów, którym będzie towarzyszył bogaty program edukacyjny i naukowy. Wydarzenia będą udostępniane zarówno w formule on-line, jak i w sposób bezpośredni, kiedy Zamek zostanie otwarty dla publiczności. Przygotowywana jest też nowa ekspozycja stała, poświęcona prezydentom RP z okresu międzywojennego.

Program dużych wystaw: „Arcydzieła Watykanu. Wystawa w 100-lecie urodzin Jana Pawła II” (23 marca – 23 maja); „Polskie elity a upadek Rzeczypospolitej. W 230. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja” (2 maja – 8 sierpnia); „Holandia czasów Rembrandta” (28 czerwca – 19 września); „Caravaggio i inni mistrzowie. Dzieła z kolekcji Roberta Longhiego” (10 listopada 2021 r. – 10 lutego 2022 r.).

W ramach działalności naukowej odbędą się także cykl webinarów „Jubileusz

fol. arch. „Idziemy”

– Zamek od kulis” w trzecie poniedziałki miesiąca o godz. 18.00: 15 lutego – „Jubileusz Zamku Królewskiego – START!”, Agnieszka Jędrzejewska-Kurek, Bożena Radzio; 15 marca – „Najcenniejsze dary na rzecz Zamku Królewskiego”, dr Artur Badach, Beata Gadowska; 19 marca – „Konservacja dzieł sztuki”; Tomasz Buźniak; 17 maja – „Królewskie Ogrody i ich pielęgnacja”, Monika Drag; 21 czerwca – „Muzyka we wnętrzach Zamku Królewskiego”, Aleksandra Buszta-Bąk.

Odbędzie się także cykl debat poświęconych ważnym zagadnieniom z zakresu historii myśli politycznej i filozoficznej, filozofii kultury, sztuki oraz literatury, nauk ekonomicznych, w drugie poniedziałki miesiąca o godz. 18.00: 8 lutego – „Kim będziemy po Covidzie? Filozoficzne interpretacje konsekwencji pandemii”, 8 marca – „Ekonomiczna przyszłość Europy”.

Konferencje naukowe: „Odbiór Konstytucji 3 maja 1791 r. przez współczesnych w Rzeczypospolitej i w Europie” (termin uzależniony od obchodów państwowych Święta Konstytucji 3 maja); 17 września – „Fenomen Obywatelskiego Komitetu Odbudowy Zamku Królewskiego”; 24-25 września – konferencja naukowa w 400. rocznicę bitwy chocimskiej; 15-16 października – konferencja poświęcona panowaniu Michała Korybuta Wiśniowieckiego; 12 listopada – „Zamek Królewski w okresie II RP”, konferencja związana z otwarciem Apartamentu Prezydenta Ignacego Mościckiego.

Pełna oferta edukacyjna Zamku Królewskiego na stronie: www.zamek-krolewski.pl/edukacja. Dodatkowe informacje: <http://www.facebook.com/zamek.krolewski.warszawa>; <https://www.facebook.com/EdukacjaZamekKrolewskiWarszawie>.

REKLAMA

"Dom spokojnej starości"-
Mariusz Dorot, czwartek godz. 18.20

"Historia pewnej znajomości"-
Ewa Pietrzak, niedziela godz. 20.10

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

Obraz Michaela Willmanna „Męczeństwo św. Filipa”, na stałe umiejscowiony jest w kościele Wszystkich Świętych w Warszawie.

Obraz powstał około 1700 r., z fundacji opata Ludwiga Baucha, do wnętrza cysterskiego kościoła w Lubiążu. Znajdował się w ołtarzu bocznym jednej z naw kościoła. W 1943 r., w wyniku wojennych zawirowań, został przewieziony do Lubomierza, następnie do Szklarskiej Poręby Średniej (na przeło-

fot. arch. Muzeum Narodowego we Wrocławiu

postać, odwrócona tyłem, przykleka i oburącz przytrzymuje węża. Ponad nią, przy samej krawędzi dostrzec można pochylającą się postać starca z zakrytą, widoczną tylko częściowo głową, w szatach o barwie przyciemnionej ochry, trzymającego w lewej ręce węża, z prawą ręką podniesioną i wysuniętym palcem wskazującym.

Święty Filip pochodził z Betsaidy nad jeziorem Genenezaret (por. J 1, 44; J 12, 21). Został powołany jako jeden z pierwszych uczniów Jezusa (por. J 1, 43-46). To on przyprowadził do Jezusa Bartłomieja (J 1, 45) i jego prosili ujrzeć Jezusa (por. J 12, 20-22).

Wspomnienie liturgiczne św. Filipa w Kościele katolickim obchodzone jest

Męczeństwo św. Filipa

Dorota Lekka

mie 1944 i 1945 r.), w 1945 r. do pałacu Paulinum w Jeleniej Górze, a w 1952 r., wraz z wieloma innymi dziełami, został przetransportowany do Warszawy i umiejscowiony w kościele Wszystkich Świętych, gdzie zawisł w lewej części transeptu na ścianie północnej.

Obraz ukazuje scenę męczeńskiej śmierci św. Filipa na tle wieloplanowej sceny figuralnej, architektury i nieba. Postać apostoła znajduje się na pierwszym planie, w centralnej części dzieła. Powieszony jest za nogi, przymocowane grubym sznurem do krótkiej, poziomej belki jasnobrązowego drewnianego krzyża. Sznurem jest przywiązany również w pasie, głowa i ręce opadają w dół. Jego umęczona, twarz, zalana krwią sącząca się z warg i nosa, okolona jest krótką, szpakowatą brodą. Oczy ma półprzymknięte. Ubrany jest w szaro-granatową szatę z długimi rękawami, mocno sfałdowaną. Biodra przepasane ma białym materiałem.

Z prawej strony widnieje półnaga postać muskularnego mężczyzny w półobrocie, który bierze zamach trzymaną oburącz pałką, wymierzoną w stronę świętego. Jego rozwiana, czerwona szata okrywa tylko lewe ramię i biodra. Poniżej, przy jego nodze, widnieje postać mężczyzny schylającego się po kamień. Z lewej strony znaj-

duje się drugi oprawca, także ukazany w momencie przygotowania się do zadania ciosu pałką – ze skrzyżnym tułowiem i twarzą zwróconą w kierunku św. Filipa, z uniesionymi nad głową rękami, w których trzyma drewniany kij wymierzony w stronę męczennika. Obok niego, nieco w tyle, obserwujemy kolejnego mężczyznę z uniesionym kijem w rękach.

Za nimi, w głębi obrazu po lewej stronie, znajdują się, widoczni tylko częściowo, namalowani bardziej szkicowo inni oprawcy, unoszący w górę kamienie i włócznie. Ponad postaciami mężczyzn po prawej stronie widnieją dwie włócznie na tle ciemnoniebieskiego nieba, a obok nich dostrzec można widoczną częściowo postać mężczyzny w turbanie, zwróconego w stronę żołnierza, prawą ręką wskazującego na Filipa. Żołnierz, odwrócony tyłem, siedzi na koniu i rozmawia z dwoma mężczyznami. Jest ukazany w zbroi i hełmie z białoczerwonym pióropuszem.

Z lewej strony malowidła, przy krawędzi, została zobrazowana scena cudu św. Filipa w Scytii. Widać dwie postaci w zielonych wieńcach laurowych na głowach, z bogato zdobionymi szatami, które trzymają za ogon ogromnego węża, wijącego się po ziemi. Głowa węża z rozwartą paszczą zwrócona jest ku świętemu. Jedna

3 maja, wraz ze św. Jakubem Apostołem, a w Polsce 6 maja. Nie należy mylić Filipa Apostoła z Filipem Diakonem, który był jednym z siedmiu diakonów wyznaczonych przez Kościół w Jerozolimie (Dz 21, 8). Po sprowadzeniu relikwii św. Filipa do Rzymu rozpowszechnił się jego kult. Wzmacniały go liczne prace hagiograficzne, jak apokryficzna „Ewangelia Filipa” i „Dzieje Filipa”, a także „Złota legenda”.

Z tej ostatniej Willmann chętnie korzystał, pracując nad „Męczeństwem św. Filipa”. Nawiązał do niej, przedstawiając krzyż i kamienie. Dodał jednak własne motywy, takie jak postacie oprawców, którzy pałkami zamachują się na świętego. Trudno wskazać, skąd Willmann zaczerpnął motyw katowania Filipa pałkami. Być może jest to wynik jego fantazji, z której – według Ernsta Klossa – nie po raz pierwszy korzystał, by rozbudować motyw ikonograficzny.

We wszystkich obrazach Willmanna z cyklu „martyriów” widoczne jest nagromadzenie nieprzyjacielskich postaci, by pokazać tumult i ferment wydarzenia, jakże bliski czasom reformacji i wojen na Śląsku. W ten sposób dzieło obrazuje ducha z czasów nie tylko św. Filipa, ale także oddaje klimat panujący wówczas na Śląsku.

Pełnometrażowy dokument o życiu Tony'ego Halika, jednej z najbardziej tajemniczych i popularnych postaci Telewizji Polskiej w latach 70. i 80. XX w., miał zostać emitowany w środę 27 stycznia w TVP 1. W ostatniej jednak chwili zmieniona została telewizyjna ramówka, w TVP bowiem przypomniano sobie o przypadającej w tym dniu rocznicy wyzwolenia niemieckiego obozu w Auschwitz. Zamiast filmu o Haliku puszczono więc emitowany już kilkakrotnie dokument „Fotograf”.

foto: TVP

Pieprz czy wanilia Mirosław Winiarczyk

Telewizja Polska, koproducent filmu „Tony Halik”, zapewne niedługo umieści ten utwór w programie. Autorzy opowiadają w nim bowiem historię życia jednej z gwiazd telewizji z epoki PRL. Dlatego warto poświęcić filmowi Marcina Borchardta nieco uwagi, jako zapowiedź projekcji utworu i zachętę do jego obejrzenia. Starsi widzowie przypomną sobie Halika ze starych programów podróżniczych w telewizji, młodzi zaś poznają historię niezwyklego podróżnika.

foto: TVP

Przed zamknięciem kin na jesieni film pokazywany był w niektórych kinach na pokazach studyjnych, gdzie go obejrzałem. Twórcy filmu opowiadają o życiu Halika, posługując się kronikami, fragmentami starych programów telewizyjnych, rozmowami ze znajomymi, współpracownikami i synem podróżnika. Starają się dojść do prawdy o wielu szczegółach życiorysu bohatera programów „Klub sześciu kontynentów” i „Pieprz i wanilia”, przez prawie dwadzieścia lat nadawanych w Telewizji Polskiej. Tony miał bowiem niezwykłą zdolność do konfabulacji na swój temat. Okazuje się, że urodzony w 1921 r.

w Toruniu Mieczysław Halik w czasie wojny został przymusowo wcielony do armii niemieckiej, nie służył więc, jak mówił, w RAF, lecz po ucieczce z wermachtu znalazł się we francuskim ruchu oporu. Wówczas ożenił się z pewną Francuzką, z którą po wojnie rozpoczął podróże po Ameryce Łacińskiej i USA.

Jako korespondent stacji amerykańskich w Meksyku poznał wielu znanych ludzi z pierwszych stron gazet. Autorzy filmu starali się ustalić, co w opowieściach i gawędach Halika było prawdą, a co koloryzowaniem, przesadą lub wręcz zmyśleniem. Chodzi zwłaszcza o okres współpracy podróżnika z amerykańskimi stacjami telewizyjnymi i jego kontakty ze znanymi ludźmi, m.in. z Fidelem Castro.

Najważniejsze jednak było odkrycie, że Halik, od momentu przyjazdu do Polski i udziału we wspomnianych programach telewizyjnych, był współpracownikiem PRL-owskiej bezpieki, pod kryptonimem Sędzimir. Potwierdzą to dokumenty z IPN, do których dotarła Elżbieta Dzikowska, współpracownica Halika i spadkobierczyni jego archiwum. To może wyjaśnić łatwość docierania podróżnika do wielu trudno dostępnych miejsc i ludzi na świecie. W świetle ustalonych przez autorów filmu faktów niejasna wydaje się także postawa władz amerykańskich stacji telewizyjnych w stosunku do działalności Halika w PRL, co do praw autorskich itd.

„Tony Halik. Urodzony dla przygody”; film dokumentalny; Polska 2020; scenariusz i reżyseria: Marcin Borchardt; produkcja: Furia Film, Telewizja Polska, FilMOTEKA Narodowa

Dzieła Akwinaty

W liturgiczne wspomnienie żyjącego w XIII wieku św. Tomasza z Akwinu, 28 stycznia, w Warszawie podpisana została trójstronna umowa na wydanie w języku polskim 70-tomowej serii „Dzieła wszystkie św. Tomasza z Akwinu”. Większość dzieł będzie tłumaczona na język polski po raz pierwszy, a dotychczas wydane w naszym kraju zostaną gruntownie przepracowane lub przetłumaczone na nowo. Projekt realizowany będzie przy ścisłej współpracy Fundacji

foto: Reginald Mniejszy

Pro Futuro Theologiae, Instytutu Tomistycznego oraz wydawnictwa W drodze. Premiera pierwszego tomu zaplanowana została na pierwszy kwartał przyszłego roku.

Wydanie „Dzieł wszystkich św. Tomasza z Akwinu” zapewni polskim czytelnikom – nie tylko teologom czy filozofom, ale także wszystkim zainteresowanym kulturą – bezpośredni dostęp zarówno do myśli Akwinaty, jak również do jego rzetelnej metody dyskursywnego dochodzenia do prawdy. **I**

Śmierć aktora

foto: PAP/Stach Leszczyński

W wieku 88 lat zmarł aktor Ryszard Kotys, znany m.in. z ról w filmach „Pokolenie” Andrzeja Wajdy, „Erratum” Marka Lechkiego i „Vabank” Juliusza Machulskiego, a także z serialu „Świat według Kiepskich”.

Był absolwentem Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie (dawnej PWST). Debiutował w 1953 r. w Teatrze im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, później do 1997 r. grał m.in. w Teatrze Polskim we Wrocławiu, Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu i Teatrze im. Stefana Jaracza w Łodzi, w którym zajmował się także reżyserią spektakli. Na wielkim ekranie zadebiutował w 1954 r. w „Pokoleniu” Andrzeja Wajdy. W ciągu przeszło 65 lat zagrał ponad 40 ról serialowych i 150 filmowych. **I**

KONKURS

„Tysiąc modlitw nie jest warte tyle, co ten jeden akt oddania się: zapamiętaj to dobrze. [...] «O Jezu, oddaj Ci się, Ty się tym zajmij!»” – powiedział w jednym z widzeń Jezus do księdza Dolindo Ruotolo. Jak mawia ks. prof. Robert Skrzypczak: „«Jezu, Ty się tym zajmij» i «Jezu, ufam Tobie» – to dwa paschalne drogowskazy, by nie zapomnieć, którąś do nieba”. Wydawnictwo Esprit zachęca do lektury najnowszej książki Joanny Bątkiewicz-Brożek „Jezu, ratuj!”. Modlitwy w niej zamieszczone pochodzą m.in. z archiwum córek duchowych ojca Ruotolo. Niektóre z nich do tej pory przetrwały jedynie w formie rękopisów, inne od pięćdziesięciu lat nie były ponownie wydawane drukiem.

Wśród czytelników, którzy 8 lutego między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Co, według napisu na grobie ks. Ruotolo, odpowie na pukanie do niego?**, rozlosujemy 5 egzemplarzy książki „Jezu, ratuj!”.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 5: Celę przeora, w której Fra Angelico namalował „Ofiarowanie Jezusa...”, zamieszkiwał św. Antonin z Florencji. Zwycięzcom gratulujemy!

fot. arch. ks. Adama Anuszkiewicza

Hip-hop poświęcony

Agnieszka M. Domańska

Są tematy, o których nie lubimy rozmawiać. Ks. Adam Anuszkiewicz zamiast zamykania trudnych spraw pod dywan wybrał rapowanie. Tak powstała płyta „7 grzechów”.

Trzypiętrowe bloki i ogródzenie „ozdobione” drutem kolczastym, a przy bramie wjazdowej czerwona tabliczka „Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich. Białystok”. Wśród mieszkańców grono chłopaków z niełatwą przeszłością i niepewną przyszłością. Tutaj zrodził się pomysł na pierwszą „nawijkę” ks. Adama Anuszkiewicza, kapelana białostockiego zakładu i schroniska, który jest również egzorcystą.

– Rapowanie pojawiło się na dobre w moim życiu wraz z posługą w zakładzie poprawczym, gdzie stykam się z różnymi chłopakami. Od samego początku staram się żyć

tym, czym oni żyją, i rozmawiać językiem, jakiego używają. Staram się zamieniać zło w dobro, a różne wulgarne teksty na ich łżejsze, czasem komiczne wersje, związane z wiarą i Kościołem. Z takiego naszego codziennego przekomarzania się powstała pierwsza piosenka „CHWDP”, czyli Chrystus Wam daje pokój – opowiada ks. Adam. Dodaje, że „czarna” muzyka fascynowała go już od dzieciństwa. Bardzo pomocni byli też Jacek i Piotrek z Wyrwanych z Niewoli (WZN), to oni pokazali, że chrześcijański rap może być bardzo ciekawy i atrakcyjny.

ZIARNA NIE ZABRAKNIE

W rytm codziennego życia w zakładzie poprawczym wplecione są Msze św. w tutejszej kaplicy, a w plan lekcji – katecheza, którą prowadzi ks. Adam. Jednak posługa kapelana to też zwykłe rozmowy i wspólne spędzanie czasu.

– Staram się doprowadzać młodych do sakramentów – spowiadam, odpowiadam Msze św., przygotowuję do bierzmowania. Zdarzało się, że do zakładu poprawczego

trafiały osoby nieochrzczone, więc mieliśmy też chrzty dorosłych chłopaków – opowiada ksiądz i podkreśla, że budowanie relacji z wychowankami jest wymagające. – Nasz kontakt jest uzależniony od przeszłości i doświadczeń każdego z chłopaków, od podejścia do Kościoła i kapłanów, które noszą w sobie – jakie im zbudowano, jakie wypracowali. Są tacy, którzy chętnie przyjmują propozycje modlitwy i sakramentów. Najczęściej jest jeden lub dwóch zagorzałych wrogów Kościoła, a pozostali wychowankowie mają nastawienie raczej przyjazne albo przyjaźnie obojętne – dodaje.

Ks. Adam chce pokazywać Kościół i ludzi wierzących od strony, która większości chłopaków w poprawczaku była do tej pory zupełnie obca. Dlatego swoich podopiecznych zabiera nie tylko na pielgrzymki i młodzieżowe rekolekcje ewangelizacyjne, ale też wspólnie wychodzą na lodowisko, jeżdżą na dłuższe wycieczki.

– Może się wydawać, że to, co robię, przypomina sianie na plaży, ale w końcu Bóg obiecał, że ziarna nie zabraknie. Dlatego

trzeba siać, gdzie się da, a to Bóg daje wzrost – tłumaczy kapłan i przyznaje, że jego samego bardzo silnie to miejsce dyscyplinuje, a mocna współpraca z Bożą łaską jest po prostu konieczna. Obserwując chłopaków, z którymi pracuje, dokładnie widzi, ile trudu może kosztować zdobywanie wiary i trwanie w niej. Jak trudne jest wychodzenie z nałogu narkomanii, ale też ile radości przynoszą cuda, które Bóg działa w życiu konkretnych osób. Z kolei zamknięcie serca młodego człowieka na sprawy wiary jest wezwaniem do jeszcze większego zaangażowania i modlitwy. – Jestem świadom swoich słabości, ale to miejsce jest ważne dla mnie jako księdza. Motywuje do tego, żebym wciąż się nawracał i pracował nad sobą, zmieniał swoje życie i pilnował tego, co najważniejsze, czyli relacji z Bogiem. Bez Niego nic nie mógłbym zrobić. Ani tutaj, ani nigdzie indziej.

DEFICYTY MIŁOŚCI

Rozmowy o trudnych sprawach to dla ks. Adama codzienność, a wspólnym mianownikiem wielu zranień jest deficyt miłości. – Zdecydowana większość chłopaków, wśród których pracuję, wychowała się bez rodzin, bez ojców, bez opieki mężczyzny. Po części i wychowani poza sakramentalnym małżeństwem. To, co dziś przeżywają, wiąże się z ich dzieciństwem i młodością – brakiem właściwej relacji z rodzicami, brakiem miłości rodzicielskiej i brakiem miłości małżonków między sobą – jako rodziców. Stąd tak bardzo poranione życiorysy: piwnica, ulica, a później kraty – wyjaśnia ksiądz.

Wbrew pozorom trudności w relacjach i doświadczenie braku miłości dotyczą nie tylko wąską społeczność zakładu poprawczego. Zмага się z nimi coraz więcej osób i młodych, i dorosłych. Co prawda nie zawsze doprowadza to do tak trudnych doświadczeń życiowych, ale w każdym przypadku niesie ze sobą skutki. Poszukiwanie rozwiązania problemów w samotności może jedynie pogłębić przeżywane trudności. Właśnie dlatego powstał pomysł, by także o trudnej rzeczywistości grzechu opowiedzieć za pomocą współczesnego, młodzieżowego języka. I w ten sposób sprowokować do refleksji i rozmów na ten temat.

– Dzisiaj odrzucamy grzech, zaprzeczamy jego istnienie. Częściej mówimy o jakiejś niedoskonałości albo słabości, ale nie chcemy nazwać grzechu po imieniu. I to jest podstawowy problem człowieka. Żyjemy w epoce technologii, w której pokusy przychodzą do człowieka inaczej niż kiedyś. Tak samo się

nazywają, ale inaczej się objawiają – wyjaśnia ksiądz.

KLASYCY W RYTMIE HIP-HOPU

Na płycie znajdziemy siedem utworów, każdy nawiązujący do jednego z siedmiu grzechów głównych, a także trzy dodatkowe piosenki. Charakterystycznym elementem są klasyczne motywy wkomponowane w hip-hopowe rytmy. Usłyszymy m.in. Prokofiewa, Vivaldiego, Beethovena, Rossiniego czy Brahmsa. Od strony muzycznej ks. Adam wsparł właściciela znajomego studia muzycznego. Dzięki nim udało się też znaleźć życliwie osoby, które pomogły nagrać i zmontować klipy wideo. – Z Bożą łaską wszystko się udało, choć wydawało się, że zupełnie nie mam zdolności w tym kierunku. Ze śpiewem nie miałem zbyt wiele do czynienia, a z seminaryjnego chóru wyrzucono mnie po tygodniu – śmieje się ks. Adam.

Przy tworzeniu tekstów ks. Adamowi pomaga zamiłowanie do literatury i poezji, ale pisanie nowych utworów wymaga czasu. Sam autor żartuje, że wbrew pozorom nowe „rapy” nie wypadają mu jak z rękawa. Czasem treść utworów kilkakrotnie zmienia i konsultuje z różnymi osobami. Każda piosenka ma swoją historię. Najdłużej rodziła się „Zazdrość”, która w pewnym momencie niemalże zablokowała powstanie płyty. Z kolei „Gniew” zawiera bardzo osobistą wypowiedź ks. Adama o tym, jak szukał siły, by przezwyciężyć zranienia z dzieciństwa, a gniew zastąpić przebaczeniem i pokojem.

Teksty, choć mocne w przekazie, niosą ze sobą dużo treści i przełamują przekonanie, że ludzie Kościoła nie rozumieją młodzieżowego języka, a księża „nie wiedzą, o co chodzi”.

– Czasem wkrada się myślenie, że życie duchowe toczy się tylko w kościele, który został za murami, a na ulicy jest odrębna rzeczywistość. Wcale tak nie jest. Także na ulicy obecne jest sumienie człowieka i grzech, rozgrywają się dramaty i dylematy moralne – wyjaśnia kapłan.

Niejedno serce poruszyła piosenka „Nieczystość”, która ostrzega, by nie pomylić przyjemności ze szczęściem, i przekonuje, że mężczyzna powinien być strażnikiem godności kobiety. – Dzisiaj trudno jest dotrzeć z pozytywnym przekazem do ludzi, a zwłaszcza do młodzieży. W internecie, w mediach społecznościowych takie tematy są blokowane, a zasięgi tego typu nagrań – ograniczane.

Tym bardziej się cieszę, że Pan Bóg daje taką łaskę i nagrane teksty trafiają do młodych. Ciągłe są ludzie, którzy walczą o jakość życia, o dobro, o swoją moralność i zasady, którzy starają się żyć etycznie i zadają sobie pytania o sens życia. Właśnie tym wszystkim młodym ludziom, którym nie jest obojętne, jak żyją, dedykuję tę płytę – przekonuje ksiądz raper.

BÓG SIĘ NIE SPÓŹNIA

Dużą rolę w dzisiejszej pracy ks. Adama odgrywa jego osobista historia. Jak opowiada, Bóg wołał go na różnych etapach życia, ale pierwsze myśli o kapłaństwie wywoływały bunt. Skończył studia, przeprowadził się i podjął pracę zawodową, spotykał się z dziewczyną. Pytania o powołanie wróciły, gdy związał się ze wspólnotą Wiara i Światło przy parafii NNMP w Mińsku Mazowieckim. – Spotkałem tam

wspaniałych młodych i starszych ludzi, którzy mnie przyciągnęli. To oni pokazali mi, że mówienie o Bogu i dawanie siebie drugiemu człowiekowi jest piękne i naprawdę daje satysfakcję – wspomina ks. Adam.

Do drzwi seminarium w rodzinnej diecezji białostockiej zapukał trzynastcie lat po maturze. Przekonuje, że poszedł tam „na chwilę”, właściwie po to, by upewnić się w przekonaniu, że księdzem jednak być nie powinien. – Pan Bóg nigdy nie zmusza do wyboru konkretnej drogi, ostateczną decyzję musiałem podjąć sam. Wybrałem to, co zaproponował mi Pan Bóg, i jestem szczęśliwy. Służba Bogu, relacja z Nim i bycie z ludźmi przynoszą wielką radość. Na początku miałem refleksję, że przez tyle lat szedłem w złą stronę. Jednak okazuje się, że Pan Bóg ze wszystkiego może uczynić narzędzie – moje doświadczenie na studiach, w pracy, zmaganie się z różnymi żywymi problemami procentowało w duszpasterstwie i otwierało mi wiele serc – podkreśla ksiądz.

W dzisiejszej posłudze w zakładzie poprawczym pomagają też niełatwe doświadczenia. – Różne dramaty życiowe w domu rodzinnym, gdzie był problem alkoholowy, zmusiły mnie, by skorzystać z terapii i wejść na drogę przebaczenia. Trudne doświadczenia sprawiły, że do niektórych spraw w naturalny sposób podchodzę z większą empatią niż inni, a fachowa wiedza zdobyta później na tym polu pomaga mi pomagać innym – wyjaśnia ks. Adam. – Moje powołanie jest owocem przeszłości, trudów i różnych zakrętów życiowych. Bóg ze zła wyprowadza dobro, często o tym w Kościele przypominamy, ale ja naprawdę wiem, że nie są to tylko formułki.

Płyta „7 grzechów” jest dostępna pod adresem: https://www.wyrwanizniewoli.pl/produkt/7-grzechow_ks-adam.

Blisko trzydzieści lat temu w Polsce pojawiło się słowo „falandyzacja”. Weszło już do słownika języka polskiego, a oznacza „naginanie prawa zależnie od doraźnych potrzeb”.

Najnowszym przykładem „falandyzacji” jest sprawa wyroku Trybunału Konstytucyjnego w kwestii tzw. ustawy antyaborcyjnej. Mimo wyraźnego wymogu prawnego nie został on opublikowany przez ponad trzy miesiące – do 27 stycznia br. Oznacza to, że w tym czasie nie obowiązywał. Ale okazuje się, że powodem wstrzymania publikacji

Sprawa oparła się o Trybunał Konstytucyjny. Problem polegał na tym, że w odpowiedniej ustawie znajdowało się stwierdzenie, iż to prezydent RP mianuje przewodniczącego, jednak nie było tam nic o możliwości jego odwołania. Zdaniem Lecha Falandysza, który był wówczas sekretarzem stanu w Kancelarii Prezydenta, skoro szef państwa miał prawo kogoś powołać na jakieś stanowisko – to miał też prawo do jego odwołania.

Trybunał uznał jednak, że odwołanie członków KRRiT było niezgodne z prawem. W jednym z orzeczeń stwierdził: „zdaniem Trybunału Konstytucyjnego z konstytucyjnej zasady legalności, jak również z zasady demokratycznego państwa prawa wynika jednoznaczny wniosek, że w przypadku, gdy normy prawne nie przewidują wyraźnie kompetencji organu państwowego, kompe-

opublikowane „niezwłocznie po ogłoszeniu przez Trybunał Konstytucyjny uzasadnienia”, gdyż „publikacja wyroku wraz z uzasadnieniem pozwoli na minimalizację wątpliwości obywateli dotyczących motywów oraz skutków prawnych orzeczenia, co jest szczególnie istotne w tak ważnej społecznie sprawie, w czasach stanu epidemii. Ponadto Trybunał Konstytucyjny już w ustnym uzasadnieniu wyroku zasygnalizował zasadność przeprowadzenia zmian ustawodawczych w związku z podjętym orzeczeniem. Tym bardziej zatem konieczne jest przeanalizowanie zakresu możliwych zmian”.

A uzasadnienia nie było. Według One-tu stało się tak dlatego, że kilku (z początku mówiono o trzech) sędziów trybunału przez blisko trzy miesiące opóźniało się z przesłaniem pisemnego uzasadnienia do złożonych przez siebie zdań odrębnych do

Coraz gorsze prawo?

Piotr Kościński

były nie tylko działania polityków, lecz także wewnętrzne spory pomiędzy sędziami.

Niestety, ostatnie trzydziestolecie jest pełne mniej lub bardziej znaczących przykładów „falandyzacji”. I nie widać zmian na lepsze.

SPUŚCIZNA FALANDYSZA

Określenie „falandyzacja” pojawiło się w 1993 r. Najpierw prezydent Lech Wałęsa mianował przewodniczącym Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji mecenasa Marka Markiewicza. Uczynił to bez kontrasygnaty premiera i nie czekając na powołanie pozostałych członków rady. Już wówczas pojawiły się poważne wątpliwości co do legalności prezydenckiej decyzji. Potem nowa rada powołała na stanowisko prezesa TVP Wiesława Walendziaka. Wałęsa zareagował na to bardzo negatywnie, choć sam Walendziak wcale nie był jego przeciwnikiem. Oznajmił, że stracił zaufanie do trzech niedawno powołanych przez siebie członków KRRiT.

W następnym roku doszło do kolejnego sporu na linii prezydent – rada. Oto bowiem KRRiT przyznała koncesję na nadawanie programu na całym terytorium Polski telewizji Polsat. To (z niejasnych do końca powodów) było dla prezydenta nie do przyjęcia. Tego samego dnia Lech Wałęsa odwołał przewodniczącego Markiewicza, a na jego miejsce powołał Ryszarda Bendera. Odwołał też wiceprzewodniczącego rady Macieja Howieckiego.

tencji tej nie wolno domniemywać i w oparciu o inną rodzajowo kompetencję przypisywać ustawodawcy zamiaru, którego nie wyraził”. Ale Lech Falandysz stwierdził, iż prawo nie działa wstecz, więc ten wyrok nie może zostać wykonany. W artykule w „Gazecie Wyborczej” Ewa Milewicz nazwała to „falandyzacją prawa”.

Sam Falandysz bronił się: „Falandyzację prawa zarzucali mi politycy, czyli ludzie, którzy nie znają prawa. Natomiast prawnicy nie mieli o to do mnie szczególnych pretencji. Wiedzieli bowiem, że są to dopuszczalne sposoby wykładni prawa. Nigdy nie naruszyłem kanonów wykładni. Była to może dość specyficzna wykładnia prawa, rozbijająca pozornie słuszne zasady, za którymi stali politycy i partie, nie łamała ona jednak kanonów logiki i nie naruszała wspólnego dobra”.

CZY PUBLIKOWAĆ?

Teraz przykładem „falandyzacji” stała się sprawa orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawie tzw. ustawy antyaborcyjnej z 1993 r. Nie wchodząc w meritum tego bardzo skomplikowanego problemu, trzeba powiedzieć, że wyrok zapadł 22 października 2020 r. i powinien być opublikowany „niezwłocznie”. Tymczasem, powołując się na ważne przyczyny społeczne, rząd go nie opublikował aż do 27 stycznia 2021 r.

W oficjalnym oświadczeniu rządu z grudnia 2020 r. stwierdzono, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego powinno zostać

uzasadnienia wyroku. A pisemne uzasadnienie podobno było gotowe już od 3 grudnia 2020 r. Wśród tych sędziów był podobno Jarosław Wyrembak, wybrany do TK w styczniu 2018 r. Wiadomo, że od pewnego czasu ostro krytykuje prezes trybunału Julię Przyłębską. Ogółem zdania odrębne zgłosiło pięciu sędziów, w tym trzech wybranych przez Sejm po 2015 r. Faktycznie, jak wynika z oświadczeń zamieszczonych na stronie TK, pierwsze uzasadnienie zdania odrębnego zostało złożone już 3 grudnia 2020 r. Ostatnie zaś dopiero 27 stycznia br. i tego samego dnia opublikowano wyrok TK.

W mediach krążą informacje o wewnętrznym konflikcie w TK. Taki konflikt był zapewne nieunikniony, bo po części wynika z ostrego sporu wokół trybunału. W październiku 2015 r. Sejm VII kadencji wybrał pięciu sędziów, w tym dwóch przedwcześnie, bo powinien ich wyłonić następny Sejm. Ten zaś postanowił wybrać na nowo całą piątkę. Opozycja uznała, że trzech z nich są wybrani niewłaściwie.

Oczywiście, nie są to pierwsze zawirowania wokół trybunału. Przez kolejne dziesięciolecia od powstania TK w 1982 r. jego orzeczenia wiele razy nie były wykonywane – w takim sensie, że Sejm powinien przyjąć jakąś ustawę w miejsce uznanej za niekonstytucyjną, ale tego nie robił. Sam trybunał też podejmował kontrowersyjne orzeczenia. Wyroki TK bardzo różnie interpretowane są przez sądy. Niektóre uznają, że jeśli trybunał orzekł niekonstytucyjność jakiegoś

Problemy z prawem wynikają po części z obecnej Konstytucji RP, pochodzącej z 1997 r. i będącej kompromisem pomiędzy bardzo różnymi opcjami.

foto: pixabay

przepisu, to go w ogóle nie ma. Inne natomiast dalej respektują ten niekonstytucyjny przepis.

KŁOPOTY Z KONSTYTUCJĄ

Problemy z prawem wynikają po części z obecnej Konstytucji RP, pochodzącej z 1997 r. i będącej kompromisem pomiędzy bardzo różnymi opcjami. Krytykowana jest przez różne środowiska. Prawicowy think tank Klub Jagielloński oznajmił kilka lat temu, że „czas wziąć na sztandar Konstytucję RP i zgodnie z jej literą i duchem obalić dzisiejszą republikę: antykonstytucyjne państwo, w którym nawet najwyższe prawo nie było nigdy traktowane poważnie!”. Z kolei dodatek do „Gazety Wyborczej” „Ale Historia” ubolewał niedawno, że „konstytucja RP uchwalona przez lewicę i centrum w dużej mierze utrwaliła konserwatywny model społeczeństwa”.

Jeszcze w 2009 r. na stronie Rzecznika Praw Obywatelskich (wówczas RPO był dr Janusz Kochanowski) zamieszczono artykuł dotyczący proponowanych zmian w ustawie zasadniczej, w którym stwierdzono, że widoczna jest „narastająca niechęć społeczeństwa do obecnego obrazu państwa i sprawowania w nim władzy, argumentów dostarczających również kolejne konflikty, a wręcz permanentny stan napięcia między różnymi ośrodkami władzy. Wydaje się bowiem, że ukształtowany pod naporem tych wielu czynników konstytucyjny reżim, którego ramy wyznaczają przepisy Konstytucji z 1997 roku, jest owocem pewnej bezreflek-

syjności i oportunistu oraz braku jednolitej i transparentnej wizji państwa”.

Dwa lata temu prof. Michał Wojciechowski pisał w „Rzeczpospolitej”, że „konstytucja jako całość była wynikiem kompromisu i łączy postanowienia niezupełnie pasujące do siebie, jeśli nie sprzeczne. Nic dziwnego, że państwo oparte na takiej konstytucji nie funkcjonuje najlepiej, w dużym stopniu generuje ona taki rząd i taką opozycję, jaką mamy”. Przykład: faktyczny brak trójpodziału władzy, bo „przepisy o władzy ustawodawczej i wykonawczej skonstruowane są tak, że obie należą do zwycięzcy w wyborach. Kto ma większość, i uchwala ustawy, i formuje rząd. Nie ma nawet symbolicznego rozdziału między nimi, gdyż posłowie mogą być zarazem ministrami”. Kolejnym przykładem, zdaniem Wojciechowskiego, są sądy: „trybunały mają kontrolować ustawodawcę, co bywa użyteczne, ale grozi rozwieleniem się sądownictwa, które w pewien sposób otrzymuje prawo weta wobec decyzji zwycięzcy wyborów. Władza sądownicza przejmuje istotną część władzy ustawodawczej i ogranicza demokrację”.

Dobrym przykładem problemów konstytucyjnych jest sprawa ustawy z 2018 r., która obniżyła wiek emerytalny sędziów Sądu Najwyższego i nakazała przenoszenie w stan spoczynku wszystkich, którzy ten wiek przekroczyli, a więc m.in. I prezes Sądu Najwyższego Małgorzaty Gersdorf. Art. 180 konstytucji w punkcie 4 stwierdza, że „ustawa określa granicę wieku, po osiągnięciu której sędzio-

wie przechodzą w stan spoczynku” – czyli nowa ustawa nie była niekonstytucyjna. Ale punkt 1 stwierdza, że „sędziowie są nieusuwalni”, art. 183 zaś w punkcie 2 wskazuje, że kadencja I prezesa SN trwa sześć lat – a więc ustawa była z nimi sprzeczna. Po burzliwej debacie w 2019 r. Sejm uchwalił kolejną ustawę, w której kadencję Małgorzaty Gersdorf uznał za nieprzerwaną – ostatecznie I prezes odeszła na emeryturę w 2020 r.

NAJWAŻNIEJSZA JEST PRAKTYKA

Oczywiście, nie oznacza to nawoływania do zmiany ustawy zasadniczej. Do tego bowiem potrzebna jest zgoda ponad podziałami politycznymi, bo wymagana większość w Sejmie wynosi dwie trzecie. O taką zgodę jest bardzo trudno, lepiej więc nie podważać konstytucji, której zmienić nie ma jak – a raczej próbować unikać sporów konstytucyjnych.

W istocie więc dbanie o jakość prawa należy z jednej strony do polityków, a z drugiej do sędziów. Od tego, jak zachowają się jedni i drudzy, zależy przyszłość „falandzacji” – czy dokonania byłego sekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP odejdą do przeszłości, czy też będą wzorem i dziś. Dyskusja wokół publikacji wyroku TK w sprawie ustawy o ochronie życia i warunkach dopuszczalności aborcji ukazuje dobitnie, że niełatwo się zorientować, kto właściwie chce bronić konstytucji, a kto chciałby jej obchodzenia czy łamania. A to nie jest dobra wróżba na przyszłość.

Słowa, które św. Józef usłyszał od anioła, mają znaczenie głębsze niż to, które zwykle w nich odkrywamy.

ks. Jacek Stefański

Żydzi co prawda żyli pod obcą okupacją, ale od człowieka z rodu Dawida oczekiwano, aby się czegoś więcej aniżeli od innych Izraelitów podległych Rzymianom. Były to czasy, kiedy Żydzi żyli przekonaniem, że Dawidowy Mesjasz może się pojawić w każdej chwili. To przekonanie miało swoje źródło w Księdze Daniela, gdzie mowa o około pięciuset latach, które miały minąć od czasu wzniesienia drugiej świątyni jerozolimskiej (koniec szóstego wieku przed Chrystusem) do chwili ukazania się Mesjasza (por. Dn 9, 24). Tyle właśnie lat minęło do czasu, kiedy żył św. Józef, potomek Dawida. Dlatego też usłyszawszy słowa „Józefie, synu Dawida” w atmosferze narodowego oczekiwania na Dawidowego Mesjasza, Józef potrafił dostrzec, że od Dawidowego potomka każdy Żyd spodziewałby się postawy odpowiedzialności za naród.

Pod tym względem możemy zrozumieć, jak słowa anioła – „Józefie, synu Dawida” – zakładają dojrzałość duchową i moralną, której dzisiaj często brakuje. Mało tego. Powyższe słowa posłańca Bożego wskazują też na związek między przywiązaniem do dziedzictwa i tradycji przodków a większą odwagą w obronie tego, co święte. Inaczej mówiąc, gdy anioł nazywa św. Józefa „synem Dawida” i łączy to określenie z wyrażeniem „nie bój się”, przypomina mu jednocześnie, że więź z dziedzictwem ojców i korzystanie z niego nie tylko wzmacnia człowieka duchowo, lecz także wzbudza w nim odwagę.

Ten fakt powinien nam być bliski ze względu na obecną sytuację w naszej ojczyźnie. Czy nie jest ciekawe, że ludzie, którzy okazują się najodważniejsi w obronie katolickich wartości i świątyń narażonych na profanację,

Orędzie dla św. Józefa

Anioł Boży objawia się św. Józefowi po to, aby pozostał ze swoją Niepokalaną Małżonką. W tym celu niebiański posłaniec podaje następujący argument: „Józefie, Synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twej Małżonki; albowiem z Ducha Świętego jest to, co się w niej poczęło” (Mt 1, 20). Trudno zrozumieć, w jaki sposób te słowa mogą być dla Józefa pomocnym argumentem, aby wziąć swą Małżonkę do siebie (byli małżeństwem, ale zgodnie z praktyką żydowską przez kilka miesięcy jeszcze razem nie zamieszkali). Mogłoby nam się wydawać, że orędzie anioła powinno wprawić Józefa w jeszcze większe zakłopotanie. A jednak dla niego – poza faktem, że pragnął być posłuszny Bogu we wszystkim – to, co usłyszał, było przekonujące i umocniło go. W jaki sposób?

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA NARÓD

Przyjrzyjmy się bliżej słowom anioła. Jego orędzie zaczyna się od stwierdzenia: „Józefie, synu Dawida”. Normalnie nikt by się nie zwrócił do Józefa w ten sposób, chyba że ktoś chciałby podkreślić jego pochodzenie. Ale to mało prawdopodobne, bo raczej możemy przypuszczać, że nikt w Nazarecie o jego królewskim pochodzeniu nie wiedział (por. Mt 13, 55; J 1, 46). W związku z tym, gdy słowa „synu Dawida” wybrzmiewają z ust niebiańskiego posłańca, Józef w tym momencie ma przywołać nie tylko swoją królewską godność, ale również wynikającą z niej odpowiedzialność za naród.

To wszystko skłania nas do zastanowienia się, jak wygląda u dzisiejszego młodego człowieka poczucie odpowiedzialności za swoją ojczyznę. Odpowiedzialność wymaga wykluczenia stawiania egoistycznych korzyści osobistych nad dobro wspólnoty. Ale czy każdy rozumie, że ojczyzna to nie tylko ziemia, na której się urodziliśmy, lecz również całe jej narodowe dziedzictwo duchowe, historyczne i kulturowe? Poza tym poczucie odpowiedzialności za ojczyznę wymaga nie tylko miłości, ale również postawy wdzięczności względem przodków, bohaterów narodowych i innych osób składających ofiarę ze swego życia. Dzięki nim wolny naród może się rozwijać duchowo, moralnie i materialnie. Jednak do odpowiedzialności ojczystej potrzeba odpowiedniego wychowania. Niestety, gdy porównujemy postawę i rolę patriotycznych międzywojennych polskich wychowawców z postawą wielu ówczesnych nauczycieli w szkołach i profesorów na uczelniach wyższych, to dostrzegamy, że dzisiaj brakuje inspirującego wychowania w duchu „Bóg, honor, ojczyzna”. Zamiast tego młody człowiek – i nie tylko – jest faszzerowany ideologiami ateistycznymi w genderowym opakowaniu, w duchu buntu przeciwko Bogu i wszystkiemu, co święte.

Wyrażenie „syn Dawida” jest nie tylko potwierdzeniem pochodzenia św. Józefa, ale także zachętą do odpowiedzialności za naród oczekujący Dawidowego Mesjasza.

są osobami związanymi z tradycją? Wśród nich – jak się okazuje – jest wiele osób zaangażowanych w Nową Ewangelizację, ale nie w wydaniu protestanckim, lecz w powrocie

do klasycznej formy liturgii rzymskiej. To samo zauważamy wśród obecnych najbardziej oddanych i odważnych obrońców świętości życia od poczęcia do naturalnej śmierci w Polsce i w innych krajach. Zazwyczaj są to ludzie związani z tradycją – duchową i liturgiczną.

Doświadczenie pokazuje, że im bardziej ktoś jest ortodoksyjny i tradycyjny w swoich katolickich poglądach i w sposobie oddawania czci Bogu w Jego Kościele, tym większa jest jego odwaga w wyznawaniu wiary i jej obronie w czasie prześladowań. W przeciwnym razie, im bardziej ktoś jest liberalny w swoich poglądach i w sposobie oddawania czci Bogu, tym bardziej daje się poznać jako tchórz i często się chowa, znikając z pola walki. Gdy trzeba walczyć o rzeczy święte, doznać ucisku i strapienia w obronie prawa Bożego i naturalnego, osoby liberalne przeważnie uciekają się do kompromisów i przestają walczyć. Poza tym, aby zrzucić z siebie presję krzykliwych mediów, sami szybko zaczynają prześladować tych, którzy są odważniejsi od nich.

Widzimy zatem, że wyrażenie „syn Dawida” jest nie tylko potwierdzeniem pochodze-

Mozaika nad drzwiami
w wirydarzu przy bazylice
Narodzenia Pańskiego
w Betlejem

foto: xbr

nia Małzonka Najświętszej Dziewicy. Jest to też zachęta do odpowiedzialności za naród oczekujący Dawidowego Mesjasza i do odwagi w podjęciu nowych obowiązków.

NIE BÓJ SIĘ

W Piśmie Świętym słowa „nie bój się”, wypowiedziane przez Boga do ludzi, pojawiają się często. W tradycji żydowskiej odwaga płynąca z tych słów kojarzyła się z postacią Dawida pokonującego Goliata. Tym bardziej Józef, jako spadkobierca tej tradycji, nie mógł nie przywołać sobie tego skojarzenia, gdy usłyszał słowa „synu Dawida, nie bój się”. Poza tym słowami „nie bój się” posługuje się też Najświętsza Maryja Panna na początku niektórych objawień, jak w La Salette i Guadalupe. Pierwszy widok Matki Bożej jest niewątpliwie powodem niepokoju dla wizjonerów, ale gdy tylko wypowiada słowa „nie bój się”, osobom, do których mówi, od razu zostaje przywrócona odwaga, a nawet zaufanie. Ewidentnie, gdy te słowa są wypowiedziane przez osobę z Nieba, mają moc podobną do tej, którą posługiwał się Chrystus i do której nawiązano w słowach: „Co to jest? Nowa jakaś nauka z mocą” (Mk 1, 27).

Nam Pan Jezus, Matka Najświętsza, liczni święci i nasz anioł stróż również mówią: „nie bój się”. Czynią to za każdym razem, gdy bierzemy różaniec do ręki, gdy przyjmujemy Komunię Świętą, adorujemy Chrystusa w Najświętszym Sakramencie, gdy czytamy żywoty świętych i staramy się naśladować ich cnoty. Podobnie jak św. Józef jesteśmy

wezвани, aby stać się ludźmi, którym dzień w dzień Bóg otwiera uszy i umysł, abyśmy lepiej wchłonęli łaskę Bożą i promieniowali nią z odpowiedzialnością i odwagą.

WZIĄĆ MAŁŻONKĘ DO SIEBIE

Jak już wiemy, zachęta anioła, aby Józef wziął swą Małżonkę do siebie, odnosi się do drugiego etapu zawarcia żydowskiego małżeństwa, kiedy żona zamieszkuje w domu męża. Dla polskiego czytelnika Pisma Świętego na tym zazwyczaj kończy się interpretacja słów „wziąć małżonkę do siebie”. Jednak w języku hebrajskim z tego samego wyrażenia moglibyśmy wydobyć dodatkowy, głębszy sens. Mianowicie słowa „wziąć małżonkę do siebie” w ojczystym języku św. Józefa mogą oznaczać „poślubić swoją małżonkę”. Brzmi to – rzecz jasna – dziwnie, bo jakże można poślubić kogoś sobie poślubionego? Jednak tu dokonujemy odkrycia: chodzi o *dotkliwe* zaślubiny polegające na zawierzeniu Józefa swojej Małżonce! Inaczej mówiąc, mamy tu coś podobnego do sytuacji św. Jana Apostoła, który zostaje zawierzony Matce Bożej przez ukrzyżowanego Chrystusa. Po słowach „oto Matka twoja” ów umiłowany uczeń Chrystusa zapisał w swojej Ewangelii, że „od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie” (J 19, 27).

Komentując te słowa, św. Jan Paweł II napisał, że wzięcie Najświętszej Dziewicy do siebie jest nie tylko zewnętrznym wprowadzeniem Jej do swojego domu. Jest to przede wszystkim wyraz duchowego zawierzenia, czyli wprowadzenia Matki Bożej

w to wszystko, co stanowi życie wewnętrzne człowieka, który się jej zawiera. Tak więc zawierzenie Józefa dokonujące się przez „przyjęcie” Niepokalanej Małżonki do siebie – jakby przez „drugie zaślubiny” – staje się zapowiedzią każdego kolejnego zawierzenia osób zawierzających się Jej, aby do Niej jeszcze bardziej należeć.

PRZEKONANIE DO ZAWIERZENIA

Św. Jan Paweł II rozpowszechniał ideę konieczności zawierzenia się Matce Bożej przy zakończeniu prawie każdego papieskiego orędzia. Zaznaczył to też za przyczyną obrazu Matki Bożej, który kazał wywiesić pod krzyżem w swojej watykańskiej kaplicy. Marzyłoby się, aby wszędzie, gdzie widnieje krzyż na ścianie naszego domu i urzędu, widniał też obraz Matki Bożej.

A zatem tam, gdzie mieszkamy, w każdej sali katechetycznej, szpitalnej i sądowej, w każdym refektarzu zakonnym i seminarijnym – przy krzyżu powinno się też znajdować oblicze naszej Niepokalanej Matki. Chodzi o przypomnienie nam o konieczności zawierzenia się Jej. Tego uczy nas i o tym przypomina nam św. Józef, gdy będąc już mężem Niepokalanej Dziewicy, „poślubia” ją ponownie. W ten sposób nie tylko z nią zamieszkuje, ale sprawia, że Ona zamieszkuje w jego życiu, wkracza w każdy zakątek jego myśli, planów i zajęć, czyniąc go bardziej odpowiedzialnym i odważnym.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej,
doktorem biblistą,
urodził się i wychował w Izraelu

fol. archiwum

WSŁUCHAĆ SIĘ W INNYCH

Ewangelizacja bezbożnej Galilei trwa. Co robi Jezus w dzisiejszej ewangelii? Trudno za Nim nadążyć, wciąż w ruchu. Przed chwilą opuścił synagogę, by udać się wraz z uczniami do ich domu i przywrócić zdrowie teściowej Szymona. Nie posiadam mocy przywracania zdrowia... – pomyślałem kilka dni temu, gdy w rozmowie z moim dobrym kolegą z piaskownicy usłyszałem o jego chorej na glejaka żonie. Oczy wypełniły się łzami, a serce pytaniami. Pojawiło się poczucie bezradności i pytanie: jak Bóg chce się mną posłużyć w podobnych sytuacjach?

Odpowiedź przyszła dość szybko, nie do końca mi się podobła, ale daje pokój. Nie jestem Bogiem, nie mam mocy sprawczej, w większości przypadków nie będzie tak jak chcę, ale mogę uczyć się być przy konkretnym człowieku w tym, co przeżywa. Towarzyszyć, rozmawiać, trzymać za rękę, zrobić herbatę, pomodlić się, udzielić sakramentów i zgodzić się z tym, że Bóg wie, co jest najlepsze.

Chcę uczyć się od Jezusa słuchania, bo uzdrowił kobietę, po tym jak posłuchał, co mają do powiedzenia uczniowie: „powieź Mu o niej”. Ja sam w wielu sytuacjach, gdy mogłem powiedzieć o sobie, porozmawiać i podzielić się tym, co przeżywam, doświadczyłem uzdrowienia przez sam fakt, że byłem wysłuchany. Do dziś w pamięci mam słowa mojego wychowawcy, organisty z rodzinnej parafii, dyrygenta chóru, w którym śpiewałem: „po to Pan Bóg dał nam dwoje uszu i jedno usta, byśmy dwa razy więcej słuchali i dwa razy mniej mówili”. To też jakaś strategia bycia z ludźmi, duchowej służby zdrowia – wysłuchanie tego, co inny ma do powiedzenia. Czy potrafię? Czy chcę się tego uczyć? Warto się nad tym zatrzymać.

ks. Michał Dziedzic

Autor jest dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej, diecezjalnym duszpasterzem młodzieży i asystentem diecezjalnym KSM

V NIEDZIELA ZWYKŁA

7 lutego 2021

Czytanie z Księgi Hioba

7, 1-4. 6-7

Hiob przemówił w następujący sposób: „Czyż nie do bojowania podobny byt człowieka? Dni jego czyż nie są dniami najemnika? Jak sługa wzdycha on do cienia, i jak najemnik czeka na zapłatę. Tak moim działem miesiące nicości i wyznaczono mi noce udręki. Położę się, mówiąc do siebie: Kiedyż zaświta i wstanę? Przedłuża się wieczór, a niepokój mnie syci do świtu. Dni moje lecą jak tkackie czółenka i kończą się, bo braknie nici. Wspomnij, że dni me jak powiew. Ponownie oko me szczęścia nie zazna”.

Psalm responsoryjny

147A, 1b-6

Refren: Panie, Ty leczysz złamanych na duchu.

Chwalcie Pana, bo dobrze jest śpiewać psalmy Bogu, słodko jest Go wystawiać.

Pan buduje Jerozolimę, gromadzi rozproszonych z Izraela.

On leczy złamanych na duchu i przewiązuje ich rany.
On liczy wszystkie gwiazdy i każdej imię nadaje.

Nasz Pan jest wielki i potężny, a Jego mądrość niewypowiedziana.
Pan dźwiga pokornych, karki grzeszników zgina do ziemi.

Czytanie z Pierwszego Listu św. Pawła Apostoła do Koryntian

9, 16-19. 22-23

Bracia: Nie jest dla mnie powodem do chluby to, że głoszę Ewangelię. Świadom jestem ciężącego na mnie obowiązku. Bieda mi, gdybym nie głosił Ewangelii!

Gdybym to czynił z własnej woli, miałbym zapłatę, lecz jeśli działam nie z własnej woli, to tylko spełniam obowiązki szafarza. Jakąż przeto mam zapłatę? Otóż tę właśnie, że głosząc Ewangelię bez żadnej zapłaty, nie korzystam z praw, jakie mi daje Ewangelia. Tak więc nie zależąc od nikogo, stałem się niewolnikiem wszystkich, aby tym liczniejsi byli ci, których pozyskam. Dla słabych stałem się jak słaby, aby pozyskać słabych. Stałem się wszystkim dla wszystkich, żeby uratować choć niektórych. Wszystko zaś czynię dla Ewangelii, by mieć w niej swój udział.

Aklamacja przed Ewangelią:

Alleluja, alleluja, alleluja.

Jezus wziął na siebie nasze słabości i nosił nasze choroby.

Słowa Ewangelii według św. Marka

1, 29-39

Po wyjściu z synagogi Jezus przyszedł z Jakubem i Janem do domu Szymona i Andrzeja. Teściowa zaś Szymona leżała w gorączce. Zaraz powiedzieli Mu o niej. On podszedł i podniósł ją, ująwszy za rękę, a opuściła ją gorączka. I usługiwała im. Z nastaniem wieczora, gdy słońce zaszło, przynosili do Niego wszystkich chorych i opętanych; i całe miasto było zebrane u drzwi. Uzdrawił wielu dotkniętych rozmaitymi chorobami i wiele złych duchów wyrzucił, lecz nie pozwalał złym duchom mówić, ponieważ Go znaly.

Nad ranem, gdy jeszcze było ciemno, wstał, wyszedł i udał się na miejsce pustynne, i tam się modlił. Pośpieszył za Nim Szymon z towarzyszami, a gdy Go znaleźli, powiedzieli Mu: „Wszyscy Cię szukają”. Lecz On rzekł do nich: „Pójdźmy gdzie indziej, do sąsiednich miejscowości, abym i tam mógł nauczać, bo po to wyszedłem”. I chodził po całej Galilei, nauczając w ich synagogach i wyrzucając złe duchy.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 8 lutego

Dzień powszedni albo wspomnienie dowolne św. Hieronima Emilianiego albo św. Józefiny Bakhity, dziewicy
Czytania mszalne: Rdz 1, 1-19; Ps 104, 1-2a. 5-6. 10. 12. 24. 35c; Mk 6, 53-56

Wtorek, 9 lutego

Czytania mszalne: Rdz 1, 20 – 2, 4a; Ps 8, 4-9; Mk 7, 1-13

Środa, 10 lutego

Wspomnienie św. Scholastyki, dziewicy
Czytania mszalne: Rdz 2, 4b-9. 15-17; Ps 104, 1-2a. 27-30; Mk 7, 14-23

Czwartek, 11 lutego

Wspomnienie Najświętszej Maryi Panny z Lourdes
Czytania mszalne: Rdz 2, 18-25; Ps 128, 1b-5; Mk 7, 24-30

Piątek, 12 lutego

Czytania mszalne: Rdz 3, 1-8; Ps 32, 1b-2. 5-7; Mk 7, 31-37

Sobota, 13 lutego

Czytania mszalne: Rdz 3, 9-24; Ps 90, 2. 4-6. 12-13; Mk 8, 1-10

Źródło: PAP/EPA/Vatican Media Handout

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

ŻYWE SŁOWO BOGA

Drodzy bracia i siostry, zwróćmy dzisiaj uwagę na modlitwę, którą możemy podjąć, wychodząc od tekstów Pisma Świętego. Może słyszałem jakiś biblijny fragment już wiele razy, a nagle, pewnego dnia, przemawia on do mnie inaczej i rozjaśnia przeżywaną przeze mnie sytuację. To od naszej modlitwy, od otwartego serca, z jakim podchodzimy do Pisma Świętego, zależy, czy stanie się ono w nas żywym Słowem Boga.

Tradycja chrześcijańska, bardzo bogata w doświadczenia na temat modlitwy z Pismem Świętym, przypomina nam o metodzie Lectio divina, która zrodziła się w środowisku monastycznym, a obecnie jest praktykowana również w parafiach i wielu innych wspólnotach. Polega na tym, by czytając uważnie fragment biblijny, zrozumieć go i rozważyć, co on oznacza, zapytać, co on do mnie mówi. Lectio divina ma nas prowadzić do kontemplacji, do takiego spotkania z Bogiem, podczas którego słowa i myśli ustępują miejsca miłości, kiedy wystarcza milczenie i zatopienie się w Bogu. Tekst biblijny staje się wówczas zwierciadłem, ikoną Boga i wezwaniem do modlitwy. Słowo Boże jest w nas żywe, inspiruje w nas dobre intencje, daje nam siłę i obdarza pokojem. Nawet w trudnych sytuacjach, w chwilach kryzysu, rodzi ono w sercu ufność i moc ducha, chroni nas przed atakami Złego. Niech teksty Pisma Świętego, które są niewyczerpalnym skarbem Bożej Mądrości, staną się także dla nas źródłem modlitwy, fundamentem budowania naszej relacji z Bogiem.

Podczas audyencji generalnej 27 stycznia

DZIEŃ DZIADKÓW I OSÓB STARSZYCH

Pojutrze, 2 lutego, będziemy obchodzili święto Ofiarowania Pańskiego w świątyni, kiedy to Symeon i Anna, oboje w podeszłym wieku, oświeceni Duchem Świętym, rozpoznali w Jezusie Mesjasza. Także dzisiaj Duch Święty wzbudza w osobach starszych myśli i słowa mądrości: ich głos jest cenny, ponieważ wyśpiewuje chwałę Bogu i strzeże korzeni narodów. Przypominają nam, że starość jest darem i że dziadkowie są łącznikami między różnymi pokoleniami, przekazując młodym doświadczenie życia i wiary.

Często zapomina się o dziadkach, pamiętajmy o tym bogactwie strzeżenia korzeni i przekazywania. Z tego powodu postanowiłem ustanowić Światowy Dzień Dziadków i Osób Starszych, który będzie obchodzony w całym Kościele co roku w czwartą niedzielę lipca, w pobliżu wspomnienia świętych Joachima i Anny, „dziadków” Jezusa. To ważne, aby dziadkowie spotykali wnuków, a wnuki spotykały się z dziadkami, bo jak mówi prorok Joel: „synowie wasi i córki wasze prorokować będą, starcy wasi będą śnili”, dziadkowie, stając przed wnukami, będą marzyli, a młodzi, czerpiąc siłę od dziadków, będą szli naprzód, będą prorokować.

Po modlitwie „Anioł Pański” 31 stycznia

„Nauka bez sumienia jest tylko ruiną człowieka” – mawiał prof. Jérôme Lejeune, światowej sławy lekarz, odkrywca mutacji genetycznej odpowiedzialnej za zespół Downa, żarliwy obrońca życia i kandydat na ołtarze. Papież Franciszek właśnie zatwierdził dekret o jego heroiczności cnót.

fot. Wikipedia

Świadek na dziś Sylvia Uryga

Był bardzo młodym naukowcem, gdy pracując w laboratorium profesora Raymonda Turpina, dokonał przełomowego odkrycia w dziedzinie genetyki. W 1958 r. odkrył trisomię 21. chromosomu, która jest przyczyną występowania zespołu Downa. Wierzył, że poznanie etiologii choroby pozwoli na jej skuteczne leczenie. Tymczasem jego odkrycie zaczęło być wykorzystywane w zupełnie odwrotnym celu, gdyż dokonywana już w łonie matki diagnoza stawała się coraz częstszą przyczyną aborcji. W tej sytuacji prof. Lejeune podjął podwójną walkę o życie swoich pacjentów – w szpitalu, gdzie na co dzień pomagał tysiącom dzieci dotkniętych trisomią 21, oraz w debacie publicznej, w której bronił nienarodzonych. Niezrażony ostracyzmem, jaki dotknął go w środowisku medycznym, w refleksji nad statusem ludzkiego embrionu zawsze stawał po stronie życia.

STRACONY NOBEL

Jérôme Lejeune urodził się 13 czerwca 1926 r. w Montrouge na przedmieściach Paryża. Karierę zawodową rozpoczął jako pediatra. Następnie podjął prace badawcze w dziedzinie genetyki. Odkrycie trisomii 21 było jego pierwszym, ale nie jedynym osiągnięciem badawczym.

Kierując katedrą genetyki na Wydziale Medycznym w Paryżu, wraz ze swoimi współpracownikami torował drogę dla rozwoju cytogenetyki. Opisał m.in. nieprawidłowości chromosomowe odpowiedzialne za występowanie zespołu cri du chat czy prowadził pionierskie prace na temat podłoża genetycznego schorzeń nowotworowych.

Jednocześnie praktykował w jednym z największych dziecięcych szpitali na świecie – paryskim Hôpital Necker des Enfants Malades. Był lekarzem z powołania. „Nienawidzić choroby, kochać pacjenta: oto praktyka medycyny” – mawiał. I tak działał. Konsultował niezliczone przypadki. Znał po imieniu tysiące swoich pacjentów.

Prof. Lejeune otrzymał wiele nagród, m.in. William Allan Memorial Award – najważniejsze wyróżnienie przyznawane w dziedzinie genetyki. Jednoznaczny sprzeciw wobec wykorzystywania jego odkrycia do aborcji dzieci z trisomią 21, jaki wtedy wyraził, wiele go kosztował. W liście do żony napisał: „Dziś po południu straciłem mojego Nobla z medycyny”.

BYLI SOBIE PISANI

Z przyszłą żoną Birthe Bringsted spotkali się w paryskiej bibliotece Sainte-Geneviève. To była miłość od pierwszego wejrzenia. Jérôme uczęszczał do uczącej się wtedy francuskiego Dunce swojego pióra. Przez 42 lata małżeństwa tym samym piórem napisał do niej setki listów.

Ślub wzięli 1 maja 1952 r. w Odense, rodzinnym mieście Hansa Christiana Andersena. Pochodząca z protestanckiej rodziny Birthe, pociągnięta wiarą męża, przeszła na katolicyzm. Doczekali się pięciorga dzieci. W ich pamięci zapisał się jako kochający ojciec, który dbał o spędzanie czasu razem, rodzinne posiłki czy wspólną modlitwę.

PRZYJACIEL JANA PAWŁA II

Prof. Lejeune był bardzo ceniony przez papieża Jana Pawła II. Lekarz wraz z żoną gościł na obiedzie u papieża 13 maja 1981 r., kilka godzin przed zamachem na placu Świętego Piotra. Poznali się jednak wcześniej. W 1975 r. francuski genetyk został przedstawiony kard. Wojtyłce przez dr Wandę Półtawską.

Lejeune, który z nominacji Pawła VI był członkiem Papieskiej Akademii Nauk, marzył o instytucji wspierającej lekarzy stających w obronie nienarodzonych. Dlatego został inicjatorem i współtwórcą, a także pierwszym przewodniczącym Papieskiej

Akademii Życia, powołanej przez Jana Pawła II 11 lutego 1994 r.

Niestety, naukowiec był już wtedy nieuleczalnie chory na raka płuc. Zmarł 3 kwietnia 1994 r., w poranek wielkanocny. „Jeżeli Ojciec Niebieski wezwał go z tej ziemi w dzień Zmartwychwstania, trudno nie dostrzec znaku w tym wydarzeniu. (...) Taka śmierć daje jeszcze większe świadectwo życia, do którego człowiek został powołany w Jezusie Chrystusie” – napisał Jan Paweł II w przesłaniu na pogrzeb profesora. Podczas ceremonii katedra Notre Dame była wypełniona po brzegi.

Ojciec Święty modlił się przy grobie Lejeune’a 22 sierpnia 1997 r., podczas pobytu we Francji z okazji Świątów Dni Młodzieży. Choć papieska wizyta na cmentarzu w Chalô-Saint-Mars miała charakter prywatny, została oprotestowana przez środowiska lewicowe, dla których wybitny naukowiec i wierny katolik był bardzo niewygodną postacią.

PATRON OBROŃCÓW ŻYCIA

Po śmierci profesora jego żona i współpracownicy założyli w 1995 r. Fundację Jérôme’a Lejeune’a, która jest największą w Europie instytucją finansującą badania nad chorobami genetycznymi, oraz instytut zajmujący się terapią osób ze schorzeniami o takim podłożu.

Z inicjatywy Stowarzyszenia Przyjaciół Jérôme’a Lejeune’a 28 czerwca 2007 r. rozpoczął się proces beatyfikacyjny wybitnego genetyka. Etap diecezjalny, w czasie którego zebrano dziesiątki tysięcy stron świadectw o życiu profesora, zakończył się 11 kwietnia 2012 r. Papież Franciszek 21 stycznia tego roku podpisał dekret o heroiczności cnót Jérôme’a Lejeune’a. Teraz czekamy na cud za przyczyną tego, który tak wytrwale przypominał światu, że każde życie jest cudem.

Restrykcje w Irlandii

Lockdown w Irlandii, który miał trwać co najmniej do końca stycznia, zostaje przedłużony do 5 marca – ogłosił rząd tego kraju. Jednocześnie wprowadzono obowiązkową kwarantannę w hotelach dla niektórych przyjeżdżających z zagranicy.

„Nie możemy dać wirusowi ani jego wariantom żadnej przestrzeni. Droga, na której się znajdujemy, jest trudna. Długość czasu, przez jaki musieliśmy żyć z ograniczeniami, czyni ją jeszcze trudniejszą, ale jest to droga, którą musimy przebyć razem” – powiedział premier Micheal Martin. Dodał, że przesłanie na najbliższe sześć tygodni jest bardzo proste: należy pozostać w domach, nie podróżować i nie oddalać się na odległość większą niż

5 km od domu, chyba że jest to absolutnie konieczne.

Restrykcje, które weszły w życie 31 grudnia, obejmują nakaz pozostawania w domach z wyjątkiem wyjść do pracy, do szkoły czy z innych wyszczególnionych powodów, w tym ćwiczeń fizycznych nie dalej niż w odległości 5 km od domu, zakaz odwiedzin w prywatnych domach lub ogrodach, z wyjątkiem opieki nad dziećmi, osobami starszymi lub wymagającymi opieki, i z wyjątkiem tzw. baniek wsparcia, zakaz spotkań towarzyskich lub rodzinnych w każdym otoczeniu, z wyjątkiem ślubów i pogrzebów. Zamknięte są wszystkie sklepy z wyjątkiem tych, które sprzedają towary pierwszej potrzeby, a także siłownie, baseny i wszystkie miejsca rekreacji. **f**

Grażyna Rybak

Rozwój dzieci z zespołem Downa

Zespół Downa, wywołany obecnością dodatkowego materiału genetycznego chromosomu 21, objawia się zespołem anomalii, mózgu, serca, kości, tarczycy, przewodu pokarmowego i upośledzeniem umysłowym. Trisomia 21 występuje częściej u kobiet rodzących po 35 r.ż., palących i po poczęciu z in vitro.

Najnowsze badania dowiodły także, że zaburzenia metabolizmu choline ośmiokrotnie zwiększają ryzyko wystąpienia zespołu Downa. Cholina (wit. B4) to organiczny związek chemiczny niezbędny do syntezy acetylocholine, głównego neuroprzekaźnika w mózgu. Jego odpowiedni poziom chroni przed demencją, w tym chorobą Alzheimera. Cholina wchodzi w skład fosfolipidów, poprzez biosyntezę lecytyny i sfingomieliny, ważnych składników budulcowych mózgu. Amerykański Instytut Medycyny zaleca, aby kobiety ciężarne otrzymywały 450 mg choline na dobę, a mamy karmiące piersią aż 550 mg. Wrogami choline są: wysoka temperatura, cukier, alkohol i kawa. Dlatego eksperci zalecają suplementowanie tego składnika, który w dorosłym życiu sprzyja prawidłowemu rozwojowi myślenia i zdolności poznawczych. Spożywanie choline przez kobiety w ciąży chroni rozwój mózgu dzieci poczętych z zespołem Downa, przyczynia się do stymulacji neurogenezy

hipokampu, poprawy koncentracji, nastroju i funkcji poznawczych. Naukowcy podkreślają, że korzystny wpływ choline jest widoczny wtedy, gdy jest ona dostarczana w bardzo wczesnym okresie rozwoju.

Związek EGCG (galusan epigallokatechiny) poprawia pamięć, mowę oraz zachowanie u osób z zespołem Downa. Jest silnym przeciwutleniaczem, sto razy silniejszym niż wit. C i 25 razy silniejszym niż wit. E. Z badań klinicznych wynika, że picie naparu z zielonej herbaty, która zawiera EGCG, prowadzi do lepszych wyników w testach poznawczych, ale także poprawia jakość życia. Obserwacje wykazały, że związek EGCG bierze udział w procesie łączenia się ze sobą komórek mózgowych. Picie naparu z zielonej herbaty przez pół roku sprawiło, że osoby dorosłe z zespołem Downa uzyskały lepsze wyniki w testach pamięci. Badania kliniczne dr Mary Diersen, dr. Rafaela del Torre, dr. Jeana Delabara potwierdziły znaczenie stosowania EGCG. Badacze stworzyli protokół medyczny podawania EGCG, związku, który poprawia ochronę immunologiczną i poziom wolnych rodników w organizmie, uczenie się i pamięć, funkcjonowanie tarczycy, poziom neuroprzekaźników, aktywność neuronów, ogranicza rozwój choroby Alzheimera.

Odkrycia naukowców budzą nadzieję, że dzieci z zespołem Downa mogą się rozwijać znacznie lepiej pomimo obecności dodatkowego chromosomu.

Autorka
jest lekarzem pediatrą

fol. PAP/EPA/Chamila Karunaratne

Trzecia szczepionka w UE

W 60 krajach świata wykonano już ponad 87,1 mln szczepień przeciw COVID-19. Do użytku w UE został dopuszczony, opracowany przez brytyjsko-szwedzki koncern, preparat Astra-

-Zeneca. Będzie to trzecia stosowana w Unii szczepionka. Na świecie używa się też szczepionek Pfizera/BioNTechu i Moderny. Rosja, Chiny i Indie korzystają z substancji własnej produkcji. **f**

Sto tysięcy zgonów

Wielka Brytania stała się pierwszym krajem w Europie i piątym na świecie, w którym całkowita liczba zgonów z powodu COVID-19 przekroczyła 100 tys. Niemal jedna czwarta z tej licz-

by to zmarli w ciągu ostatnich trzech tygodni.

Więcej ofiar śmiertelnych odnotowano tylko w Stanach Zjednoczonych, Brazylii, Indiach i Meksyku. **f**

O kilku neosemantyzmach Norwida

dr hab. Tomasz Korpysz

Przed tygodniem przypomniałem, czym są i w jaki sposób powstają neosemantyzmy, dziś czas na zapowiadane przykłady z pism jednego z patronów roku 2021, czyli Cypriana Norwida. „Internetowy słownik języka Cypriana Norwida” notuje kilkadziesiąt wyrazów, których zna-

czenie jest odmienne od tego, jakie znamy z polszczyzny ogólnej. Dokładniej rzecz biorąc, rzadko wszystkie użycia jakiegoś wyrazu mają oryginalne autorskie znaczenie, najczęściej dane słowo jest przez poetę stosowane w kilku znaczeniach, z których tylko jedno jest swoiste, nowe.

Przyjrzyjmy się rzadkiemu przymiotnikowi *bezpogawowy*, który bywał w polszczyźnie używany w dość czytelnym, wynikającym z budowy znaczeniu ‘pozbawiony posągów’. W takim sensie pisano np. o *kulcie bezposagowym* – czyli takim, w którym bóstw nie przedstawia się w postaci figur i pomników bądź też takim posagom nie oddaje się czci. W pismach Norwida wyraz ten występuje jedynie dwukrotnie, przy czym w każdym z kontekstów należy go rozumieć inaczej. Kiedy poeta pisze o *bezpogawowym kraju*, to mowa jest o kraju, w którym nie istnieją posągi, realizuje się tu zatem znaczenie znane z polszczyzny ogólnej. Kiedy jednak w innym miejscu pisze o historii Izraela oraz judaizmie i zaznacza, że *Żydzi nie obrażali ryciną kamienną i brązową bezposagowej postaci Jehowy*, to omawiane słowo należy rozumieć chyba jednak nieco inaczej. Postać Jehowy jest *bezpogawowa* nie tyle dlatego, że jej posągi nie istnieją (o tym mówi przecież kontekst), ile raczej dlatego, że nie można i nie wolno jej przedstawić za pomocą jakiegokolwiek posągu. *Bezpogawowy* w tym fragmencie tekstu to zatem neosemantyzm, który można zdefiniować jako ‘nie dający się przedstawić / niemożliwy do przedstawienia w postaci posągu’.

Spójrzmy teraz na przymiotnik *bezsenny*. Wyraz ten zwykle jest używany w znaczeniu ‘śpiący bez snu, nie śpiący, nie mogący spać’ i tak też kilkakrotnie stosuje go Norwid, gdy np. wspomina o *bezsennych, na pracy strawionych nocach* czy też o *nocy modlitw przy zwłokach bezsennej*. Kiedy jednak czytamy: *Miałem sen, nie wiem, o ile bezsenny*, to interesujące nas słowo należy raczej odczytywać w nowym sensie ‘pozbawiony snu, nie będący snem’.

Po przykładach przymiotnikowych warto przywołać jakieś neosemantyzmy rzeczownikowe. Pierwszym niech będzie *uszczerbek*. Poeta stosuje go, rzecz jasna, w znanym nam znaczeniu ‘strata, ubytek’, ale w jego pismach można też znaleźć następujące zdanie: *głęboka starożytność ma na sobie tę wielką i zaszczytną pieczęć: że nie tylko pomniki ocalone, ale i uszczerbek onych, ale i sam nawet onychże brak zamienia się jej w pomnik, skoro takowy kto umie uczytelnić*. Tutaj *uszczerbek* to tyle, co ‘szczątek, ułomek’ i jest to neosemantyzm poety.

Na koniec bardzo oryginalny przypadek – dobrze nam znany z wielu pieśni, ale też z liturgii rzeczownik *hosanna*. Trafił on do polszczyzny, oczywiście, z języka łacińskiego, ale jego podstaw należy szukać jeszcze w języku greckim lub hebrajskim. W słowniku Doroszewskiego definiowany jest on następująco: ‘okrzyk powitalny i modlitewny dawnych żydów; chwała, radość’, w jednym z najnowszych leksikonów zaś jako: ‘wykrzyknik będący pierwotnie wezwaniem do Boga o pomoc, potem radosną inwokacją’. Oba opisy niosą też informację o tym, że omawiane słowo jest nieodmienne. Tymczasem w niezwykłym poemacie „Rzecz o wolności słowa” Norwid pisze: *słowo nieustanne / Miarkuje się i rytmi, i śpiewa hosannę!* W tym i w podobnych kontekstach poeta stosuje rzeczownik *hosanna* w nowym znaczeniu ‘pieśń, modlitwa pochwalna’.

Ulgi dla krwiodawców

Edyta
Pisarczyk-Kulon

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii

honorowi dawcy krwi otrzymali dodatkowe uprawnienia. Honorowemu dawcy krwi, który oddał krew lub jej składniki, w tym osocze po chorobie COVID-19, przysługuje zwolnienie z pracy, z tym że wymiar zwolnienia od pracy oraz zwolnienia od wykonywania czynności służbowych przysługuje w dniu, w którym oddał krew lub jej składniki, oraz w dniu następnym.

Honorowemu dawcy krwi, który oddał co najmniej 3 donacje krwi lub jej składników, w tym osocze po chorobie COVID-19, przysługuje ulga w wysokości 33 procent na prze-

jazdy w komunikacji krajowej środkami publicznego transportu zbiorowego, na podstawie biletów jednorazowych. Chodzi o transport kolejowy w 1. i 2. klasie pociągów osobowych i pociągów ekspresowych oraz autobusowy w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, oraz transport kolejowy w 2. klasie pociągów innych niż osobowe i pociągów ekspresowych.

Honorowy dawca krwi podróżujący w klasie 1., któremu przysługuje ulga na przejazd w 2. klasie pociągów innych niż osobowe i pociągów ekspresowych, dopłaca różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1. a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.

W okresie innym niż stan zagrożenia epidemicznego albo stan epidemii wymiar zwolnienia od pracy oraz zwolnienia od wykonywania czynności służbowych przysługuje dawcy w dniu, w którym oddaje krew,

i na czas okresowego badania lekarskiego dawców krwi.

Dokumentem poświadczającym uprawnienia do zwolnienia z pracy jest zaświadczenie wydane przez regionalne centrum krwiodawstwa, Wojskowe Centrum lub Centrum MSWiA. Dokumentem poświadczającym uprawnienia do ulgi na przejazd jest zaświadczenie potwierdzające co najmniej 3 donacje, wydane przez regionalne centrum krwiodawstwa, Wojskowe Centrum lub Centrum MSWiA.

Honorowi dawcy krwi mogą odliczyć – w rocznym zeznaniu podatkowym lub zaliczkach na podatek – darowizny przekazane na cele krwiodawstwa. Ulga przysługuje w wysokości iloczynu kwoty rekompensaty i litrów oddanej krwi lub jej składników. Zarówno za oddanie krwi, jak i jej składników (np. osocza) przysługuje ta sama stawka rekompensaty w wysokości 130 zł za 1 litr.

Odliczyć można wartość faktycznej darowizny, nie więcej

jednak niż kwotę stanowiącą 6 procent dochodu/przychodu darczyńcy. Limit jest wspólny z odliczeniami z tytułu darowizn na cele kultu religijnego, na działalność pożytku publicznego oraz na kształcenie zawodowe.

Wysokość darowizny należy udokumentować zaświadczeniem od jednostki organizacyjnej, która realizuje zadania w zakresie pobierania krwi. W zaświadczeniu podawana jest ilość bezpłatnie oddanej krwi lub jej składników.

Darowiznę odlicza się po zakończeniu roku podatkowego w zeznaniu podatkowym PIT-36, PIT-37 lub PIT-28. W trakcie roku podatkowego darowiznę odliczają podatnicy przy obliczaniu zaliczek np. z działalności gospodarczej rozliczających się w skali podatkowej albo przy obliczaniu ryczałtu przy przychodach ewidencjonowanych.

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/Maciej Kulczyński

BEZCENNY

Mariusz Jankowski

Jest obecny w życiu każdego z nas. Wielu z nas często go brakuje. Czas. Jest ważny, bo upływa nieubłaganie, a mimo naszych pragnień nie da się go zatrzymać, chociaż tak wiele razy byśmy tego potrzebowali. Nic z tego. Sekunda po sekundzie i minuta po minucie. Brnie do przodu. Jest wyjątkowo zmotywowany w swoich działaniach.

Bywa też bezwzględny. Krok po kroku, kapie i płynie. To przez niego jesteśmy coraz starsi, to także przez niego zaczyna nas strzykać tu i tam. Możemy na niego narzekać, ale to niewiele da. Najlepiej gdy udaje nam się pogodzić z jego upływem, a przy okazji korzystać z tego, co nam przynosi. A nie jest to łatwe. Doskonale wiedzą o tym ludzie sportu, bo w ich życiu cierpliwość, a przy okazji poszanowanie czasu często są wskazane.

Jednym z najświeższych, dobrych przykładów jest reprezentacja piłkarzy ręcznych. Ponad rok temu Polacy wrócili z mistrzostw Europy z trzema porażkami i w bardzo słabych nastrojach. Wcześniej i później drużyna także daleka była od dobrych wyników. Na szczęście nikt w związku nie pomyślał o tym, by zwolnić trenera. Patryk Rombel dostał coś istotnego – wsparcie, zaufanie oraz... czas. A ten zaprocentował.

Było to doskonale widać w trakcie mistrzostw świata w Egipcie. Nasi szczypiorniści pokazali, że zespół się rozwinął. Zaczął zdecydowanie lepiej bronić, był o krok od sprawienia wielkiej niespodzianki w meczu z Hiszpanią, potrafił zremisować z Niemcami czy wysoko ograć Brazylię. W tych wynikach nie ma krzty przypadku. Są to efekty ciężkiej, niełatwej pracy wykonywanej w czasach pandemii. A także efekty czasu, pracującego na korzyść biało-czerwonej drużyny. Drużyny, w której obowiązuje zasada jeden za wszystkich i wszyscy za jednego. Polska zajęła 13. miejsce i nikt z tego powodu nie zamierza skakać z radości pod sufit. Wręcz przeciwnie: wszyscy, na czele z trenerem, bardzo twardo stąpają po ziemi. Zrobili ważne kroki, ale jak mówi Rombel – każdy kolejny będzie teraz coraz trudniejszy, bo wzrosły wymagania i dopracować trzeba kolejne ważne elementy gry.

Dobra atmosfera panująca w zespole też jest bezcenna, dzięki niej łatwiej wykonywać trudną pracę. Szczypiorniści czas wykorzystali dobrze. W najbliższych miesiącach o jego roli przekona się nowy trener piłkarzy nożnych. Paulo Sousa jest w trudnej sytuacji. On tego czasu po prostu mieć nie będzie. Niemal z marszu ruszy do eliminacji mistrzostw Europy. Teraz będzie kontaktował się z piłkarzami, których powoła w marcu, będzie ich obserwował i będzie patrzył, jak ucieka ten, który jest bezcenny. Czas.

Autor jest dziennikarzem TVP

Biathlonistki na medal

Kamila Żuk została mistrzynią Europy w biegu na dochodzenie (10 km) w Dusznikach-Zdroju. Biathlonistka na 20 prób nie spudłowała ani razu. Kilka dni wcześniej Monika Hojnisz-Staręga triumfowała w biegu indywidualnym (15 km). To ostatni sprawdzian przed mistrzostwami świata w słoweńskiej Pokljuce (10-21.02).

Żegnamy legendę kolarstwa

Zmarł Ryszard Szurkowski (75 l.), jeden z najwybitniejszych kolarzy w historii polskiego sportu. Dwukrotnie zdobywał tytuł wicemistrza olimpijskiego, a czterokrotnie sięgnął po medal mistrzostw świata. W ciągu kilku ostatnich lat walczył o powrót do sprawności po wypadku, w którym doznał m.in. urazu rdzenia kręgowego i czaszki.

fot. PAP/Radek Pietruszka

fot. PAP/EPA/Khaled Elfiqi

Złoty medal mistrzostw świata w piłce ręcznej wywalczyła reprezentacja Danii, pokonując w finale Szwecję 26:24. Tym samym Duńczycy w Egipcie obronili mistrzowski tytuł. Wcześniej

w meczu o brąz Hiszpania wygrała z Francją (35:29). Gospodarzem kolejnych MŚ w 2023 r. będzie Polska wraz ze Szwecją.

Zmienne Willingen

Trudne warunki atmosferyczne dały się we znaki skoczkom w Willingen, ale nie przeszkodziło to Klemensowi Murańce w pobiciu rekordu skoczni podczas kwalifikacji (153 m). W sobotnim konkursie trzecie miejsce na podium przypadło Kamilowi Stochowi. W niedzielę z powodu pogody rozegrano tylko jedną serię, a Piotr Żyła wywalczył drugą pozycję. W obydwu konkursach triumfował Norweg Halvor Egner Granerud.

fot. PAP/EPA/Friedemann Vogel

Koncertowe przegrane

Lawina krytyki spadła na piłkarzy Legii Warszawa po porażce z Podbeskidziem Bielsko-Biała (0:1) w 15. kolejce PKO Ekstraklasy. Jak widać, obóz przygotowawczy legionistów w Dubaju jeszcze nie przyniósł oczekiwanych efektów. Tego samego dnia Wisła Kraków uległa Piastowi Gliwice (3:4), choć do 90. minuty to Biała Gwiazda miała przewagę.

fot. PAP/Lukasz Caguliński

Nie muszę

Barbara Wiśniowska

Czasami proszę przyjaciół o podzielenie się ich ulubionymi przepisami kulinarnymi. Poprosiłam też o to Irenkę, animatorkę i założycielkę naszej wspólnoty. Miałam nadzieję, że starsza ode mnie żona, matka, mądra kobieta da mi świetną kulinarną radę – i nie zawiodłam się, a przy okazji uśmiełam do też. Nigdy nie zapomnę rady Irenki i zawsze będę jej za nią wdzięczna. Jaki jest jej ulubiony przepis? „Kupić gotowe parówki, wyjąć z opakowania, podgrzać i zjeść!”.

Nawet jeśli Irenka wtedy żartowała, zdałam sobie sprawę, że jest to także mój ulubiony przepis kulinarny.

Marshall Rosenberg w swojej książce „Porozumienie bez przemocy” wspominał warsztaty o tym, że w życiu nic się nie musi robić, oraz kobietę, która usilnie próbowała mu wytłumaczyć, że gotować akurat się musi, choćby się tego nienawidziło.

Nie muszę gotować. Nic nie muszę. Może czasami wolę gotować, bo tak jest tańiej, więcej, zdrowo. Kiedy jednak mam trudny dzień, wielkie smuteczki, źle się czuję albo nie mam czasu – najbardziej lubię kupić parówki bez konserwantów, wyjąć z opakowania, podgrzać i zjeść.

Drażnią mnie ci wszyscy sławni kulinarni guru, którzy twierdzą na pierwszych stronach książek, że muszę się zaopatrzyć w sól, pieprz, oliwę z oliwek, liść laurowy i przyprawę taką czy taką, bo te składniki są taką oczywistością w każdym przepisie, że już nawet nie będą o nich wspominać na poszczególnych stronach książki.

Niczego nie muszę mieć, nic nie muszę robić. Od pieprzu wolę imbir, od aromatycznej oliwy – inne oleje, od laurów – tymianek. Nie muszę kroić warzyw w równą kosteczkę, wolę zetrzeć na tarce, nie muszę solić

foto. Barbara Wiśniowska

SOK BURACZKOWY Z PŁATKAMI

Składniki: 4 średnie buraczki ■ 500 ml soku jabłkowego ■ zwykłe płatki kukurydziane

Sposób przygotowania: Buraki obieramy i ścieramy na tarce o grubych oczkach. Wiórki dość równo ugniatamy w garnku i zalewamy sokiem. Gotujemy 17 minut. Sok precedzamy do miseczki, po wystudzeniu możemy dodać płatki i zjeść.

BURACZKI NA SŁODKO

Składniki: 4 buraczki ugotowane w soku jabłkowym ■ 2 duże słodkie jabłka, np. golden delicious ■ garść żurawiny kandyzowanej lub kawalczków ananasa, lub pomarańczy ■ łyżka masła lub oleju o zapachu pomarańczowym ■ pół łyżeczki imbiru

Sposób przygotowania: Odcedzone ciepłe buraczki mieszamy z tłuszczem, a następnie z pozostałymi składnikami.

(zwłaszcza że dla męża to składnik zakazany). Nie muszę sypać do ciasta tyle cukru, ile każą w przepisie. Nie muszę sprzątać, nie muszę gotować, ale po przemę-

śleniu sprawy stwierdzam, że na pewno wolę.

Nawet barszczyku nie muszę jeść na słono. Mam na jego temat słodką teorię.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – Janusz Korwin
- 1 G – złot czarownic
- 2 E – ojczyzna Mandeli
- 3 A – rodzaj makaronu
- 3 G – stroni od pracy
- 6 A – twarożek sojowy
- 6 H – zadawane katusze
- 8 C – płaca za pracę
- 9 A – ślubna wyprawa
- 9 G – przodek słonia
- 10 E – właściciel arki
- 11 A – motyw zdobniczy
- 11 G – antonim zenitu

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – trwoni pieniądze
- C 1 – królewska ryba
- C 8 – defekt towaru
- D 3 – wśród zakonników
- E 1 – Clapton, gitarzysta
- E 8 – część Kapadocji
- F 4 – wzór doskonałości
- G 1 – szpitalne pokoje
- G 8 – kończy modlitwę
- H 3 – pustelnik, zakonnik
- I 1 – afrykański gąszcz
- I 8 – pochodna amoniaku
- K 1 – zestaw stawek

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 19 lutego na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3744) – telenowela TVP;
05.10 Klan (3745) – telenowela TVP;
05.30 Klan (3746) – telenowela TVP;
06.00 Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę;
07.00 Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.30** Okrasa łamie przepisy; **10.00** Stulecie Winnych (22) – serial TVP; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.45** Rwanda 2020; **13.10** BBC w Jedyne; **14.10** Z pamięci; **14.20** Skoki narciarskie – Puchar Świata, Klingenthal – konkurs indywidualny (studio); **14.25** Skoki narciarskie – Puchar Świata, Klingenthal – konkurs indywidualny; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (283): Okup; **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Osiecka (12) – serial TVP
21.15 Sanatorium miłości (6)
22.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu
22.20 Zakochana Jedyńka – Stawiam na miłość – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Lee Friedlander, wyk.: Sara Rue, Steve Bacic, Teryl Rothery
23.55 Niewidzialny gość – Hiszpania 2016, reż.: Oriol Paulo, wyk.: Mario Casas, Ana Wagener
01.50 Zdradzoną – thriller, USA 2017, reż.: Jeff Hare, wyk.: Jamie Luner, Jason Brooks, Brent Antonello, Maurice Bernard
03.30 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
04.20 Z pamięci – Barbara Pniewska cz. 2
04.20 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2378) – serial obyczajowy TVP;
05.55 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2379) – serial obyczajowy TVP;
06.25 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2380) – serial obyczajowy TVP;
07.00 Dla niesłyszących – M jak miłość (1563) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.15** Zaczynaj Od Nowa – magazyn; **11.45** Szansa na sukces. Opole 2020 – Varius Manx – widowisko muzyczne; **12.55** Szalona 30-tka zespołu Boys, cz. 2, koncert; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.10** Szansa na sukces. Opole 2020 – widowisko muzyczne; **16.10** Na dobre i na złe (796): Kula u nogi miłość – serial TVP; **17.05** Jutro należy do nas (22) – serial, Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Lepsza połowa (23) – serial TVP; **18.55** Lepsza połowa (24); **19.25** Na sygnale (288): Cel uświęca środki – serial fabularny TVP
20.00 Operacja Świt – dramat, USA 2006, reż.: Werner Herzog
22.15 Kino bez granic – Wilczy totem – film fabularny, Francja/Chiny 2015, reż.: Jean-Jacques Annaud; wyk.: Feng Shaofeng, Shawn Dou, Ankhnyam Ragchaa
00.20 Różyczka – dramat, Polska 2011, reż.: Jan Kidawa-Błoński, wyk.: Andrzej Seweryn, Magdalena Boczarowska, Robert Więckiewicz, Grażyna Szapolowska, Jan Frycz, Jacek Braciak, Krzysztof Globisz
02.25 Dawno temu w Ameryce, cz. 2 – dramat, USA/Włochy 1984, reż.: Sergio Leone, wyk.: Robert De Niro, James Woods, Elizabeth McGovern
04.30 Rodzinka.pl (222)
04.55 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Wroniczka 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.53** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+;
19.05 Głębia ostrości
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Wroniczka 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** Głos serca; **07.40** Kolory Świętości; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Jezus; **11.25** Bernadetta księżniczka z Lourdes; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.35** Gala operetkowa od Wiednia do Budapesztu – Wiedeń; **15.45** Kolory Świętości; **15.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert żywcem; **17.00** Tam, gdzie Bóg płacze; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne. Historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Anioł Pański z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Jezus
22.30 Pustynia Boga
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Serial kryminalny
OJCIEC MATEUSZ

TVP 1 – 17.30

W dzielnicy luksusowych willi Mateusz spaceruje z Violą Kostrzewską (Anna Dereszowska), która zwierza mu się, że nie chce już być żoną milionera. Planuje otwarcie restauracji, ale kucharz właśnie zrezygnował. Ksiądz obiecuje pomoc. Nocul wybiera w sklepie portfel, obserwuje go Izabela (Barbara Wypych). Wyraźnie zaczyna go kokietować. Rankiem Viola wiezie Ludwikę (Julia Kostow) do szkoły, nie widzi podążającego za nią vana. Gdy wysiadają, podchodzi do niej zakapturzony typ i zagaduje. Drugi w tym czasie uprowadza córkę. Auto odjeżdża z piskiem. Na posterunku pojawia się Izabela i szuka Mietka. Mówi mu, że została napadnięta i okradziona. Nocul spisuje zeznanie, a dziewczyna cały czas prawi mu komplementy. W końcu prosi go o numer telefonu. Gibalski odbiera zgłoszenie o porwaniu dziecka. Kiedy Basia czyta przed snem, na telefon Mietka co chwilę przychodzi SMS-y. Gdy mąż idzie pod prysznic, zagląda do jego telefonu. Jest w szoku, widząc czułe wiadomości od Izabeli.

TVN

05.15 Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (77/84); **12.00** Brzydula (78/84); **12.30** Brzydula (79/84); **13.00** Co za tydzień; **13.30** Kolekcja smaków; **14.05** Wyjątkowe domy; **14.40** Patent na dom; **15.45** Gliniarz w przedszkolu – komedia, USA 1990, reż.: Ivan Reitman, wyk.: Arnold Schwarzenegger, Penelope Ann Miller, Pamela Reed; **18.00** Kuchenne rewolucje; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.40** Raport smogowy; **19.45** Uwaga!; **20.00** Dobry, podaj dalej; **20.05** Van Helsing – film s.f., USA/Czechy 2004, reż.: Stephen Sommers, wyk.: Hugh Jackman, Kate Beckinsale, David Wenham, Richard Roxburgh; **22.55** Frantic – film sensacyjny, USA/Francja 1988, reż.: Roman Polański, wyk.: Harrison Ford, Emmanuelle Seigner, Betty Buckley, Alexandra Stewart; **01.25** MasterChef – program rozrywkowy; **02.50** MasterChef; **04.10** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.15** Sezon na misia – animacja, USA 2006, reż.: Allers Roger; **09.35** Most do Terabithii – USA 2007, reż.: Gabor Csupo; **11.55** Iniemamocni 2 – USA 2018, reż.: Brad Bird; **14.30** Kapitan Ameryka: Wojna bohaterów – USA 2016, reż.: Anthony Russo, Joe Russo, wyk.: Robert Downey Jr; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** XXI Mazurska Noc Kabaretowa – Polska 2019; **22.20** Hancock – USA 2008, reż.: Peter Berg, wyk.: Will Smith, Charlize Theron, Johnny Galecki, Jae Head, Jason Bateman, Thomas Lennon, Eddie Marsan, Matty David; **00.05** Świat w płomieniach – thriller sensacyjny, USA 2013, reż.: Roland Emmerich, wyk.: Maggie Gyllenhaal, Jamie Foxx, Jason Clarke, Richard Jenkins, Tatum Channing, James Woods; **03.00** Tajemnice losu; **04.00** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (346) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (911) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzymy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (42): Śluby i rozstania – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (78): Z zimną krwią – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (250): Nikotyna – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Rowerzystka; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.45** BBC w Jedyńce; **14.00** Elif (912) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (347) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3747) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Rozwód; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.00 Piłka nożna – Klubowe Mistrzostwa Świata, Katar – 1/2 finału (2 pol.): Klubowe Mistrzostwa Świata, Katar – 1/2 finału (2) – Szwajcaria 2021

21.00 Teatr Telewizji – Paradiso – spektakl teatralny, reż.: Andrzej Strzelecki

22.35 Świat bez fikcji – Kuba – rewolucja od kuchni, reż.: Witold Szablowski

23.35 Warto rozmawiać

00.35 Stawiam na miłość – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Lee Friedlander

02.10 Piekło – thriller, Niemcy/Austria 2017, reż.: Stefan Ruzowitzky

03.50 Barbra Streisand – narodziny gwiazdy – film dokumentalny, Francja 2017, reż.: Nicolas Maupied

04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – duet Shandy & Ewa – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (119): Ojcowie i córki – serial, Niemcy 2019; **06.50** Coś dla Ciebie; **07.15** Familiada (2293) – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzymy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (46): Nie ma czasu do stracenia – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2380) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (45) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque; **14.35** Na sygnale (223): W co ty się chłopie pakujesz? – serial fabularzowany TVP; **15.05** Koło Fortuny – extra; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (128): Ważne decyzje; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Węzień miłości (486); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (46)

19.35 Barwy szczęścia (2380)

20.10 Barwy szczęścia (2381)

20.40 Kulisy serialu M jak miłość

20.55 M jak miłość (1564) – serial TVP

21.50 Urodzona gwiazda (8) – serial, Rosja 2015

22.45 Lepsza połowa (25) – serial TVP

23.20 Truskawkowe dni – film obyczajowy, Szwecja 2016, reż.: Wiktor Ericsson, wyk.: Nelly Axelsson, Staszek Cywka, Julia Kijowska, Przemysław Sadowski, Jan Dravnel

01.00 Warto kochać (45) – serial TVP

01.50 Wilczy totem – film fabularny, Francja/Chiny 2015, reż.: Jean-Jacques Annaud, wyk.: Feng Shaofeng, Shawn Dou, Ankhnyam Ragchaa, Yin Zhusheng

03.50 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **16.09** Pogoda Info; **16.15** Koronawirus. Szczepionka; **16.45** Koronawirus. Szpital; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.25 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda Info

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda Info

01.00 Minęła 20

01.55 W tyle wizji

02.30 Serwis Info Wieczór

02.35 W tyle wizji Extra

03.00 Serwis dla Polonii

03.11 Pogoda Info

03.15 O co chodzi

03.40 Filmy Dokumentalne TVP Info

04.10 Taśmy bezpieki

04.43 Taśmy bezpieki

05.14 Agrobiznes

05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Jezus; **06.45** Gala operetkowa od Wiednia do Budapesztu – Wiedeń; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne. Historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Kolory Świętości; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Pochodzenie świata, cz.1; **13.20** Nuty nadziei; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Katedra w Chartres; **15.30** Jej misja trwa; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuarium polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Natura obiektywnie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański

18.05 Informacje dnia

18.15 Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień

19.30 Opowieści Starego Testamentu

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec – audycja modlitewna

20.50 Myśląc Ojczyzna

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Stan bezpieczeństwa państwa

22.10 Możesz – 10 przykazań

23.05 Nowo nawróceni

23.50 100 cudownych miejsc na świecie

00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.05 Nowa Maja w ogrodzie; **05.35** Akademia ogrodnika; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Dobry, podaj dalej; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3169) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Rambo II – film sensacyjny, USA 1985, reż.: George Pan Kosmatos, wyk.: Sylvester Stallone, Richard Crenna; **23.40** Królestwo – film sensacyjny, USA/Niemcy 2007, reż.: Peter Berg, wyk.: Jamie Foxx, Chris Cooper, Jennifer Garner; **01.55** Co za tydzień; **02.25** Na granicy światów; **03.25** Uwaga!; **03.40** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3168); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Świat w płomieniach – thriller sensacyjny, USA 2013, reż.: Roland Emmerich, wyk.: Maggie Gyllenhaal, Jamie Foxx, Jason Clarke; **22.55** Gra o życie – film akcji, USA 2008, reż.: Roel Reine, wyk.: Steven Seagal, Lance Henriksen; **01.05** Kod da Vinci – thriller, USA 2006, reż.: Ron Howard; **04.10** Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Teatr Telewizji PARADISO

TVP 1 – 21.00

Sztukę pt. „Paradiso” napisał specjalnie dla Teatru TV Andrzej Strzelecki. To barwna podróż muzyczna do przedwojennej Polski, do lat 30. ubiegłego stulecia. Stuletna elita gości w lokalu kawiarniano-dancingowym, wzorowanym na słynnej warszawskiej Adrii, a nad aurą bez troskiej rozrywki unosi się przeczuć katastrofy, ku której zmierza radykalizujący się świat. Wieczór, w którym poznajemy poszczególnych bohaterów, z pozoru nie wyróżnia się niczym szczególnym, ale w efekcie obfituje w zdarzenia brzemiennie dla ich relacji. Muzyczne tło ostatniej piosenki „Jutra może nie być już” podsumowuje stan, w jakim ich zostawiamy. Opowieść o lokalu i jego kilkunastu gościach, mimo że fikcyjna, odwołuje się do faktów i zdarzeń z tamtych czasów. W autorskim przedstawieniu Andrzeja Strzeleckiego ogromną rolę odgrywają znakomici aktorzy, a także muzyka – szczególnie piosenki, które organizują jego rytm i współdecydują o formie realizacji. Akcja toczy się symultanicznie, a kolejne sceny tworzą swoisty kolaż, opisujący klimat ostatnich lat międzywojnia, nie bez powodu kojarzonych przez twórców z balem na Titanicu.

TVP 1

05.10 Przysięga (347) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (912) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (43): Agent – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (79): Śmierć przyszła dwa razy – serial kryminalny TVP; reż.: Krzysztof Lang; **10.35** Ojciec Mateusz (251): Jaki ojciec... – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Rozwód; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce; **13.20** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (913); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (348); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3748); **18.20** Kasta – Pokaz; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn interwencyjno-sledczy **20.30** Leśniczówka (334) – wyk.: Jolanta Fraszyńska, Marek Bukowski **21.00** Magazyn kryminalny 997 **21.40** Magazyn Ekspresu Reporterów **22.45** Ocaleni – reality show **23.50** Buona Sera, pani Campbell – komedia, USA 1968, reż.: Melvin Frank, wyk.: Gina Lollobrigida, Shelly Winters, Phil Silvers, Telly Savalas **01.50** Serena – dramat, USA/Francja 2014, reż.: Susanne Bier, wyk.: Jennifer Lawrence, Bradley Cooper, Rhys Ifans, Toby Jones **03.50** Magazyn Ekspresu Reporterów **04.45** Notacje – cykl dokumentalny **04.55** Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Antek Smykiewicz – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (120): Podopieczny – serial, Niemcy 2019; **06.50** Kochaj bliźniego swego...; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (47): Hallo-ween – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2381) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (46) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (224): Dużo miłości – serial fabularny TVP; **15.10** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (129): Wołanie o pomoc – serial, Niemcy 2020; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada; **17.15** Węzłów miłości (487) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (47) **19.35** Barwy szczęścia (2381) **20.10** Barwy szczęścia (2382) **20.45** Kulisy serialu M jak miłość **20.55** M jak miłość (1565) **21.50** Urodzona gwiazda (9) – serial, Rosja 2015 **22.45** Lepsza połowa (26) **23.15** Ludzkie historie – Ślad – film dokumentalny, reż.: Maria Wiernikowska **00.20** Wściekły Nick – film akcji, Niemcy 2016, reż.: Christian Alvart, wyk.: Til Schweiger, Berrak Tüzünataç, Luna Schweiger, Erdal Yildiz **02.35** Truskawkowe dni – film obyczajowy, Szwecja 2016, reż.: Wiktor Ericsson **04.20** La la la. Historia Musicalu – film dokumentalny, Francja 2019, reż.: Thierry Bellaiche **05.15** Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.10** Pogoda Info; **16.15** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** Minęła 20 **01.55** W tyle wizji **02.30** Serwis Info Wieczór **02.35** W tyle wizji Extra **03.00** Serwis dla Polonii **03.11** Pogoda Info **03.15** O co chodzi **03.40** Pogoda Info **03.45** Taśmy bezpieki **04.15** Taśmy bezpieki **04.47** wojsko-polskie **05.15** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.55** Stan bezpieczeństwa państwa; **07.05** Nowo nawróceni; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Lodowa podróż; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Myśląc Ojczyznę; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuarium polskie; **12.40** Dar nadziei; **13.20** Kolory Świętości; **13.25** Święty na każdy dzień; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Święty Patryk; **15.25** Do morza przez serca Kaszubów; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Pocztówka z Indii; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończzone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Każdy maluch to potrafi **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.50** Myśląc Ojczyznę **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Cudowne przejście przez Morze Czerwone **23.00** Kosmos **00.00** Programy powtórkowe

Telenowela
LEŚNICZÓWKA

TVP 1 – 20.30

Anna (Małgorzata Niemirska) dziękuje Kasi (Jolanta Fraszyńska), że mimo wszystko zgodziła się na spotkanie. Wyjaśnia córce, że zniknęła z jej życia, bo była poważnie chora. Obawiała się, że jej zaburzenia psychiczne mogą być groźne dla otoczenia. Komendantka (Joanna Kuberska) wzywa Nowackiego do swojego gabinetu. Informuje zaskoczonego Ryszarda, że ponieważ nie zrezygnował ze śledztwa w sprawie Karczka (Przemysław Bluszcz), musi zgłosić się do psychologa. Kilka minut później w komendzie pojawia się Patrycja (Aleksandra Szwed), chce opowiedzieć Nowackiemu o nowych faktach w sprawie przejęcia Ziołowego Raju. Beata (Marta Chyczewska) w biurze wspomina moment, kiedy Norbert (Dominik Piejko) ocalił jej życie. Po chwili wraca do rzeczywistości i dzwoni do Kosa. Po rozmowie z nim dziewczyna odwiedza Artura (Arkadiusz Janiczek). Wyznaje przyjacielowi, że jest niemal pewna, iż kłusownikiem jest Kos. Aby to potwierdzić, potrzebuje pomocy Bartusia (Paweł Gryc). Krawczyk nie chce się zgodzić na konfrontację chłopca z Norbertem, ale wpada na pewien pomysł.

TVN

05.30 Uwaga!; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Gala Bestsellery Empiku 2020; **22.15** Gra – film sensacyjny, USA 1997, reż.: David Fincher, wyk.: Michael Douglas, Sean Penn, Deborah Unger, James Rebhorn, Peter Donat, Carroll Baker; **01.00** Superwizjer; **01.35** Kuba Wojewódzki – talk-show; **02.35** Niewierni (4/10); **03.30** MasterChef – program rozrywkowy; **04.50** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3169); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kod da Vinci – thriller, USA 2006, reż.: Ron Howard, wyk.: Tom Hanks, Audrey Tautou, Ian lan McKellen, Reno Jean; **23.15** W odwiecie za śmierć – film akcji, USA 2010, reż.: Lauro Chartrand; **01.35** Snajper: Reguły wojny – film akcji, USA 2016, reż.: Fred Olen Ray, wyk.: Charlene Amoia, Daniel Booko; **03.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (348) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (913) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (44); **08.40** Komisarz Alex (80); **08.45** Zakładnicza – serial kryminalny TVP; **09.35** Ojciec Mateusz (252); **09.40** Vistula Beach – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Pokaz; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedyńce; **13.20** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (914) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (349); **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3749); **18.20** Kasta – w Król; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (335)
21.00 Geniusze i marzyciele. Józef Hofmann – film dokumentalny, reż.: Paweł Kłoc
22.10 Historia bez tajemnic – Wycieczny kraj – film dokumentalny, reż.: Tomasz Wolski
23.15 McMafia (5) – serial, Wielka Brytania 2018
00.25 Piekło – thriller, Niemcy/Austria 2017, reż.: Stefan Ruzowitzky, wyk.: Violella Schurawlow, Tobias Moretti
02.05 W szeregach ISIS (4) – serial, USA 2017
03.00 wojko-polskie.pl
03.25 Chichot losu (4/13): Dzieci śmieci – serial TVP
04.20 Mistrzowie – Irena Szewińska
04.45 Notacje
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – Krzysztof K. A. S. A. Kasowski – talk-show; **05.50** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (121); **06.50** Pozyteczni.pl; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (48); **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2382) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (47) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (225): Wszyscy kłamią – serial fabularny TVP; **15.05** Kolo Fortuny – extra; **15.10** Górscy ratownicy (1): Obietnica – serial obyczajowy, Niemcy 2009; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Więzy miłości (488); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (48)
19.35 Barwy szczęścia (2382)
20.10 Barwy szczęścia (2383)
20.40 Kulisy seriali
Na dobre i na złe
i Na sygnale
20.55 Na dobre i na złe (797): Cios za cios
21.50 Urodzona gwiazda (10) – serial, Rosja 2015
22.45 Na sygnale (289): Urodziny
23.15 Kino relaks – Miłość na walen-tynki – komedia romantyczna, USA 2019, reż.: Don McBrearty, wyk.: Danica McKellar, Cameron Mathison
00.55 Tylko jedno spojrzenie (4) – serial kryminalny, Francja 2017
02.00 Mój niesamowity mózg – cykl dokumentalny, Wielka Brytania 2013, reż.: Fiona Lloyd – Davies
03.05 Defekt (5/9) – serial sensacyjny TVP
04.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.09** Pogoda Info; **16.15** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.15** Homilia Mszy św. w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej
19.40 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.40 Taśmy bezpieki
04.11 Taśmy bezpieki
04.45 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cudowne przejście przez Morze Czerwone; **07.00** Dar nadziei; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalendarz Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuarium polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audiencja Generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Filmowe Życiorysy; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niebieskooki Anioł; **15.20** Mała Neli od Świętego Boga; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Galilejczyk; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański;
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.00 Msza św. w intencji Ofiar katastrofy smoleńskiej w Bazylice Archikatedralnej pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciela w Warszawie
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ewolucja – nauka czy ślepa wiara?
23.40 Syria
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.50** Raport smogowy; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3170) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.35** Hulk – film przygodowy, USA 2003, reż.: Ang Lee; **00.30** Wyścig po życie – film sensacyjny, USA/Bulgaria 2013, reż.: Courtney Solomon, wyk.: Ethan Hawke, Selena Gomez, Jon Voight, Rebecca Budig, Paul Freeman; **02.15** Superwizjer; **02.50** MasterChef; **04.15** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program, obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3170); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Kochaj albo rzuć – komedia, Polska 1977, reż.: Sylwester Chęciński, wyk.: Władysław Hańcza, Wacław Kowalski, Anna Dymna; **22.45** Skarb narodów: Księga tajemnic – film przygodowy, USA 2007, reż.: Jon Turteltaub; **01.30** Super Tata – komedia, USA 1999, reż.: Dennis Dugan, wyk.: Adam Sandler, Lauren Joel; **03.15** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film dokumentalny GENIUSZE I MARZYCIELE

TVP 1 – 21.00

Bohaterami cyklu są polscy naukowcy i wynalazcy przełomu XIX i XX w., działający głównie w dwudziestoleciu międzywojennym, których praca naukowa lub odkrycia wpłynęły na rozwój cywilizacji w różnych dziedzinach nauk ścisłych, konstruktorskich, inżynierskich, medycznych. Tym razem film o Józefie Hofmannie, geniuszu muzycznym, cudownym dziecku z Galicji, które podbiło swym talentem Stany Zjednoczone. Najpierw jako mały chłopczyk stał się sensacją w Nowym Jorku, później świat poznał legendarnego pianistę, niezrównanego interpretatora Chopina, pedagoga, kompozytora, zapalającego automobilistę i sportmena. Wynalazca, z którego pomysłami (takimi jak wycieraczki samochodowe, spinacz do papieru, stołki do fortepianu o regulowanej wysokości) mamy do czynienia na co dzień. Jeden z największych pianistów w historii zmarł samotnie i w zapomnieniu, właściwie nie istnieje w pamięci zbiorowej rodaków. Film stwarza szansę poznania tego niezwykle artysty i wynalazcy.

TVP 1

05.10 Przysięga (349) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (914) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (45): Wymiana międzypokoleniowa – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (81): Handlarz dziełmi – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (253): Ufo – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Król; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce; **13.20** Cudowny świat przyrody; **14.00** Elif (915) – serial, Turcja 2017; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (350); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3750); **18.20** Kasta – Bez hamulców; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.00** Piłka nożna – Klubowe Mistrzostwa Świata, Katar – Finał (2 poł.), Szwajcaria 2021 **20.55** Ojciec Mateusz (284): W zdrowym ciele... – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Żmijewski, Piotr Polk, Kinga Preis **21.40** Sprawa dla reportera **22.30** Magazyn śledczy Anity Gargas **23.05** Motel Polska **23.35** Magazyn kryminalny 997 **00.20** Tanie Dianie – Moroz i Kłopotowski komentują świat **00.55** Londyńczyk (8/13) – serial obyczajowy TVP **01.55** Falszerze. Powrót sfory (12/14) – serial sensacyjny TVP **02.50** Sprawa dla reportera **03.50** Magazyn śledczy Anity Gargas **04.30** Notacje **04.40** Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Cafe piosenka – Ewa Dałkowska – talk-show; **05.45** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (122): Zaćmienie umysłu – serial, Niemcy 2019; **06.45** Zaczniij Od Nowa; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (49): Jesien blues – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2383) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koto fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (48) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (226): Nigdy nie wiesz – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (2): Bolesne wspomnienie – serial obyczajowy, Niemcy 2009; **16.00** Koto fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więźni miłości (489); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (49) **19.35** Barwy szczęścia (2383) – serial obyczajowy TVP **20.10** Barwy szczęścia (2384) – serial obyczajowy TVP **20.50** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy **21.50** Urodzona gwiazda (11) – serial, Rosja 2015 **22.45** Szpieg, który mnie kochał – film sensacyjny, Wielka Brytania 1977, reż.: Lewis Gilbert, wyk.: Roger Moore, Barbara Bach, Curd Juergens **01.00** Nie cierpię walentynek – komedia, USA 2009, reż.: Nia Vardalos, wyk.: Nia Vardalos, John Corbett, Judah Friedlander **02.40** Bez tożsamości (20) – serial, Hiszpania 2016 **03.35** Art Noc – Andrzej Korzyński – muzyka filmowa **04.20** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.09** Pogoda Info; **16.15** Koronawirus. Szczepionka; **16.45** Koronawirus. Szpital; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** Minęła 20 **01.55** W tyle wizji **02.30** Serwis Info Wieczór **02.35** W tyle wizji Extra **03.00** Serwis dla Polonii **03.11** Pogoda Info **03.15** O co chodzi **03.40** Światowiec **04.10** Taśmy bezpieki **04.45** Taśmy bezpieki **05.16** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audycja Generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Franciszek z Asyżu; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Izba Pamięci Plk. Kuklińskiego; **08.55** Kolory Świętości; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Wizyta apostolska Jana Pawła II w Grocie Massabielskiej; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.00** Wenezuela; **11.20** Święty na każdy dzień; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Wyszynski; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Ojciec Francis Aupiais; **15.25** W Solankowej Dolinie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** Bernadetta księżniczka z Lourdes; **17.30** Odpowiedzialni za Kościół; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański; **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Akademia pro-life **19.30** Przyjaciele i bohaterowie **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.50** Głos Polski **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Moje leczenie wodą **22.30** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat **23.00** Lisieux, dom małej Tereski **23.55** Kolory Świętości **00.00** Programy powtórkowe

Serial kryminalny KOMISARZ ALEX

TVP 1 – 09.40

Pod cerkwią zostaje znalezione zawinięte w kocik martwe dziecko. Na miejsce zdarzenia przybywa Orlicz z ekipą. Wydaje się, że przyczyną śmierci dziecka mogła być naturalna. Głównym celem policjantów staje się znalezienie matki martwego noworodka. Nie jest to wcale proste, a jedyny ślad stanowi grzechotka. W tym czasie w jednym z łódzkich hoteli pojawia się młoda Ukrainka. Okazuje się, że szuka porwanego kilkumiesięcznego dziecka. Kobieta nie zgłasza porwania na policję, sama chce odnaleźć swojego synka. Sekcja zwłok dziecka znalezione pod cerkwią daje zaskakujące wyniki. Orlicz i Puchała docierają do kolejnego zabójstwa, a potem trafiają na trop szajki zajmującej się handlem dziećmi.

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3171); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.35** Ocean's Twelve: Dogrywka – film sensacyjny, USA/Australia 2004, reż.: Steven Soderbergh; **01.05** Klinika bez tajemnic; **02.05** Notting Hill – komedia, Wielka Brytania/USA 1999, reż.: Roger Michell, wyk.: Julia Roberts, Hugh Grant; **04.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3171); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** 7 rzeczy, których nie wiesz o facetach – Polska 2016, reż.: Kinga Lewińska, wyk.: Aleksandra Hamkała, Alicja Bachledda-Curuś, Maciej Zakosiński; **22.45** Dorwać byłą – USA 2010, komedia romantyczna, reż.: Andy Tennant, wyk.: Gerard Butler; **01.05** Słyszeliście o Morganach? – komedia romantyczna, USA 2009, wyk.: Hugh Grant, Amato Vincenzo, Natalia Klimas; **03.30** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (350) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (915) – serial, Turcja 2017; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (46): Dzieci śmieci – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (82): Morderczy test; **10.40** Ojciec Mateusz (254): Gang Buciaruka; **11.25** Kasta – Bez hamulców; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyne; **13.20** Natura w Jedyne; **14.00** Elif (916); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **15.55** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Zakopanem – kwalifikacje, Polska 2021; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3751); **18.20** Kasta – Agencja pod ochroną; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM!

20.30 Leśniczówka (336)

21.00 Blondynka (105): Czarna owca

21.45 Blondynka. Kulisy serialu

22.00 Och, Karol – komedia, reż.: Roman Zaluski, wyk.: Jan Piechockiński, Dorota Kamińska, Marta Klubowicz, Danuta Kowalska, Jolanta Nowak, Urszula Kasprzak

23.50 Lekkoatletyka – Halowy mityng Orlen Cup, Łódź

00.35 22 Jump Street – komedia kryminalna, USA 2014, reż.: Phil Lord, Christopher Miller

02.35 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (26) – serial, USA 2018

03.30 Godziny grozy (4/8) – serial, Wielka Brytania 2016

04.25 Ocaleni – reality show

05.25 Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Cafe piosenka – Paweł Piekarczyk – talk-show; **05.45** Doktor Kleist – lekarz rodzinny (123): Słodkie tajemnice – serial, Niemcy 2019; **06.45** Anna Dymna – spotkajmy się – Joanna Mirr; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Zaczniij Od Nowa; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2384) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (49) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (227): Mądrzejszy ustępuje – serial fabularyzowany TVP; **15.05** Kolo fortuny – extra; **15.10** Górscy ratownicy (3): Teraz albo nigdy – serial obyczajowy, Niemcy 2009; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Więzień miłości (490); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (50)

19.35 Barwy szczęścia (2384)

20.10 Barwy szczęścia (2385)

20.45 Przepis dnia

20.55 Postaw na milion

21.50 Urodzona gwiazda (12) – serial, Rosja 2015

22.40 Muzyka, Taniec, Zabawa

23.45 Za ciosem – film fabularny, USA 1998, reż.: Tsui Tsui, wyk.: Jean-Claude Van Damme, Rob Schneider, Paul Sorvino, Lela Rochon

01.25 Zwycięzca – dramat, Kanada/Francja 2016, reż.: Stephen Hopkins, wyk.: Stephan James, Jason Sudeikis, William Hurt, Carice Van Houten

03.40 Szpieg, który mnie kochał – film sensacyjny, Wielka Brytania 1977, reż.: Lewis Gilbert, wyk.: Roger Moore, Barbara Bach

05.40 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.50** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.09** Pogoda Info; **16.15** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Forum

21.00 Nie da się ukryć

21.25 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda Info

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda Info

01.00 Forum

01.55 W tyle wizji

02.30 Serwis Info Wieczór

02.35 W tyle wizji Extra

03.00 Serwis dla Polonii

03.11 Pogoda Info

03.15 O co chodzi

03.40 Filmy Dokumentalne TVP Info

04.10 Taśmy bezpieki

04.45 Taśmy bezpieki

05.15 Reportaż TVP Info

05.38 Agrobiznes

05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Lisieux, dom małej Tereski; **06.55** Moje leczenie wodą; **07.25** W Solankowej Dolinie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Akta 101 Łez; **12.50** Tydzień, który zmienił świat; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Aktywna zima; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Filmowe Życiorysy; **17.30** Antykultura III; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański

18.05 Informacje dnia

18.15 Westerplatte Młodych

18.55 Niedziela

19.00 Warto zauważyć...

19.30 Opowieści Theo

19.35 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec – audycja modlitewna

20.50 Myśląc Ojczyzna

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Ziemia Obiecana

22.45 Objawienie w Paray

23.40 Syria

00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku – program kulinarny; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** Rozwód. Walka o wszystko; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** Rozwód. Walka o wszystko; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.05** Siódmy syn – film przygodowy, Chiny/Kanada/USA/Wielka Brytania 2014, reż.: Sergej Bodrov, wyk.: Jeff Bridges, Ben Barnes, Julianne Moore, Alicia Vikander; **22.10** Gniew oceanu – film katastroficzny, USA 2000, reż.: Wolfgang Petersen; **01.00** Kuba Wojewódzki – talk-show; **02.00** Kobieta na krańcu świata (4/8); **02.35** Uwaga!; **02.55** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3172); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Shrek Forever – USA 2010, reż.: Mike Mitchell; **22.00** X-Men: Przeszłość, która nadejdzie – film akcji, USA/Wielka Brytania/Kanada 2014, reż.: Bryan Singer, wyk.: Peter Dinklage, Halle Berry, Nicholas Hoult, Hugh Jackman; **00.55** Po prostu walcz! – USA 2008, reż.: Jeff Wadlow, wyk.: Amber Heard, Cam Gigandet, Djimon Hounsou; **03.15** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Serial obyczajowy BLONDYNKA

TVP 1 – 21.00

Sylvia postanawia wziąć sprawy w swoje ręce i porozmawiać z Martą o jej prowokacjach. Tymczasem Marta spotyka się z Traczykiem. Chcąc się zemścić, zdradza wójtowi, że dom, w którym Sylvia mieszka z mężem, jest własnością Fundacji Coexist, a Dawid od pięciu lat nie płaci czynszu, co jest niezgodne ze statutem tej organizacji. Traczyk wykorzystuje okazję i składa Dawidowi oficjalną wizytę. Jacek i Dorcia spędzają dużo czasu razem. Jasne jest, że młodzi mają się ku sobie. Ich nieoficjalny związek jest jednak bardzo nie w smak Bondyrze, ojcu Dorci. Boi się, że Australczyk zabierze jego córkę na antypody...

TVP 1

05.30 Klan (3748) – telenowela TVP;
06.00 Sprawa dla reportera; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.40** Fascynujący świat; **10.50** Blondynka (105): Czarna owca – serial TVP; **11.45** Porwana przez Komanczów – western, USA 1960, reż.: Budd Boetticher, wyk.: Randolph Scott, Nancy Gates, Claude Akins, Skip Homeier, Richard Rust; **13.45** Okrasa łamie przepisy; **14.15** Z pamięci; **14.25** Przyrodnik na tropie; **15.00** *Koronka do Miłosierdzia Bożego*; **15.25** Zakochaj się w Polsce; **15.50** Skoki narciarskie – Puchar Świata w Zakopanem – konkurs indywidualny (studio); **15.55** Skoki narciarskie; **17.00** Teleexpress; **17.10** Skoki narciarskie; **18.25** Sanatorium miłości; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.35 Komisarz Alex (182): Zdążyć przed mordercą – serial kryminalny TVP
21.35 Hit na sobotę – Whitney – film dokumentalny, USA 2018, reż.: Kevin Macdonald
23.40 Och, Karol – komedia, reż.: Roman Załuski, wyk.: Jan Piechockiński, Dorota Kamińska, Marta Klubowicz, Danuta Kowalska, Jolanta Nowak, Urszula Kasprzak, Zofia Czerwińska, Alina Jankowska
01.30 22 Jump Street – komedia kryminalna, USA 2014, reż.: Phil Lord, Christopher Miller, wyk.: Jonah Hill, Channing Tatum, Peter Stormare, Amber Stevens
03.25 Z pamięci – Role filmowe cz. 1
03.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2381) – serial obyczajowy TVP, wyk.: Anna Adamus, Barbara Kurzaj, Elżbieta Romanowska; **06.20** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2382) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1564) – serial TVP, wyk.: Teresa Lipowska, Małgorzata Rożniatowska, Małgorzata Pieńkowska, Robert Moskwa, Dominika Ostalowska; **07.45** Przypis dnia; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.20** Rodzinny ekspres – Chory, pomoc i rola duszpasterza; **11.55** Alternatywy 4 (7/9): Spisek – serial komediowy TVP; **12.55** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.10** The Voice Senior – Finał; **17.10** The Voice Senior – Finał – Wyniki; **17.50** Dla niesłyszących – Słowo na niedzielę – Dobry dla wszystkich; **18.00** Panorama; **18.25** Pogoda; **18.35** Postaw na milion – teleturniej
19.35 Lajki!
20.00 Koncert Walentynkowy, cz. 1
21.00 Koncert Walentynkowy, cz. 2
22.05 Hity wszech czasów
23.10 Nie cierpię walentynek – komedia, USA 2009, reż.: Nia Vardalos, wyk.: Nia Vardalos, John Corbett, Judah Friedlander
00.50 Empire State: Rzykowna gra – film akcji, USA 2013, reż.: Dito Montiel, wyk.: Dwayne Johnson, Liam Hemsworth
02.35 Pod Mocnym Aniołem – dramat, reż.: Wojciech Smarzowski, wyk.: Robert Więckiewicz, Julia Kijowska, Kinga Preis, Andrzej Grabowski, Izabela Kuna, Jacek Braciak, Marian Dziędziel, Arkadiusz Jakubik, Lech Dyblik, Adam Woronowicz
04.25 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **16.09** Pogoda Info; **16.15** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.04** Teleexpress Extra; **17.19** Serwis Info Dzień weekend; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
03.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.10 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.10 Reportaż TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.45** Objawienie w Paray; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Telewizyjny Uniwersytet Biblijny IX rok; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Mysłąc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć; **12.50** Aktywna zima; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** *Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*; **14.30** Niedziela; **14.35** Objawienia w Paray; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Człowiek orkiestra; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Mocni Jego mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończzone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 *Różaniec* – audycja modlitewna
20.50 Mysłąc Ojczyzna
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 100 cudownych miejsc na świecie
23.00 Głos serca
23.45 Kolory Świętości
23.50 Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii
00.00 Programy powtórkowe

Western PORWANA PRZEZ KOMANCZÓW

TVP 1 – 11.45

Jefferson Cody wiele lat spędził, przemierzając samotnie kraj w poszukiwaniu swojej żony, która została uprowadzona przez Indian. Dotychczas nie udało mu się jej odnaleźć. Teraz dobija targu z Komanczami w sprawie uwolnienia porwanej przez nich innej białej kobiety, Nancy Gates. Mąż ofiary obiecał dużą nagrodę temu, kto sprowadzi Nancy do domu. W drodze powrotnej do Cody'ego przyłącza się bandyta ze swoimi pomocnikami. Szybko okazuje się, że to dawny wróg Jeffersona. Nadal wielkie zagrożenie stanowią Indianie, którzy są na wojennej ścieżce.

TVN

05.00 Uwaga!; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Kobieta na krańcu świata (7/8); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (80/84) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czebot, Marek Włodarczyk, Dorota Pomykała; **12.00** Brzydula (81/84); **12.30** Na Wspólnej Omnibus (808); **13.50** Polowanie na ogród; **14.20** Listy do M 4 – kulisy powstawania filmu; **14.55** Wyjątkowe domy; **15.30** Totalne remonty Szelągowskiej; **16.30** Kolekcja smaków; **17.00** Klinika bez tajemnic; **18.00** Patent na dom; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Ostatni samuraj – film przygodowy, USA 2003, reż.: Edward Zwick, wyk.: Tom Cruise, Ken Watanabe, Timothy Spall, Billy Connolly; **23.10** Ja, ty i on – komedia, USA 2006, reż.: Anthony Russo; **01.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **02.35** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.55** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.45** Spider-Man – USA 2020, reż.: Sam Raimi, wyk.: Maguire Tobey, Willem Dafoe, Kirsten Dunst; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.45** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.15** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.45** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.15** Nie mów do mnie śmieciarzu; **15.45** Wzięcie; **16.15** Wzięcie; **16.45** Wzięcie; **17.15** Wzięcie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Strażnicy Galaktyki vol. 2 – USA 2017, reż.: James Gunn, wyk.: Dave Bautista, Bradley Cooper, Vin Diesel, Chris Pratt, Kurt Russell, Zoe Saldana; **23.00** Salt – thriller, USA 2010, reż.: Phillip Noyce, wyk.: Angelina Jolie, Liev Schreiber, Daniel Olbrychski; **01.25** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 29 I 2021 r.

Hospicja perinatalne to miejsce, gdzie nikt nie jest sam. Gdzie w beznadziei wiadomości otrzymanej od lekarzy – która brzmi często jak wyrok – otrzymuje się światełko w tunelu.

Do hospicjum fundacji Gajusz zgłaszają się małżeństwa lub pary, kierowane najczęściej przez lekarzy, które po przeprowadzeniu badań prenatalnych otrzymują informację o chorobie dziecka. Oczywiście dotychczas polskie prawo zezwalało jeszcze (w określonym czasie) na terminację ciąży, ale rodzice, którzy nie chcieli tego zrobić, korzystali i korzystają z posługi hospicjum perinatalnego.

Zgłaszający się do hospicjum otrzymują konkretną, fachową pomoc, począwszy od rozmowy z lekarzem, któ-

foto: ks. Paweł Kłys

Etap II to czas pobytu w szpitalu położniczym. Gdy rodzice są przygotowywani do porodu rodzinnego – w naszym hospicjum w porodzie najczęściej uczestniczy także ojciec dziecka – na prośbę rodziców może być obecny również duchowny. Po co? W łódzkich szpitalach położniczych jest to już pewna norma, że jeśli tylko rodzice hospicyjni sobie tego życzą, zaraz po narodzinach dziecka na salę wołany jest duchowny, by natychmiast udzielił sakramentu chrztu świętego. Prawdą jest, że są sytuacje, w których naprawdę liczą się chwile, kiedy dzieciątko opuści łono swojej mamy i pojawi się na świecie. Pierwszy łyk powietrza, pierwszy krzyk, a czasem ciche kwilenie, odcięcie pępowiny i... „ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”. Po tym wyjątkowym momencie – dla nowego dziecka Bożego, rodziców, ale i personelu medycznego – odchodzę na bok, by nie przeszkadzać. To jest czas dla rodziców i maleństwa. To jest czas spotkania z Miłością!

Etap III występuje często, ale nie jest regułą. To jest czas, kiedy dziecko odeszło. Najczęściej odzywa się telefon albo ze szpitala, albo z hospicjum, rzadziej od samych rodziców, z prośbą o spotkanie. Długie rozmowy o tym, co ich spotkało,

Spotkanie z Miłością

ks. Paweł Kłys

ry wykonuje potrzebne badania i prowadzi ciążę do momentu rozwiązania. Każde z rodziców może skorzystać z opieki psychologa, który służy radą i wsparciem na każdym etapie (od chwili otrzymania informacji o nieuleczalnej chorobie dziecka aż do jego odejścia). W hospicjum oferowana jest także opieka duchowa, którą zapewnia kapłan, pozostający do dyspozycji w całym procesie opieki hospicyjnej.

Posługując od blisko siedmiu lat w hospicjum fundacji Gajusz, mogę śmiało powiedzieć, że zarzut stawiany Kościołowi, że nic nie robi dla matek i ojców spodziewających się narodzin chorych dzieci, jest nieprawdziwy.

Posługę kapelana w hospicjum perinatalnym mogę podzielić na trzy etapy.

Etap I to moment, gdy rodzice zgłaszają się do hospicjum. Najczęściej opowia-

dają księdzu swoją historię, która nie zawsze związana jest z życiem kościelnym, bo nie każda para jest w związku małżeńskim. Opowiadają o oczekiwaniu na potomstwo: często jest to dziecko wyczekane, wymodlone i bardzo ukochane. Wreszcie informują o tym, jak dowiedzieli się o „wyroku” – bo takie określenie najczęściej pada z ich ust – który przekazał im lekarz podczas badania prenatalnego.

Dobrze pamiętam wypowiedź jednej z mam, którą zapytałem, skąd decyzja, by jednak urodzić dziecko. – Księżu, na to maleństwo czekaliśmy bardzo długo. Nawet ksiądz nie wie, jak bardzo modliliśmy się o dziecko i jak wiele starań w tym kierunku poczyniliśmy. Ono jest dla nas darem; choć nie rozumiem, dlaczego jest chore, to jest to dar, a daru nie wolno nie przyjąć! – odpowiedziała kobieta.

o tym, co się właśnie wydarzyło, i nieustanne pytanie: dlaczego spotkało to właśnie nas? Na te i podobne wątpliwości i pytania nie mam odpowiedzi, ale z doświadczenia wiem jedno: trzeba być z tymi rodzicami i towarzyszyć im w chwili ich bólu i cierpienia. Zdarza się, że rodzice proszą także, bym poprowadził pogrzeb ich maleństwa i towarzyszył im do końca.

Dziś w przestrzeni publicznej pobrzmiewają pytania: dlaczego skazywać matki na cierpienie związane ze śmiercią lub powolnym umieraniem ich dziecka? Dlaczego nie „załatwić” tej sprawy wcześniej? Czemu to wszystko ma służyć? Odpowiedzią są słowa jednej z moich hospicyjnych mam: – Bardzo długo modliliśmy się i czekaliśmy na naszą córeczkę. Bóg nam ją dał chociaż na chwilę, a teraz wiem, że czeka na nas tam, gdzie kiedyś wszyscy będziemy razem.

W trudnej sytuacji

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego znoszące przesłankę eugeniczną do aborcji mobilizuje nas do większej troski o matki i rodziny, które przeżywają trudności w związku z nieuleczalną chorobą ich dzieci.

Organizacje kościelne prowadzą kilkaset inicjatyw zajmujących się profesjonalnie taką działalnością. Wymieniamy przynajmniej kilka z nich, apelując o ich duchowe i materialne wsparcie.

DOM DLA DZIECI W NIEGOWIE

Siostry benedyktynki samarytanki opiekują się w nim dziećmi z ciężkim i średnim upośledzeniem. Zapewniają rehabilitację, opiekę medyczną i naukę.

www.dpsniegow.pl;

nr konta: 54 8931 0003 0000 9553 2040 0001

FUNDACJA MAŁYCH STÓPEK

Misją Fundacji Małych Stópek jest ochrona każdego nienarodzonego dziecka, bez względu na warunki i okoliczności, w jakich się poczęło, a także promocja odpowiedzialnego rodzicielstwa.

<https://fundacjamalychstopek.pl>; tel. 608 752 142;

nr konta: 13 2030 0045 1110 0000 0231 0120

POLSKIE STOWARZYSZENIE OBROŃCÓW ŻYCIA CZŁOWIEKA

Stowarzyszenie założył dr inż. Antoni Zięba. W ramach inicjatywy funkcjonują: Fundusz Ochrony Macierzyństwa (pomoc finansowa dla matek w ciąży), Fundusz Dziecka Chorego (wsparcie materialne dla rodziców chorych dzieci).

<https://pro-life.pl>; telefon zaufania pro-life: 798 636 493,

nr konta: 93 1240 4650 1111 0000 5150 8401

FUNDACJA EVANGELIUM VITAE

Potrzebujący znajdują tu pomoc psychologa, doradcy rodzinnego, prawnika. Wsparcie otrzymają kobiety w nieplanowanej ciąży, po traumie spowodowanej poronieniem czy aborcją, dotknięte przemocą domową, obawiające się, czy podołają opiece nad dzieckiem, zwłaszcza niepełnosprawnym.

<http://www.boromeuszki.wroclaw.pl>;

fundacja-evangelium-vitae/; tel. 798 988 903;

nr konta: 50 1370 1301 0000 1701 4553 0000

FUNDACJA UŚMIECH DZIECKA

Fundacja wspiera dzieci w rehabilitacji, pomagając kompleksowo w rozwoju. Aktualnie z pomocy korzysta ponad 770 dzieci i młodzieży.

<https://usmiechdziecka.org.pl>; tel. 12 656 14 33;

nr konta: 31 8350 0004 0000 6543 2000 0010

STOWARZYSZENIE GAUDIUM VITAE IM. STANISŁAWY LESZCZYŃSKIEJ

Zadaniem Stowarzyszenia jest obrona dziecka poczętego, wspieranie samotnych matek i ubogich rodzin. Pomoc udzielana jest zwłaszcza matkom, które borykają się z ubóstwem, są odrzucone przez rodzinę, porzucone przez partnerów, wahają się, czy urodzić dziecko.

tel. 607 880 957; <http://www.gaudium-vitae.eu>;

nr konta: 87 2490 0005 0000 4530 5125 5062

DOM CHŁOPAKÓW SIÓSTR DOMINIKANEK W BRONISZEWICACH

Siostry opiekują się niepełnosprawnymi i upośledzonymi chłopcami. Mają ich w domu ponad pięćdziesięciu.

<https://domchlopkow.pl>;

nr konta: 86 1090 1131 0000 0001 2301 4388

CARITAS POLSKA

Caritas Polska współfinansuje wiele okien życia, domów opieki i placówek interwencyjnych.

<https://caritas.pl>;

nr konta: 70 1020 1013 0000 0102 0002 6526

FUNDACJA JAVANI

Fundacja wspiera małoletnich rodziców w wychowaniu ich własnych dzieci, zdobyciu wykształcenia i podjęciu pracy zawodowej.

<http://javani.archpoznan.pl>; tel. 506 822 449;

nr konta: 37 1090 1359 0000 0001 3060 1763

OTRZYMALIŚMY NAGRODĘ

„BUZDYGAN MARSZAŁKA BIELIŃSKIEGO”

W KATEGORII
FILANTROP ROKU

 fundacja
uskrzydlaamy

SuperDrob